

ЛИПЕНЬ

2017

СПЕЦМАТЕРІАЛ

Стор. 4

Майстерня Аграрія

«МАЙСТЕРНЯ»
ЩЕДРОГО ВРОЖАЮ

Стор. 30

ФІНАНСОВІ РІШЕННЯ:
ЯК ОТРИМАТИ БІЛЬШЕ

Стор. 98

ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ
ПРОТРУЙНИКА ДЛЯ ЗЕРНОВИХ
КУЛЬТУР НА ПОСІВНУ
КАМПАНІЮ 2017 РОКУ

Стор. 18

The Syngenta logo features the word "syngenta" in a bold, blue, sans-serif font. A green leaf icon is positioned above the letter 'n'. A registered trademark symbol (®) is located at the end of the word.

ВОЛОДИМИР МАКСИМОВИЧ,
головний редактор журналу «Майстерня Аграрія»

ШАНОВНИЙ ЧИТАЧУ,

У ваших руках другий у цьому році номер журналу «Майстерня Аграрія». Дякуємо, що читаете наше видання і, головне, висловлюєте власну думку щодо його змісту. Цього разу ми пропонуємо чимало цікавого і корисного. Найперше, на що хотілося б звернути вашу увагу, — це інтерв'ю з керівниками та агрономами відомих сільськогосподарських підприємств України. Співробітники компанії «Сингента» традиційно розкажуть вам про захист основних культур, зокрема, у цьому числі журналу поговоримо про захист озимої пшениці впродовж вегетації і порадимо, який протруйник доцільно обрати на цьогорічну посівну кампанію, зважаючи на значне ураження насінневого матеріалу та інтенсивний розвиток хвороб.

Високий урожай і стабільність — це про гібриди кукурудзи компанії «Сингента». Як обрати свій гібрид, пропонуємо прочитати у статті. А також ви дізнаєтеся від наших фахівців, як організувати осінній захист посівів озимого ріпаку і озимої пшениці.

Досвід застосування отриманих знань на практиці — безцінний, і ним, на нашу думку, варто ділитися. Тож на перших шпальтах журналу читайте розмову з гладіатором сільського господарства Петром Євичем, керівником відомого на всю Україну аграрного підприємства «АгроРось», що на Черкащині. Про 40-річний досвід роботи, високі врожаї, про пошук професійних кадрів, створення першого в Україні Агроцентру

«Сингента — АгроРось», про препарати нашої компанії, яким віддає перевагу впродовж багатьох років, про своє ставлення до скасування мораторію на продаж землі та багато іншого розповідає пан Євич.

«Усе треба робити вчасно і якісно — сіяти, вносити ЗЗР і добрива, збирати врожай. Не повинно бути битви за врожай, лише планомірна робота», — каже Анатолій Кибка, генеральний директор АПК «Докучаєвські чорноземи», і з-поміж іншого ділиться досвідом організації у його господарстві роботи з оцінювання і вибору гібридів кукурудзи.

Препарат для захисту насіння від хвороб та шкідників Селест Макс добре знають і успішно застосовують вітчизняні аграрії. Пропонуємо вам ознайомитися з їхніми відгуками і зробити власний вибір.

Як протистояти хворобам та поганим негараздам при вирощуванні соняшнику і при цьому отримати гідний урожай, розмовляємо з операційним директором СФГ «Астра» Андрієм Горобцем.

Технічна підтримка клієнтів компанії «Сингента» в рамках програми «АгроГід» діє вже не перший рік. Які переваги отримують господарства та які проблеми при цьому вирішують, діляться представники аграрних підприємств зі всієї України.

Розділ «Промислове садівництво та виноградарство» присвячено

цьогорічним аномальним погодним умовам, що завдали чималої шкоди садам і ягідникам. Практичний досвід господарства «ТБ Сад», а також коментарі експерта ринку й науковця допоможуть спрогнозувати і підготуватися до поганих катаклізмів у майбутньому.

У розділі «Фінансові можливості», крім інформації про форвардні контракти та поради щодо побудови торгової стратегії продажу зерна від фахівців компанії «Сингента», є цікава розмова про переваги форвардних розрахунків з віце-президентом із комерції компанії AgroGeneration Катериною Конашук, а також іншими партнерами компанії.

Свіжі новини з полів дізнаєтеся зі звіту про червневу роботу агроцентрів компанії «Сингента». Тематика традиційно цікава й змістовна — сучасні технології та нові продукти нашої компанії.

Клієнтам компанії «Сингента» також цікаво буде ознайомитися з умовами участі й перевагами програми лояльності «АгроЛіга», а також оновленим мобільним додатком «Енциклопедія гарного врожаю».

З кожним номером нашого журналу ми прагнемо бути ще більш цікавими та корисними для вас. Ми особливо цінуємо те, що ви ділитесь і з нами, і з колегами-аграріями досвідом, шляхами вирішення проблем, які трапляються у вашій роботі, адже разом ми стаємо ще сильнішими. **МА**

«МАЙСТЕРНЯ АГРАРІЯ» — періодичне видання ТОВ «Сингента»

Засновник і видавець: ТОВ «Сингента»

Головний редактор: Максимович Володимир
Відповідальна за випуск: Швай Мар'яна
Літературний редактор: Колісніченко Людмила
Дизайн: Земський Тарас, Павліченко Олександр

Адреса: 03680, м. Київ, вул. Козацька, 120/4,
ТОВ «Сингента», відділ маркетингу

Наклад: 7000 примірників
Журнал розповсюджується безкоштовно.

**БУДЬ ЛАСКА,
НАДСИЛАЙТЕ СВОЇ ЗАПИТАННЯ,
ЗАУВАЖЕННЯ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
НА E-MAIL:
maryana.shvay@syngenta.com**

ЗМІСТ

Справжній гладіатор сільського господарства 4

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР

Особливості захисту посівів пшениці озимої восени..... 14

Обґрунтування вибору протруйника для зернових культур на посівну кампанію 2017 року 18

На захисті майбутніх урожаїв 24

«Майстерня» щедрого врожаю 30

Стратегія для отримання високого врожаю 45

Гібриди кукурудзи компанії «Сингента»: високі врожаї, рентабельність та стабільність 48

Соняшник по-українськи 56

Особливості осіннього захисту посівів озимого ріпаку 60

НАУКА – ВИРОБНИЦТВУ

Сервіс у полі 66

Якісне зерно — запорука високого прибутку 72

ПРОМИСЛОВЕ ОВОЧІВНИЦТВО ТА КАРТОПЛЯРСТВО

Попит та споживання овочів і картоплі в Україні й перспективи розвитку галузі.....	78
150-річчя заснування підрозділу насіння овочевих культур компанії «Сингента» — шлях до успіху.....	80

ПРОМИСЛОВЕ САДІВНИЦТВО ТА ВИНОГРАДАРСТВО

Холодний стрес для саду	84
-------------------------------	----

ФІНАНСОВІ МОЖЛИВОСТІ

Оцінка ефекту від використання форвардних контрактів на зернові та базисні ризики	92
Побудова торгових стратегій продажу зерна	94
Фінансові рішення: як отримати більше.....	98
Зручно та вигідно — робота з «Фінансовими рішеннями» на базисі франко-елеватор.....	102

СПЕЦПРОЕКТИ

Програма лояльності «АгроЛіга». Як стати учасником?.....	108
Оновлений мобільний додаток «Енциклопедія гарного врожаю» «Сингента» Україна — нові дизайн та функціонал	112
Земля — наше багатство	114

СПРАВЖНІЙ ГЛАДІАТОР СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Спілкувалася
АННА ГІРНИК,
спеціаліст з цифрових комунікацій
компанії «Сингента»

ТОВ «АГРОРОСЬ» — ВІДОМА КОМПАНІЯ З ГАРНОЮ РЕПУТАЦІЄЮ І МІЦНИМИ ЗВ'ЯЗКАМИ, ЯКА ВЖЕ 23 РОКИ ПОСПІЛЬ БЕРЕ АКТИВНУ УЧАСТЬ У СТАНОВЛЕННІ УКРАЇНСЬКОГО АГРОБІЗНЕСУ. МИ ВИРІШИЛИ ЗУСТРІТИСЯ З ГЕНЕРАЛЬНИМ ДИРЕКТОРОМ ТОВ «АГРОРОСЬ» ЄВИЧЕМ ПЕТРОМ ПЕТРОВИЧЕМ, ВИЗНАНИМ ОДНИМ ІЗ НАЙБІЛЬШ УСПІШНИХ ТА ВПЛИВОВИХ БІЗНЕСМЕНІВ, ДИРЕКТОРІВ ТА МЕНЕДЖЕРІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.

Петро Петрович усміхнений, щирий, добродушний — усе це якості вольової та сильної людини, справжнього управлінця і знавця своєї справи. Спілкуватися з ним — справжнє задоволення та гарантований заряд позитивної енергії.

— Петре Петровичу, ким ви працювали до того, як стали директором ТОВ «АгроРось», чим займалися?

— Дійсно, у компанії «АгроРось» я працюю від самого початку її заснування, з 1994 року, коли ще світові компанії-гіганти не мали ні власних представництв, ні підприємств на нашій землі. Моя доля тісно пов'язана з сільським господарством. Я працював трактористом, помічником комбайнера, після закінчення Уманського сільськогосподарського інституту працював агрономом-насіневодом, а після служби в армії став головним агрономом одного з відомих у державі на той час господарств — колгоспу ім. Суворова Жашківського району Черкаської області. Моїм колегою по роботі і наставником був відомий буряковод Омелян Никоневич Парубок. Досвід у сільському господарстві у мене значний, мабуть, років сорок.

— 40 років досвіду — дуже суттєва цифра, за якою стоїть колосальна робота. А уявімо ситуацію, в якій за певних обставин, що від нас не залежать, не склалося б з агробізнесом, яку б ви сферу обрали?

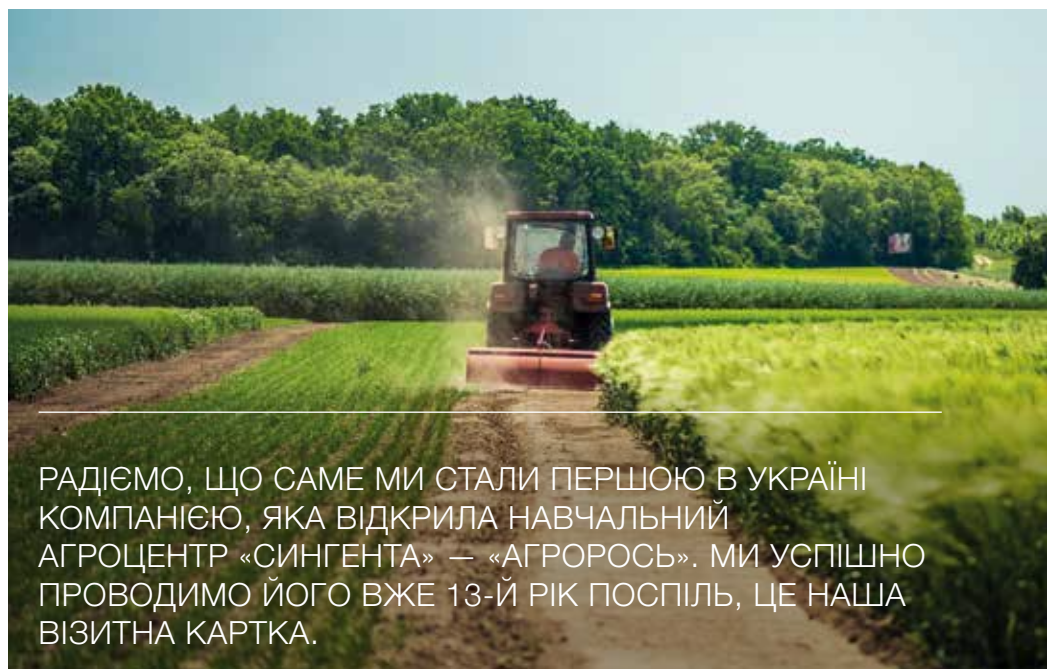
— Не уявляю себе ні в якій іншій сфері, окрім агрономії. Мабуть, таки й насправду для мене не існує жодної, окрім сільського господарства, справи, якою хотілося б займатися, якою б хотілося жити.

— У вас дуже щільний графік, що допомагає вам у роботі?

— Головне, що мене підтримують. Як такої допомоги я не потребую, бо привычався планувати та виконувати все самостійно. Я прокидаюся, як правило, дуже рано. Мати мені казала: «Синоку, якщо людина виходить

МАБУТЬ, ТАКИ Й НАСПРАВДУ ДЛЯ МЕНЕ НЕ ІСНУЄ ЖОДНОЇ, ОКРІМ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА, СПРАВИ, ЯКОЮ ХОТІЛОСЯ Б ЗАЙМАТИСЯ, ЯКОЮ Б ХОТІЛОСЯ ЖИТИ.

РАДІЄМО, ЩО САМЕ МИ СТАЛИ ПЕРШОЮ В УКРАЇНІ КОМПАНІЄЮ, ЯКА ВІДКРИЛА НАВЧАЛЬНИЙ АГРОЦЕНТР «СИНГЕНТА» — «АГРОРОСЬ». МИ УСПІШНО ПРОВІДИМО ЙОГО ВЖЕ 13-Й РІК ПОСПІЛЬ, ЦЕ НАША ВІЗИТНА КАРТКА.

після 6-ї години ранку, то люди засміють. До цього часу вже треба встигнути напрацюватися». А зараз я і сам дивуюсь, як люди можуть спати до пів на дев'яту? Працюючи з самого ранку до пізнього вечора, я не тільки не втомлююся, а, навпаки, відчуваю неабиякий енергетичний заряд та бадьорість.

— А як щодо стресу, чи трапляються стресові ситуації? Чи є якийсь особливий секрет його подолання від Петра Петровича?

— Я так скажу, стрес в агробізнесі — звична справа: робота в полі, екстремальні погодні умови, відповідальність за прийняті рішення та сподівання на гарний урожай. Є у мене такий секрет, я, наприклад, плаваю в Петрушках у ставку близько години на день. Раніше грав у теніс, зараз трохи запустив, треба, певно, відновити тренування. Люблю співати пісні українські фольклорні, дуже багато їх

— По-перше, якщо ми вже пішли на те, що роздали паї людям, зрозуміло, що кожна людина повинна мати своє право на реалізацію. По-друге, треба чітко розробити законодавчу процедуру, яка б давала можливість отримувати землю якомога прозоро, справедливо і чесно, щоб не вийшло так, що землю скуповуватимуть лише високопосадовці та іноземні банки. По-третє, потрібно, щоб у цьому брали участь не тільки політики, а й враховувалася думка тих людей, які працюють на землі, які цю землю обробляють.

А можливість скористатися своїм законним правом на реалізацію землі людина повинна мати, бо по-різному життя складається: комусь треба продати у зв'язку з переїздом, хтось отримав землю, не сподіваючись, а хтось просто не хоче цим займатися. Коли ми розпочинали діяльність у буремних 90-х роках, ніхто не знав, як буде і як чинити правильно: землю ви-

МОЖЛИВІСТЬ СКОРИСТАТИСЯ СВОЇМ ЗАКОННИМ ПРАВОМ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ЗЕМЛІ ЛЮДИНА ПОВИННА МАТИ, БО ПО РІЗНОМУ ЖИТТЯ СКЛАДАЄТЬСЯ

знаю, одразу і не скажеш навіть, яка улюблена. «Ой на горі два дубки» люблю. (Бадьоро наспіває.)

— Роль сільського господарства в Україні важко переоцінити, адже саме воно є провідною бюджетотворюючою галуззю, яка забезпечує зростання ВВП. Як вважаєте, що очікує цю галузь у майбутньому?

— Я вірю в те, що сільське господарство процвітатиме, бо саме за ним наше з вами майбутнє, майбутнє кожного українця.

— Ви згадали про реформи, а що скажете з приводу земельної реформи, багато дискусій ведеться щодо цього?

писували родичам, комусь було далеко їздити й земельна ділянка не так потрібна, як тим, хто жив у селі поруч.

— Яка роль держави, вона має сприяти чи просто не заважати сільгоспвиробникові виконувати свою роботу?

— Я б сказав, не заважати і сприяти водночас. Найголовніше, держава повинна створювати сприятливі умови для роботи і не намагатися вирішувати свої питання за рахунок людей, які працюють на землі, не обтяжувати їх бюрократичними перевітками, захищати від рейдерів та неправомірної дії державних служб.

«Я ВІРЮ В ТЕ, ЩО СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ПРОЦВІТАТИМЕ, БО САМЕ ЗА НИМ НАШЕ З ВАМИ МАЙБУТНЄ, МАЙБУТНЄ КОЖНОГО УКРАЇНЦЯ».

— У вас на офіційному сайті «АгроРось» написано: «Вирощуємо рекордні врожаї». Тож поділіться з нами рекордами, якими пишаєтеся?

— Таких рекордів, де б я підняв штангу 450 кг немає. Поки що. (Сміється.) Скажімо, ми пишаємося тим, що навіть у найекстремальніших умовах навчилися вирощувати гарні врожаї. Ось цього року дощів немає вже з квітня місяця. Що ж до рекордів урожайності, то у нас було, наприклад, що кукурудза давала 155 ц у сухому зерні, соняшник — 50 з хвостиком, 700 ц цукрових буряків (до речі, виробництва компанії «Сингента», гібрид НК Борута).

— З якого року ви співпрацюєте з компанією «Сингента»?

— З 1994-го ми працювали з компанією «Сіба-Гейгі», потім, як відомо, відбулося злиття компаній «Сіба»

своєї справи. На сьогодні у «Сингенті» дуже багато людей, але це не впливає на професіоналізм співробітників, адже вони вчаться практики на агроцентрах, здобувають досвід у полях.

Радіємо, що саме ми стали першою в Україні компанією, яка відкрила навчальний Агроцентр «Сингента» — «АгроРось». Ми успішно проводимо його вже 13-й рік поспіль, це наша визитна картка. Тут величезна команда здійснює колосальну роботу, це соціальний проект. Саме тут сільгоспвиробники багато спілкуються з нашими фахівцями, тому відбувається активний обмін досвідом.

— Які продукти в портфелі компанії ваші улюблені?

— Важко виділити улюблені, адже досить-таки багато продуктів компанії я і сам використовую, і рекомендував би іншим, але, якщо постаратися, то можна виокремити такі:

З КОМПАНІЄЮ «СИНГЕНТА» СПІВПРАЦЮЄМО З САМОГО ПОЧАТКУ, ВИХОДИТЬ, УЖЕ 23-Й РІК ПОСПІЛЬ, А ЦЕ ВЖЕ ГОВОРИТЬ САМЕ ЗА СЕБЕ

і «Сандоз» у 1996 році, таким чином утворилася компанія «Новартіс», згодом, у 2000-му, з'явилася компанія «Сингента». Співпрацюємо з самого початку і дуже задоволені нашим надійним, перевіреним та тісним співробітництвом. Виходить, уже 23-й рік поспіль, а це вже говорить саме за себе.

— Дякуємо Вам за довіру та теплі слова, а що ще Вам подобається у співпраці з компанією «Сингента»?

— Раніше було дуже мало людей у компанії, був настільки дружній та тісний колектив, що навіть особисті питання я приїжджав вирішувати до «Сингенти». Він і зараз залишився таким, я скільки пам'ятаю, то ця компанія вибирала виключно професіоналів

- Примекстра ТЗ, Примекстра — це надійна і перевірена часом та багатьма факторами «подруга». (Сміється.)
- Протруйники Круїзер і Максим — «брати-акробати», якими замовники обробляють культури і постійно задоволені результатом.
- Альто Супер — я дуже придивився до нього.
- Карате Зеон є дуже м'яким і надійним препаратом.
- Амістар Екстра і Тріо (Амістар Тріо).
- Щодо насіння, то це такі гібриди соняшнику, як НК Камен, НК Конді, НК Бріо, в принципі, вся лінійка гібридів і ЗЗР.

СУЧАСНИЙ АГРАРІЙ ЗАСТОСОВУЄ ОРИГІНАЛЬНІ ПРЕПАРАТИ, СЛІДКУЄ ЗА СТАНОМ ҐРУНТУ У СВОЄМУ ГОСПОДАРСТВІ Й, ТАК БИ МОВИТИ, В УСЬОМУ ЙДЕ В НОГУ З ЧАСОМ.

— Які культури вирощуєте в господарстві?

— У нас 4500 гектарів землі орендованої під виробництво насіння і ми дотримуємося у господарстві традиційної сівозміни, яку було прийнято в Україні досить давно. Ми сіємо ячмінь ярий, ячмінь озимий, пшеницю яру, пшеницю озиму, ріпак ярий, ріпак озимий, горох, сою, соняшник, кукурудзу, цукрові буряки. Ще ми сіємо багаторічні трави, приріром люцерну.

— Опишіть портрет сучасного аграрія?

— Сучасний аграрій багато уваги приділяє навчанню та самонавчанню, часто буває на семінарах, застосовує оригінальні препарати, слідкує за станом ґрунту у своєму господарстві й, так би мовити, в усьому йде в ногу з часом.

— Декілька років поспіль говорять про дефіцит кадрів у сільському господарстві, яка ваша думка з приводу цього?

— Я скажу, що в усьому і завжди спостерігається дефіцит: у футболі дефіцит гарних футболістів, в баскетболі — баскетболістів, скрізь дефіцит... Потрібно самостійно готувати професіоналів, і це повинні робити і господарства, і університети. Але я хочу зауважити, що потрібно вибирати людину, яка любить цю справу, яка хоче навчатися, адже бажання — це найважливіше, бо вивчити можна будь-що.

Всьому можна навчитися безпосередньо у полі, під час семінарів, днів поля, зараз є дуже багато консультантів. У компанії «Сингента», наприклад, такими консультантами є О. Зозуля, О. Джам, Ю. Струмінський, Ю. Юхно, Є. Санін, В. Клименко, О. Мажаєв, О. Лапа, С. Баб'як та багато ін., і необхідно тільки слухати, а потім ти перетворюєшся на агронома, який «забиває голи».

— Скажіть, будь ласка, чи вірите ви в агрономічні прикмети, і, якщо вірите, то в які?

— Вірю в прикмети, звичайно. Роса є — дощу не буде, ластівки низько — дощу бути.

— Розкажіть якийсь агрономічний жарт.

— Насправді, щось кумедне стається мало не щодня, але от зараз в голову першою приходиться напівжартівлива ситуація, яка склалася у нас із працівниками компанії «Сингента».

На початку будівництва Агроцентру «Сингента» — «АгроРось», у 2004 році, компанії вирішили, що потрібно підрівняти поле, бо воно трошки нерівне, за допомогою стовпчиків, які треба було закопати. Один із організаторів Агроцентру сказав, що потрібно копати великі ямки для стовпчиків, і вирішив зібрати всіх підлеглих співробітників, які повинні були приїхати з лопатами. А менеджер, який працював у нас, не зрозумів завдання і сам винайняв трактора, і поставив ці стовпчики. Приїхали співробітники — поле рівне, стовпчики стоять, і їм стало приємно, що робота зроблена. МА

Компанія «Сингента» запрошує вас взяти участь в інтерактивних вебінарах (відеоконференціях) на актуальні теми.

Експерти регулярно збираються у студії, щоб разом із вами обговорити актуальні теми та відповісти на ваші запитання. Жодне додаткове обладнання не потрібне: достатньо комп'ютера та підключення до мережі інтернет. Щоб стати учасником вебінару, необхідно до початку заходу зареєструватися і відвідати вебінар у зазначений час.

www.syngenta.ua

Чекаємо на вас та бажаємо приємного перегляду!

syngenta®

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПОСІВІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ВОСЕНИ

ВІКТОР ШВАРТАУ,

чл.-кор. НАН України,
Інститут фізіології рослин і генетики НАН України

ПШЕНИЦЯ ОЗИМА Є НАЙВАЖЛИВІШОЮ КУЛЬТУРОЮ В УКРАЇНІ. ЇЇ ПОСІВИ ДОМІНУЮТЬ Й СЕРЕД ЗЕРНОВИХ. ВИРОЩУЮТЬ ОЗИМУ ПШЕНИЦЮ ПЕРЕВАЖНО У ЛІСОСТЕПОВІЙ ТА СТЕПОВІЙ ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ ЗОНАХ. ПОСІВИ ЯРОЇ ПШЕНИЦІ ЗАЙМАЮТЬ СУТТЄВО МЕНШІ ПЛОЩІ ТА ЗНАХОДЯТЬСЯ У СХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ. ВІДЗНАЧИМО КОНЦЕНТРАЦІЮ НАУКОЄМНОГО ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В АГРОХОЛДИНГАХ ТА ПРОВІДНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ.

О сновним фактором стабільного й рентабельного виробництва зерна є вирощування інноваційних сортів озимої пшениці вітчизняної селекції з високопродуктивною плазмою та відповідними до потреб сорту технологіями вирощування (В. В. Моргун, 2000–2017). На жаль, пшениця озима, вирощування якої протягом століть було основою рослинництва в Україні, останніми роками знаходиться на межі рентабельності. Економічні чинники останніх десятиліть і занепад тваринництва істотно скоротили перелік рентабельних у виробництві культур. Саме тому вирощування пшениці озимої стрімко втрачає у рівнях рентабельності виробництва та навіть заміщується іншими культурами.

Однак за економічного стану останніх двох років створено умови відродження високої рентабельності вирощування культур зернової групи. Незначні темпи девальвації гривні з урахуванням її падіння у 2016 році знизили вартість пестицидів на ринку України за останні 2 роки в середньому на 3–10 % у доларовому еквіваленті. При цьому імпорт пестицидів сягнув 111 тис. т (ІА «Інфоіндустрія», 2017). Також перевиробництво добрив у світі знизило у доларовому еквіваленті вартість добрив. На ринку України зменшувалися й ціни на насіння у доларовому еквіваленті. Дані зміни останніми роками також узгоджуються з цінами на дизельне паливо: 11 грн/л — у березні 2014 р.; 21,5 грн/л — у березні 2015 р.; 17,1 грн/л — у березні 2016 г.; 22,5 грн/л — у березні 2017 р. З огляду на це досягнення високих рівнів урожайності у рослинництві сьогодні є можливим й слугуватиме передумовою відновлення рентабельності зерновиробництва.

Традиційно велика увага приділяється підготовці насіння до посіву та початковому періоду вегетації. При цьому осіння посівна кампанія 2017 року буде вирізнятися викладеними нижче відмінностями, які спостерігаються вже кілька останніх років.

У сучасному рослинництві домінують такі культури: соняшник, пшениця озима, кукурудза, ріпак озимий, соя, інші культури (цукрові буряки тощо). Якщо 3–5 років тому посів пшениці озимої після соняшнику був переважно вимушеним

виключенням, то останні 2 роки на теренах провідних за земельним банком агрохолдингів більше ніж 50 % посівів пшениці саме після соняшнику. Також стрімко змінюється структура посівних площ й у фермерських господарствах. Ще 2–4 роки тому у державі на численних обласних семінарах по підготовці до вегетаційного сезону звертали увагу на необхідність зменшити площі посівів соняшнику. Проте, за даними Мінагрополітики України, площі під соняшником у 2017 році зросли на 1,7 % та сягнули 5,048 млн га. Таким чином, посіви даної культури знову після 2005 року суттєво зростають й у 2017-му перевищать посівні площі пшениці озимої. Посіви сої практично не зміняться, також залишаться без змін площі під посівами кукурудзи. Досвід попереднього року

попередників під посів озимих зернових культур.

Тому у сучасному рослинництві країни склалися умови, що будуть змушувати зерновиробників значно збільшувати частку пізніших від оптимальних термінів посівів озимини за систематичних й часто тривалих умов дефіциту вологи для сходів культури.

До цієї проблеми необхідно додати, що з останніх 10 років у 6–7 роках спостерігався подовжений період вегетації восени, що супроводжувався дефіцитом вологи, часто до листопада.

Викладене вище передбачає низку вимог щодо отримання якісних сходів та посівів озимини:

Тому у сучасному рослинництві країни склалися умови, що будуть змушувати зерновиробників значно збільшувати частку пізніших від оптимальних термінів посівів озимини за систематичних й часто тривалих умов дефіциту вологи для сходів культури.

слугує потужним чинником обмеження різкого зростання площ під кукурудзу.

Соняшник та соя є пізніми культурами. Для використання площ під ними для посіву озимини часто потрібно нести додаткові витрати на десикацію посівів. Пізньою культурою є й кукурудза. Фактично лише ріпак озимий за термінами перебігу вегетації є задовільним попередником під пшеницю озиму. Усі вищезгадані культури уражуються збудниками фузаріозів та не можуть бути оптимальними попередниками з причини сприяння розвитку кореневих гнилей та хвороб протягом вегетації у пшениці. Соняшник, кукурудза й ріпак потребують високих рівнів забезпечення елементами живлення. Соняшник й кукурудза потребують відносно багато вологи для отримання врожаю. Низькими рівнями ефективності використання вологи протягом вегетації характеризуються й посіви просапних культур. Таким чином, у скорочених сівозмінах сьогодні практично немає оптимальних

1. Вибирати найкращі для регіону зареєстровані сорти/гібриди зернових культур. Бажано висівати найкращі за попередніми випробуваннями в регіоні сорти з різними біологічними характеристиками, щоб зменшити ризики впливу важкопрогнозованих погодних умов. Такі високопластичні сорти пшениці, як Подолянка, Богдана тощо, відзначаються високими рівнями толерантності до несприятливих ґрунтово-кліматичних умов, до скорочення у сучасному рослинництві витрат на системи живлення і захисту та є одними з важливих «страхових» чинників посівів озимини. До речі, сорт пшениці озимої Подолянка останніми роками впевнено займає найбільші посівні площі в Україні.

2. Проводити підготовку ґрунту з елементами збереження вологи. Скорочення витрат на технології вирощування відбувається й за рахунок відмови від оранки. Це погіршує умови розвитку кореневої системи культури і її опір до посухи та інших стресових чинників.

3. Забезпечувати відповідні до потреб сорту/гібрида фони живлення. При цьому важлива доступність для рослин із самого початку вегетації азоту, фосфору, калію, сірки, магнію, кальцію та мікроелементів.

Сьогодні значні витрати аграріїв у технологіях отримання зерна йдуть на добрива. Основними шляхами підвищення коефіцієнтів засвоєння елементів живлення є:

- локальне внесення добрив (внесення в зону рядка/або нижче на 5–7 см поряд із насіннєвим ложем, у зону розташування первинної кореневої системи);
- позакореневі підживлення;
- використання рідких і комплексних добрив;
- впровадження інтегрованих систем живлення та захисту посівів.

Внесення належної кількості фосфорних та калійних добрив під посів з року в рік залишається невірешеним з економічних причин завданням. Застосування якісних діамофосок та інших комплексних добрив, у тому числі й локальне, є важливим компонентом технологій вирощування. Необхідно нарощувати об'єми внесення органічних добрив, посіви сидератів, вносити місцеві добрива (вапнякові поклади/відходи, відходи підприємств, попіл).

Стартові дози азоту (N 20–30) за потреби можуть бути внесені у вигляді вапняково-аміачної селітри, аміачної селітри, сульфату амонію, КАСів тощо.

За результатами багаторічних виробничих досліджень встановлено ефективність осіннього внесення азоту N 80–100 в амонійній формі (безводний аміак, аміачна вода) на глибину 14–20 см перед посівом.

Внесення восени високих доз добрив із вмістом нітратів (аміачна селітра, КАСи) та сульфатів (сульфати амонію, магнію) призводить лише до втрат азоту й сірки протягом зимового періоду.

Для сортів пшениці високоінтенсивного типу є доцільним рядкове внесення добрив при посіві на глибину 5–7 см нижче ложа насінини. Важливо, щоб добриво було розташоване саме під ложем насіння. Внесення добрив врозкид після посіву формує поверхневу кореневу систему.

4. З метою забезпечення ефективного захисту сходів від ураження хворобами і шкідниками особливу увагу необхідно звернути на якісне протруєння насіння озимої пшениці, яке слід проводити виключно оригінальними препаратами. Однак за суттєвого зростання імпорту пестицидів величина частки фальсифікації на ринку України засмучує.

При цьому перевагу необхідно віддати протруйникам, які характеризуються широким спектром дії і мають високу фунгіцидну ефективність проти твердої та летючої сажки, фузаріозної і гельмінтоспоріозної кореневих гнилей, снігової плісняви та інших хвороб. У разі наявності загрози пошкодження посівів ґрунтовими шкідниками (дротяником, хлібною журицею й ін.), злаковими мухами, попелицею, цикадками тощо для передпосівної обробки насіння доцільно використовувати інсекто-фунгіцидні протруйники.

На теренах України нами ідентифіковані численні види збудників фузаріозів культурних рослин, які мають суттєві відмінності у прояві шкодочинності. Також ураження збудниками фузаріозів, які є переважно сапрофітами, відбувається протягом перебігу як анаморфної (безстатевої) стадії розвитку, так і телеоморфної (статевої або сумчастой) стадії практично протягом усього вегетаційного періоду. Помірний рівень залежності шкодочинності видів збудників фузаріозів від погодних умов сезону пояснюється істотними відмінностями біології розвитку окремих

видів від погодних умов року (В. Швартау, О. Зозуля, Л. Михальська, О. Санін, 2016). Ефективними проти збудників фузаріозів також є флудіоксоніл та тебуконазол (<http://www.eurowheat.org/EuroWheat.asp>, Aarhus University, 2017). За нашими даними, за пізніх посівів пшениці озимої доцільно підвищити дозу флудіоксонілу до 50 г діючої речовини на тону насіння. При цьому препарат протруйників мусять містити препарат проти летючої сажки класу триазолів, а для пізніх посівів особливо важливим є додавання стимулятора розвитку кореневої системи й контролю ризоктоніозу, деяких кореневих гнилей, твердої сажки і препаратів класу сукцинатдегідрогенази II покоління (SDHI). Крім посилення захисту та стимулювання розвитку кореневої системи, використання фунгіцидів цього класу дозволить запобігати виникненню резистентності збудників хвороб рослин до дії протруйників (див. табл. нижче).

Відомо, що при визначенні потенційно небезпечних кореневих гнилей потрібно вказати й присутність у «зерновому поясі» України збудників ризоктоніозу (С. В. Ретьман, 2014–2016). І саме низка діючих речовин класу SDHI є найбільш ефективними проти збудників цієї хвороби.

5. Зважаючи на значний відсоток пізніх посівів та обмеженість періоду для повноцінного куціння озимини при виборі фунгіциду, очевидною є необхідність внесення сучасних препаратів з фізіологічною активністю щодо активації розвитку кореневої системи рослин. Це також є важливим чинником при посівах в умовах дефіциту вологи та за низьких рівнів внесення елементів живлення.

6. Зростання частки пізніх посівів, коли озимина йде у зиму у фазу «шильця»,

Протягом останніх 5 років, три з яких характеризувалися подовженим періодом осінньої вегетації, у посівах озимих зернових культур можна було спостерігати інтенсивний розвиток борошнистої роси, септоріозу листків, сітчастої плямистості (на ячмені), тому необхідно бути готовими до осіннього внесення фунгіцидів.

**ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД РЕЗИСТЕНТНИХ ДО ФУНГІЦИДІВ
ЗБУДНИКІВ ХВОРОБ ПШЕНИЦІ**

ПАТОГЕН	БЕНЗИМІДАЗОЛИ	ТРИАЗОЛИ (DMI)	СТРОБИЛУРИНИ (QOI)	КАРБОКСАМІДИ (SDHI)
<i>Blumeria graminis</i> f. sp. <i>tritici</i>	ТАК , широко розповсюджена. Мутація у β-тубуліні	ТАК , широко розповсюджена. Мутація у CYP 51 gen	ТАК , широко розповсюджена. G143A мутація	-
<i>Septoria tritici</i>	ТАК , широко розповсюджена. Мутація у β-тубуліні	ТАК , широко розповсюджена. Мутація у CYP 51 gen	ТАК , широко розповсюджена. G143A мутація	-
<i>Microdochium nivale</i>	-	ТАК , широко розповсюджена. Мутація у CYP 51 gen	ТАК , розповсюджена у Франції. G143A мутація	-
<i>Stagonospora nodorum</i>	-	-	ТАК , розповсюджена у Швеції. G143A мутація	-
<i>Pyrenophora tritici-repentis</i>	-	-	ТАК , широко розповсюджена. Знайдені мутації G143A, F129L і G137R	-
<i>Puccinia striiformis</i>	-	-	-	-
<i>Puccinia triticina</i>	-	-	-	-

Примітка: дані з посилання <http://www.eurowheat.org/EuroWheat.asp>; FRAC, Arvalis, FRAG UK, Norbarag.

та років з подовженим періодом вегетації восени зумовлює необхідність забезпечити високий рівень захисту рослин протягом подовженого періоду. Сходи озимини, які довгий час перебувають у початкових фазах розвитку, характеризуються зниженим рівнем резистентності до хвороб та шкідників. Саме тому протруйники варто застосовувати у максимальних зареєстрованих дозах. За результатами наших 15-річних виробничих та польових дослідів, зниження доз протруйника є економічно невиправданим, так як не забезпечує ефективного контролю хвороб.

7. Зважати, що у сусідніх з Україною країнах — членах ЄС вже зареєстровані резистентні до основних класів фунгіцидів небезпечні для пшениці збудники хвороб (див. табл.).

Зважаючи на наведені у таблиці дані, необхідно ретельно планувати застосування фунгіцидів протягом вегетації, щоб уникнути формування резистентності збудників хвороб пшениці до фунгіцидів, та звертати увагу на відносно нові фунгіциди — інгібітори сукцинатдегідрогенази II покоління (карбоксаміди, або SDHI).

8. З метою запобігання непродуктивним втратам поживних речовин в осінній період і навесні та уникнення конкуренції культурних рослин із бур'янами доцільно застосовувати осіннє внесення гербіцидів. Під час проведення позакоренових обробок восени використовувати гербіциди (широко застосовуються інгібітори ацетолактатсинтази, доцільно вносити також інгібітори мітотичного циклу та інгібітори фотосистеми II), сучасні фунгіциди, а за потреби — інсектициди з додаванням до робочих розчинів ортофосфату калію, сірки, магнію та мікроелементів — компонентів редокс-систем рослин (Fe, Mn, Zn, Cu). Зазначимо, що доступні для рослин пули сірки, фосфору, Fe, Mn, Zn, Cu є складовими енергетичного обміну та монооксигеназних систем, які контролюють перебіг основних біохімічних циклів та визначають рівень резистентності рослини до впливу факторів навколишнього середовища. При цьому висока активність монооксигеназних систем та обміну глутатіону підвищують рівень метаболізації ксенобіотиків у рослинах. Тому застосування протруйників з високим рівнем надходження до рослини та

акропетальним й базипетальним транспортуванням суттєво обмежує терміни ефективного захисту у зв'язку зі значними рівнями метаболізації діючих речовин агрохімікатів.

Необхідно звернути увагу, що у рослинництві України домінують гербіциди — інгібітори ацетолактатсинтази (наприклад Дербі, Гранстар, Гродил, Нікосульфурон тощо мають єдиний сайт дії — фермент АЛС), що створює загрозу появи резистентних видів бур'янів. Тому водночас з їх внесенням, що є економічно доцільним, необхідне застосування гербіцидів з іншими механізмами дії — інгібіторів мітотичного циклу, фотосинтезу (можливо вносити вже восени) чи антиауксинів (виключно навесні).

Протягом останніх 5 років, три з яких характеризувалися подовженим періодом осінньої вегетації, у посівах озимих зернових культур можна було спостерігати інтенсивний розвиток борошнистої роси, септоріозу листків, сітчастої плямистості (на ячмені), тому необхідно бути

готовими до осіннього внесення фунгіцидів. Фунгіцидну обробку доцільно поєднувати з внесенням інсектицидів на основі фосфорорганіки. До робочих розчинів для обприскування варто додавати сульфат магнію (2–4 кг/га) та мікроелементи — гідроксид міді (100–200 г/га), сульфати марганцю, цинку, заліза (за потреби); на ячмені доцільні також хлориди мікроелементів.

Таким чином, при підготовці до посіву пшениці озимої та інших зернових колосових культур потрібно враховувати досвід попередніх років, можливі зміни погодних умов протягом вегетації, новітні досягнення селекціонерів й генетиків, а також суттєве погіршення фітосанітарної ситуації в агрофітоценозах, що спостерігається останніми роками. При цьому належний захист посівів від бур'янів, шкідників та хвороб і сприяння формуванню потужної кореневої системи вже восени є важливими факторами підвищення стійкості посівів до несприятливих умов вирощування та високих рівнів урожайності озимини.

МА

СВІТЛАНА ЧОНІ,

канд. с.-г. наук, технічний менеджер з підтримки й розвитку протруйників компанії «Сингента»

ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ПРОТРУЙНИКА ДЛЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР НА ПОСІВНУ КАМΠΑНІЮ 2017 РОКУ

ОТРИМУВАТИ СТАЛІ ВРОЖАЇ ОЗИМИХ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ — ДЕДАЛІ СКЛАДНІШЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ АГРАРІЇВ. ПО-ПЕРШЕ, ДУЖЕ ЗМІНИЛИСЯ ПОГОДНО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ НА ТЕРЕНАХ НАШОЇ КРАЇНИ. КОЖНА ПОРА РОКУ ВНОСИТЬ СВОЇ КОРЕКТИВИ, ПЕРЕДБАЧИТИ ЯКІ ПРОСТО НЕМОЖЛИВО. ПО-ДРУГЕ, НЕСТАБІЛЬНА ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ СУТТЄВО ПОЗНАЧАЄТЬСЯ НА РІВНІ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ЗЕРНОВИХ КОЛОСОВИХ КУЛЬТУР. ХОЧ ЯК ПРИКРО ЦЕ ЗВУЧИТЬ, МИ НЕ МОЖЕМО ВПЛИНУТИ НА ЦІ ЧИННИКИ, НАМ ДО СНАГИ ЛИШЕ ПРОАНАЛІЗУВАТИ ЇХ І НАМАГАТИСЯ МАКСИМАЛЬНО ВРАХУВАТИ В ПОДАЛЬШІЙ РОБОТІ.

Спробуємо проаналізувати погодно-кліматичні умови минулого року і їхній вплив на фітопатологічну ситуацію та визначити, яких чинників ризику ми можемо уникнути і за рахунок чого.

Посівна кампанія 2016 року проходила в складних і різних умовах. На зміну браку вологи на початку осені прийшли зливи в окремих регіонах. До того ж ми мали так звану фізіологічну зиму за останні п'ять років, тобто мінусова температура в Україні трималася понад шість тижнів. На частині території ми мали стійкий або порівняно стійкий сніговий покрив, складні погодні умови досить тривалого весняного періоду. Частина Центральної України потрапила в зону недостатнього зволоження. Усе це призвело до зміни фітопатологічної ситуації.

Основні проблеми озимих зернових 2016–2017 років:

1. Суттєве ураження насінневого матеріалу грибами роду *Fusarium*.
2. Сильне ураження посівів озимих культур кореневими гнилями переважно фузаріозної природи.
3. Тривалий період низьких температур навесні з постійним поверненням заморозків.
4. Інтенсивний розвиток хвороб зимового періоду (снігова пліснява, тифульоз).
5. Інтенсивний розвиток септоріозу й фузаріозу листя в ранньовесняний період.
6. Фітотоксичність робочих розчинів.
7. Оподи у фазі початок-середина цвітіння спровокували розвиток фузаріозу й септоріозу колосу.

В умовах весни 2017 року було складно точно діагностувати справжню причину наявних проблем. Завважу, що точна діагностика хвороб можлива лише в лабораторних умовах. На фото (рис. 1) бачимо симптоми прояву піренофорозу на озимій пшениці. У ході лабораторних досліджень було встановлено, що ці симптоми спричинило насичення

робочого розчину продуктами захисту рослин і добривами та стресовими чинниками погодних умов.

Ми вже сформували врожай озимих зернових 2017 року, і тепер нам слід планувати захист урожаю наступного року. Захист майбутнього врожаю будь-якої культури починається з вибору протруйника. Те, від чого слід захищати врожай сьогодні, — це фузаріоз, який буде на насінневному матеріалі і в регіонах із достатнім зволоженням, і в регіонах, які спіткала посуха.

Розвиватися хвороба починає ще з насіння, отож симптоми можна побачити з моменту сходів. Перший помітний прояв фузаріозу — загнивання насіння і проростків у полі. Виявити це непросто, бо для діагностики треба провести детальний моніторинг із розкопуванням проростків і насіння та наступним діагностуванням у лабораторних умовах, адже схожі симптоми викликає ціла низка мікроорганізмів. Як правило, на

території України діагностикою кореневих гнилей у період сходів нехтують, мовляв, насіння було протруєно, отже, воно захищено. Надалі шкодочинність фузаріозів проявлятиметься протягом зимового періоду, крім того, можливі варіанти прояву хвороби: або це кореневі гнилі в разі малосніжної зими, або збудники в патогенному комплексі під назвою «снігова пліснява». Навесні можна бачити ті самі кореневі гнилі, але вже вторинної кореневої системи, прикореневі гнилі й розвиток листової форми фузаріозу. І тільки в період молочно-воскової стиглості проявляються симптоми фузаріозу колосу, які викликають велике занепокоєння.

Для детальнішого розуміння проблеми розглянемо склад «фузаріозного комплексу» на території нашої країни. У науковій літературі описано 21 вид грибів роду *Fusarium*, які найчастіше трапляються в патогенному комплексі в Україні. На зернових колосових культурах особливо небезпечні

Рис. 1. Симптоми прояву фітотоксичності в умовах 2017 року

залежно від року 6–10 видів. У мікологічному комплексі найпоширеніші і найбільш шкодочинні *F. graminearum*, *F. culmorum*, *F. sambucinum*, *F. solani*, *F. heterosporum*, *F. gibbosum*, *F. sporotrichiella*, *F. avenaceum* і *F. verticillioides* (Sacc) Nirenberg (*F. moniliforme*). Застосовується систематизація грибів роду різних авторів. Слід заважити, що в номенклатурі видів відбулися певні зміни відповідно до сучасних концепцій, використовується систематика, ухвалена на 8-й міжнародній нараді про гриби роду *Fusarium*. На ній, зокрема, постановили перейменувати вид *F. moniliforme* на *F. verticillioides*. За систематикою К. І. Білай, до секції *Sporotrichiella* включено гриб *F. sporotrichiella* (перейменований із *F. sporotrichioides*) і його різновиди *F. sporotrichiella* var. *poae* та *F. sporotrichiella* var. *tricinctum*. За систематикою німецьких науковців (Gerlah, Nirenberg, 1982), до секції *Sporotrichiella* входять *F. poae*, *F. sporotrichioides*, *F. tricinctum*, *F. chlamydosporum* та різновид *F. sporotrichioides* var. *Minus*. (С. Ретьман, Т. Кислих, Т. Гаккаєва).

Навіщо таке заглиблення в науку і систематику грибів? Насамперед щоб виробники добре зрозуміли: коли йдеться про фузаріоз, то це цілий комплекс схожих за будовою і розвитком мікроорганізмів, кожен із яких, крім загальних рис, має ще й певні особливості, які проявляються у визначених умовах. Відтак треба добре розуміти, що на ці особливості не можна не зважати, вибудовуючи систему захисту від названих збудників. Правильно побудувати систему, враховуючи всі аспекти й нюанси, досить непросто.

У кожного з названих видів свої характерні симптоми, притаманні тільки йому. Тому передусім треба добре розуміти, що від процентного співвідношення видів у кожному конкретному агроценозі залежить можливість або неможливість візуалізації симптомів хвороби в полі і, відповідно, час її прояву.

Розгляньмо, які збудники дають видимі симптоми в полі.

Як видно з таблиці, далеко не всі збудники фузаріозного комплексу залишають видимий слід на колосі під час його

ВИД ГРИБА	НАЯВНІСТЬ ТИПОВИХ ОЗНАК ХВОРОБИ		
	ВЕГЕТАТИВНИЙ ОРГАН	ГЕНЕРАТИВНИЙ ОРГАН	ЗЕРНО
<i>F. graminearum</i>	+++	+++	+++
<i>F. culmorum</i>	+++	+++	+++
<i>F. sambucinum</i>	++	++	+
<i>F. solani</i>	+	+	–
<i>F. heterosporum</i>	++	–	–
<i>F. gibbosum</i>	+	–	–
<i>F. sporotrichiella</i>	+++	+	+
<i>F. avenaceum</i>	++	++	++
<i>F. poae</i>	–	–	–
<i>F. verticillioides</i> (<i>F. moniliforme</i>)	+++	+++	++

Таблиця 1. Здатність грибів роду *Fusarium* викликати типові симптоми фузаріозу

достигання. Отже, візуальна діагностика ґрунтуватиметься передусім на відсотковому співвідношенні різних збудників.

Проаналізувавши дослідження науковців України, країн СНД, Європи, можна стверджувати, що наразі простежується чітка тенденція до зменшення кількості видів у патогенному комплексі збудників фузаріозу колосу. Частота ізоляції типових для наших умов збудників, як-от *F. graminearum* і *F. culmorum*, поступово зменшується, а на домінуючу позицію виходять гриби, які можуть розвиватися в посушливих погодних умовах. Небезпека цих збудників полягає в тому, що візуалізувати їх на стадії формування зерна в умовах кожного конкретного господарства досить важко. До того ж, крім безпосередньої загрози насінневному матеріалу і його якості, вказані збудники секції *Sporotrichiella*, які виходять на перші місця в патогенному комплексі, — продуценти трихотецинових мікотоксинів. Ці речовини можуть спричинити гострі отруєння у людей і тварин. Водночас дослідження в різних країнах показують, що в лабораторних умовах штамми *F. Sporotrichiella* при температурі +26...28 °C здатні втричі швидше синтезувати і накопичувати мікотоксини.

Доведено, що на формування видового складу і співвідношення видів великою мірою впливають погодні умови, зокрема режим зволоження. До того ж

основну роль відіграють не всі опади за сезон, а тільки ті, які випадають у період від цвітіння до дозрівання зерна. Саме вони визначають рівень розвитку і поширення хвороби. В умовах України, де кількість опадів під час цвітіння і дозрівання зерна менша ніж 50 мм, домінуючим у комплексі буде *Fusarium poae* (Peck) Wollenw in Lewis, а при високому рівні зволоження, що характерно для 85 % території нашої країни цього року, — *F. graminearum*. Саме тому в посушливі роки буває дуже важко діагностувати фузаріоз колосу. Натомість фузаріоз можна добре діагностувати майже на всій території України, крім окремих областей південної і південно-східної її частини.

Сьогодні багато аграріїв запитують у представників хімічних компаній і науковців, чому, провівши три, а то й чотири хімічні обробки, вони спостерігають на своїх полях усі характерні симптоми розвитку фузаріозу? Спробуємо відповісти, і для початку розгляньмо повний цикл розвитку хвороби.

Збудники зберігаються в ґрунті, на рослинних рештках та в зимуючих рослинах у вигляді міцелію, хламідоспор і перитецій. Навесні первинне зараження відбувається від аскоспор або кондій. Уражується надземна частина рослин. У весняно-літній період кількість генерацій залежатиме від погодних умов. Пізні заморозки і повернення холодів

 Рис. 2. Цикл розвитку грибів роду *Fusarium*

сприяють розвитку захворювання, коливання температур протягом доби або кількох тижнів теж стимулюють утворення додаткової кількості конідій. Крім того, внесення азотних добрив у стресових умовах сприяє збільшенню кількості спорношення збудника і зменшує здатність рослини опиратися вторгненню патогену.

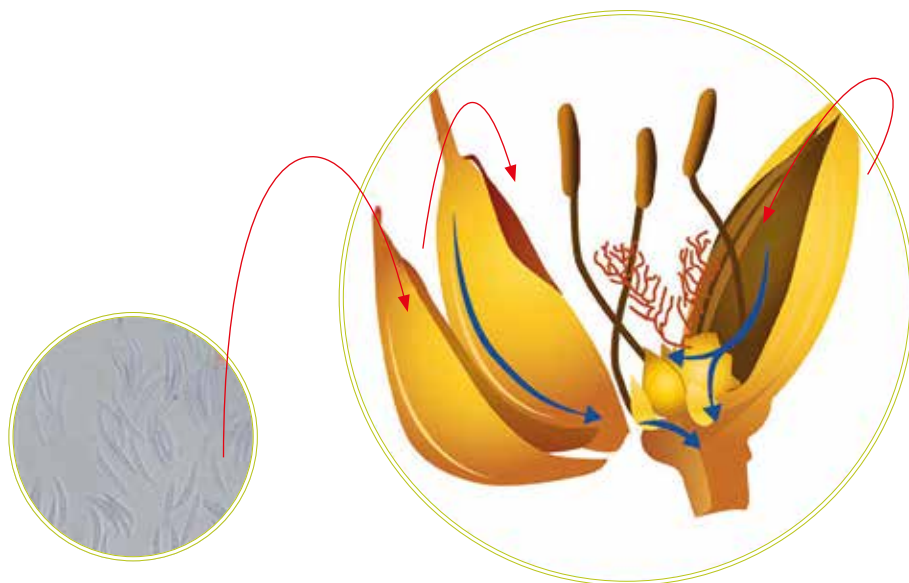
У 2017 році спостерігалось багато симптомів розвитку фузаріозу на листках. До речі, основна помилка у фітосанітарній діагностиці цього року — те, що багато сільгоспвиробників сплутали симптоми розвитку фузаріозу на листі з симптомами піренофорозу. У погодних умовах 2017 року поля, уражені

піренофорозом, миттєво згорали — за 1–1,5 тижні. У переважній більшості випадків підозри на піренофороз у ході детальних лабораторних аналізів було діагностовано розвиток фузаріозу або інших вторинних листкових інфекцій, які просто заселяли ослаблені тканини.

Найпоширеніший шлях інфікування колосу пшениці фузаріозом — зараження під час цвітіння через виступаючі пиляки. Згодом біля основи колоскових лусочок з'являються перші симптоми у вигляді бурих водянистих плям. Характерна ознака — завчасне визрівання окремих колосків, які вирізняються білим кольором на тлі зеленого недозрілого колосся.

Також інфекція може проникнути в колос із краплями дощу чи роси вже після піку цвітіння. У цьому випадку розвиватиметься інший тип зараження, який призводить до накопичення мікотоксинів, але вже без видимих симптомів на колосі й зерні. Це стосується найпоширенішого збудника цього вегетаційного періоду — *Fusarium graminearum*. Інші збудники можуть розвиватися і заражувати рослини протягом усього періоду вегетації, викликаючи, крім фузаріозу колосу, інші хвороби, як-от снігова пліснява, фузаріозна коренева гниль (відмирання продуктивних стебел, пустоколосиця, щуплість зерна).

За такої погоди й рясних дощів уражені фузаріозом колоски можуть вкриватися ще нальотом сапрофітних грибів *Alternaria* і *Cladosporium*, від чого вони чорніють. Ураження колосу завжди призводить до ураження зерна. На останньому захворювання проявляється у вигляді таких ознак: білувата крейдоподібна поверхня, повна втрата блиску і склоподібності, пухкий, крихкий ендосперм, зморшкуватість і плюсклість із вдавненою глибокою борозенкою, наявність у ній або зародкові зернівки павутинного нальоту гриба; зародок нежиттєздатний і на зрізі темний. У разі раннього, найнебезпечнішого зараження колосу у фазі цвітіння утворюється плюскле неповноцінне зерно з низькою чи втраченою життєздатністю. Воно легко відвіюється під час сортування. У разі пізнього ураження зерно за величиною не відрізняється від здорового, але знижуються його посівні якості, а у вологій камері через один-три дні на ньому з'являється наліт гриба. Під час зберігання хворого зерна на токах, у буртах чи зерносковищах при його вологості 18 % і більше хвороба інтенсивно розвивається й поширюється, склеюючи грибною масою зерна у тверді грудки. Це свідчить про сапрофітні властивості збудників *Fusarium*. Отже, хворе зерно найнебезпечніше, бо в ньому є інфекція, яка слугує джерелом ураження для іншого насіння під час зберігання. У разі висівання насіння з прихованою інфекцією уможливується загибель сходів або ослаблення рослин. Такі рослини сприйнятливіші до ґрунтової й аерогенної інфекцій.

Саме тому методи боротьби з фузаріозом (і фузаріозом колосу зокрема) мають бути не шаблонні, а повинні враховувати всі біологічні особливості патогену.

Загальне правило в боротьбі з фузаріозом колосу в Україні та інших європейських країнах — застосування фунгіцидів триазольної групи в період цвітіння. У разі вчасного внесення триазоли запобігають розвитку фузаріозу (блокують розвиток ростових трубок у момент їх проростання), відповідно, якщо на момент обробки колос не було інфіковано, то в зерні не утворюватимуться мікотоксини. Обробку слід проводити в момент появи першої квіточки на полі, у такому разі вона буде вчасною і доцільною.

Однак на практиці неможливо досягти ідеального результату, застосовуючи лише триазольні фунгіциди. Один колос цвіте 3–5 днів, але залежно від погодних умов період цвітіння може затягнутися до 6–10 днів. Очевидно й те, що всі рослини на полі не перебувають одночасно в однаковій фазі. Часто виникає ситуація, коли на момент застосування фунгіцидів частину рослин уже інфіковано, спори гриба проникли всередину колосу і розвиваються. У такому разі фунгіциди триазольної групи вже не покажуть максимального результату.

Отже, основна передумова ефективного захисту від фузаріозу — вчасне застосування засобів захисту. Перша

передумова захисту зерна — вибір якісного протруйника, який повністю відповідає би фітосанітарному стану кожної конкретної партії насінневого матеріалу, кожного конкретного агроценозу, термінам висіву зернових культур і довгостроковому прогнозу погодних умов.

Звернімося до європейського досвіду. Сьогодні діюча речовина № 1 у світі для захисту від фузаріозів на початковому етапі розвитку рослин — флудіоксоніл. Кількість насіння, обробленого препаратами, до складу яких входить флудіоксоніл, з року в рік зростає і наразі в різних країнах становить від 30 до 41 %. Беззаперечно ефективність цієї діючої речовини зумовлює низка чинників. Насамперед вона належить до хімічної групи фенілпіролів. Сьогодні фенілпіроли представлено на світовому хімічному ринку тільки у якості протруйників насіння. Немає препаратів з цієї хімічної групи, які використовуються в період вегетації, а це свідчить про те, що у збудників мінімальні шанси створити стійкі раси до фенілпіролів. Це важливий чинник, адже рід *Fusarium* має вірулентну здатність на рівні базидіальних грибів, максимально високу в мікологічному царстві.

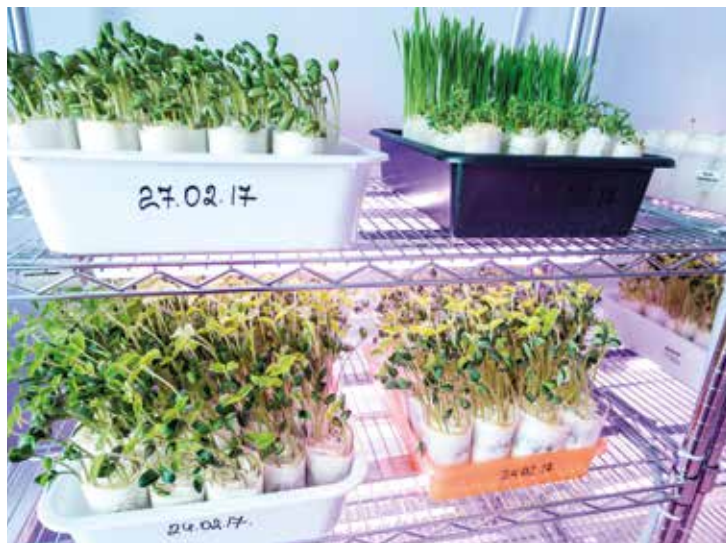
За способом проникнення флудіоксоніл належить до контактних препаратів, відповідно, на насінні він буде максимально довго і це зумовлено періодом напіврозпаду. За даними Pesticides manual, період розпаду

флудіоксонілу — 390–530 діб залежно від типу ґрунту. Це максимально довго для протруйників.

Завдяки своїй контактній дії і тривалому періоду напіврозпаду флудіоксоніл набагато ефективніше стримує розвиток комплексу мікроорганізмів під назвою «снігова пліснява». Науковий світ тлумачить загальне поняття «снігова пліснява» як комплекс мікроорганізмів, зокрема грибкової природи, до складу яких входять і гриби роду *Fusarium*, серед них *F. nivale* (анаморфа *Micridochium nivale*).

Нині неможливо отримати добрий урожай озимих чи ярих без інсектицидного складника в протруйнику. Комплекс комах, які з осені завдають шкоди посівам озимої пшениці і ячменю, такий великий, що передбачити всі чинники неможливо. Це і багатодіні ґрунтові шкідники, такі як дротяники, несправжні дротяники, хлібний турун, хрущі тощо; прихованоживучі шкідники, зокрема злакові мухи, стеблова хлібна блішка; сисні шкідники, як-от попелиці, цикадки, трипси тощо.

Навесні 2017 року спостерігався потужний літ злакових мух, і хоча погодні умови не надто сприяли їхньому розвитку, мухи завдали чималої шкоди посівам ярих зернових культур і кукурудзи. Отже, слід розуміти, що восени 2017-го злакові мухи становитимуть суттєву загрозу для озимих зернових культур. Саме тому рекомендуємо використовувати для протруєння насіння готовий інсекто-фунгіцидний продукт Селест® Макс.

Ураження проходить за рахунок комах — переносників хвороб, таких як цикадки, попелиці тощо. Перший і максимально дієвий етап контролю вірусних хвороб — це використання інсектицидного складника в протруйнику. З огляду на це компанія «Сингента» рекомендує під час осінньої посівної кампанії застосовувати для захисту зернових культур протруйник Селест® Макс.

Отримання сталих урожаїв починається з надійного захисту насіння. Звичайно, неможливо врахувати всі майбутні ризики і застрахуватися від них, однак слід пам'ятати, що високі врожаї — це передусім результат використання максимальної низки профілактичних заходів. Адже, як відомо, з хворобами і шкідниками потрібно не боротися, а запобігати їх розвитку. Сприятливої всім погоди на осінню посівну кампанію!

МА

Формуляцію протруйника Селест® Макс розроблено з урахуванням новітніх досягнень у галузі захисту рослин, і він називається Формула М. За рахунок зниження абразивності обробленого насіння істотно зменшується кількість пилу, а це насамперед безпечніші умови праці персоналу, менше часу на очищення обладнання, зменшення піноутворення при приготуванні робочого розчину для більшої зручності. Крім того, краще покриття насіння для забезпечення максимальної ефективності, навіть в екстремальних умовах, інтенсивніше забарвлення для кращого візуального контролю. Щоб максимально

заощадити ваші витрати, технологія Формула М гарантує, що ваш препарат буде там, де й повинен, — на насінні.

Проведені в Україні дослідження підтверджують беззаперечну ефективність протруйника Селест® Макс. Застосування препарату збільшує коефіцієнт кущення озимої пшениці після зимівлі у 2,2–3,1 рази.

У погодних умовах 2017 року посіви озимої пшениці великою мірою страждали від розвитку вірусних захворювань. Віруси — організми складні і нездатні самостійно уражувати рослини.

НА ЗАХИСТІ МАЙБУТНІХ УРОЖАЇВ

Препарат для захисту насіння від хвороб і шкідників Селест Макс — уже давно найпопулярніший протруйник на ринку України. Кілька років поспіль він успішно виконує своє призначення і захищає майбутні врожаї на таких важливих ранніх етапах.

Ми в компанії «Сингента» дуже пишаємося, що цей продукт створено спеціально для умов України і для українського ринку. Та послухаймо, що про нього кажуть самі користувачі.

Маючи в обробітку 800 га землі, вирощуємо традиційний набір культур: озимі пшениця, ячмінь і ріпак, соняшник, трохи кукурудзи й овочі.

Протруйник для пшениці і ячменю Селест Макс компанії «Сингента» застосовуємо, щойно він з'явився на ринку. Чому саме він? Препарат складається з трьох діючих речовин (флудіоксоніл + тебуконазол + тіаметоксам), що дозволяє убезпечити насіння і від хвороб, і від шкідників. Раніше ми пробували багато різних протруйників, робили власноруч суміші, але, на мою думку, це недоцільно. У цьому протруйнику є все, що потрібно. Препарат добре працює, особливо на початку розвитку хвороб і шкідників. Вважаю, що використовувати неефективний препарат для протруювання насіння — це агрономічний злочин.

Сергій ТРУХАНОВ
головний агроном
ТОВ «Топаз»,
Одеська область

Зважаючи на те, що в нашому регіоні актуальні майже всі хвороби зернових, а ще нам іноді доводиться сіяти по стерньових попередниках, то цей препарат вирішує всі проблеми і з хворобами, і з ґрунтовими шкідниками. До речі, жодного пригнічення паростків насіння ми не спостерігали, як це буває з іншими препаратами. Навпаки, коренева система візуально набагато сильніша і гарніша.

Звичайно, ми прораховуємо різні варіанти з іншими препаратами, адже протруйник недешевий, але в кінцевому підсумку виходимо на цю саму ціну. До того ж у цьому препараті фунгіцид та інсектицид змішують у заводських умовах, отже, сумісність його діючих речовин перевірено, на відміну від тих випадків, коли ми самостійно починаємо щось придумувати, підбирати і змішувати.

Стан озимої пшениці на сьогодні відрізняється від попередніх років, адже погода внесла свої корективи — десь на тиждень розбіжність у вегетації з попередніми роками, але, попри все, ми сподіваємося на добрий урожай.

Група компаній «Агросвіт» має в обробітку близько 29 тис. га у Харківській області. Вирощуємо озиму пшеницю, цукрові буряки, соняшник, кукурудзу, сою і багаторічні трави. Протруйник Селест Макс застосовуємо на озимій пшениці і ярому ячмені. Обрали його насамперед за вдале співвідношення ціна—якість. Препарат забезпечує надійний захист сходів зернових. Дуже зручно, що в одному препараті є фунгіцидний і інсектицидний складники. Раніше ми самостійно змішували, додавали до фунгіцидів різні інсектициди і, звичайно, не могли забезпечити точність змішування компонентів, тому у нас були певні проблеми з захистом. Селест Макс — готовий до внесення препарат: визначаєшся з дозуванням і протруюєш.

Цьогоріч у нашій зоні були доволі активні ґрунтові шкідники, зокрема дротяники, хлібні блішки, а також такі сисні шкідники, як попелиця й клопи. З усіма проблемами препарат упорався.

Дехто вважає, що на початку можна зекономити на хімічному захисті, сподіваючись, що проблем не виникне, якимось оmine. Ми ж переконані, що доцільно й економічно ефективно взяти надійний протруйник і виграти надалі. Сьогодні поля нашого господарства чисті, в доброму стані.

Мали м'яку без стресів зиму, посіви розвивалися добре, щоправда, весняне похолодання трохи пригальмувало розвиток пшениці, але з огляду на те, що посіви вийшли з зими у доброму стані, вони встояли і під час весняного стресу.

Дмитро КАДАЦЬКИЙ

головний агроном,
група компаній «Агросвіт»,
Харківська область

Зернові культури — озима пшениця і ячмінь — займають у нас по 500 га кожна. Як протруйник ми обрали препарат Селест Макс від компанії «Сингента». По-перше, за його надійність. Цей інсекто-фунгіцидний протруйник забезпечує захист від шкідників і хвороб, що дозволяє нам стабільно вирощувати добрі врожаї зернових. Раніше ми брали окремо фунгіцидний препарат, самостійно додавали до нього інсектицидний, що було доволі складно, і не завжди мали очікуваний ефект. Тепер застосовуємо комбінований препарат, змішаний на заводі. Ми досліджуємо в лабораторії наше насіння, перевіряємо його на збудників хвороб і залежно від наявності патогенів протруюємо. Особливо надійно працює флудиоксоніл, який входить до складу Селест Макс, — він гарантовано знешкодив збудників хвороб, що були у нас на насінні пшениці.

Григорій СУПРУН

директор ТОВ «Нива 2008»,
Чернігівська область

ЗАХИСТИМО ОЗИМИ ВІД БУР'ЯНІВ З ОСЕНІ

ВАЛЕРІЙ ДУБРОВІН,

канд. с.-г. наук, менеджер з маркетингу, напрям інсектицидів
і гербіцидів на зернових культурах компанії «Сингента»

З ЛЕГКОЇ РУКИ ВОСЕНИ МИ ПОСИЄМО
ОЗИМИ ЗЕРНОВІ КУЛЬТУРИ ПІД МАЙБУТНІЙ
УРОЖАЙ 2018 РОКУ. НА НАШИХ ПОСІВАХ
ОДРАЗУ ПОЧНЕТЬСЯ КОНКУРЕНЦІЯ
МІЖ КУЛЬТУРНИМИ РОСЛИНАМИ
І ШКІДЛИВИМИ ОРГАНІЗМАМИ ЗА
ВОДУ, СВІТЛО, ЖИВЛЕННЯ.

Наскільки значною може бути шкода від бур'янів? Наявність лише 100 шт./м² бур'янів у фазі сходів загальною сирою масою 100 г/м² (1,0 т/га) вже призводить до втрат поживних речовин біля N₅P₂K₈ кг/га, еквівалентно 30–40 кг/га комплексних добрив. Після відновлення весняної вегетації озимих культур бур'яни продовжують активну вегетацію, накопичують біомасу, і, коли настануть сприятливі умови для застосування гербіцидів, їхня біомаса може досягти 300–400 г/м² (3–4 т/га), з якою забирається з ґрунту вже N₂₀P₈K₃₂ кг/га, відповідна

кількість решти макро- та мікроелементів, води. Втрата такої кількості поживних речовин еквівалентна втратам більше ніж 100 кг/га комплексних добрив.

Найчастіше з осені сильно забур'янюються поля пшениці та ячменю ранніх строків сіви, після ранніх попередників: гороху, ріпаку, зернових тощо. На таких посівах переважатимуть зимуючі й озимі види бур'янів. Звичайно, коли ми плануємо вносити гербіциди на такі поля навесні, більшість бур'янів будуть вже перерослими.

На посівах після соняшнику переважатиме падалиця соняшнику, яка завдає істотної шкоди вже з осені, а до настання природних заморозків рослини соняшнику можуть навіть досягти фази 4–6 листків.

На посівах після кукурудзи, сої, цукрового буряку в основному немає зимуючих видів бур'янів, на таких полях переважатимуть ярі види, що сходять навесні.

Варто розглядати необхідність осіннього застосування гербіцидів на забур'янених посівах, а саме після ранніх попередників та часом і після соняшнику.

ЗИМУЮЧІ БУР'ЯНИ З ОСЕНІ БІОМАСОЮ 1 Т/ГА. ВТРАТИ N₅P₂K₈ КГ/ГА.

ТІ Ж САМІ ЗИМУЮЧІ БУР'ЯНИ НАВЕСНІ, БІОМАСА ЯКИХ ВЖЕ 4 Т/ГА. ВТРАТИ N₂₀P₈K₃₂ КГ/ГА.

Рис. 1. На посівах після ранніх попередників зимуючі бур'яни сходять вже з осені й дуже переростають до весни. Саме тут доцільно застосувати Пік + Логран восени.

Рис. 2. Падалиця соняшнику з осені на посівах зернових. Тут слід планувати захист восени або навесні, в залежності від обставин.

Рис. 3. Посіви після кукурудзи і сої з осені зазвичай чисті, тут будуть ярі бур'яни і гербіцид потрібен навесні.

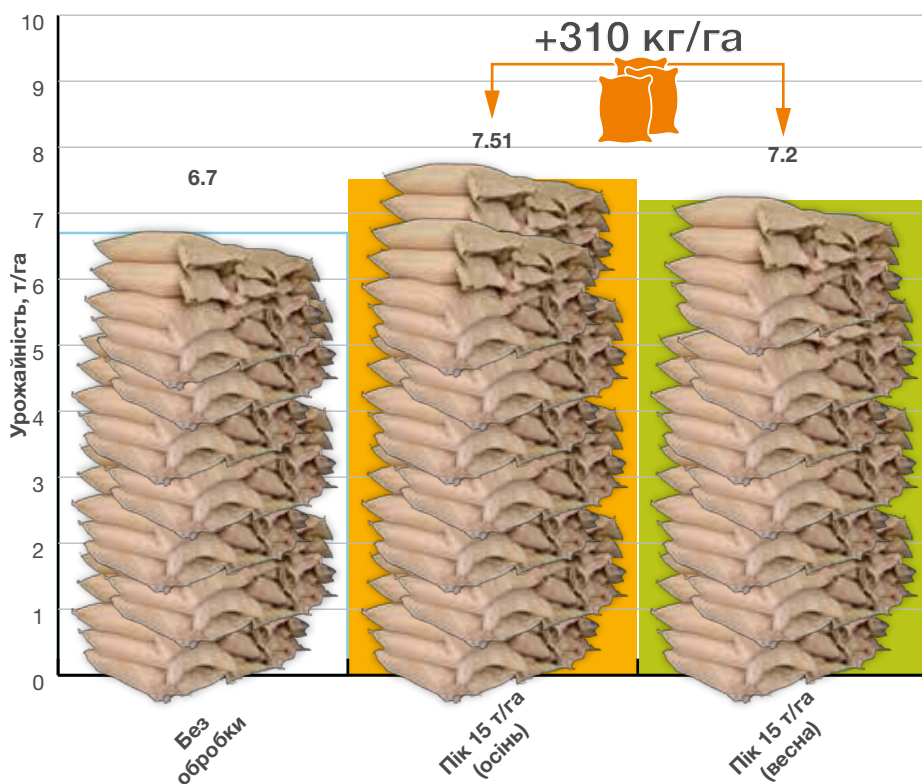

Рис. 4. Результати досліджень з осіннього застосування Пік.

Цікаві факти про осіннє застосування гербіцидів:

1. За даними десятків досліджень, при використанні одного і того ж гербіциду восени кількість збереженого врожаю завжди вища на 0,2–0,3 т/га порівняно з весняним застосуванням.
2. При осінньому використанні гербіцидів ми уникаємо негативного фітотоксичного впливу на культурні рослини.
3. З точки зору організації польових робіт, проводячи обробку восени, маємо менше навантаження у напружений весняний період.

Які вимоги до гербіцидів для застосування восени на зернових культурах:

1. Висока ефективність за низьких температур.
2. Відсутність негативного впливу на морозостійкість рослин (не можна застосовувати 2,4 Д — це призводить до зниження морозостійкості рослин на 50–55 %, Ярчук І. І., 1990).

БЕЗ ГЕРБІЦИДІВ (КОНТРОЛЬ).

ПІК, 15 Г/ГА ВОСЕНИ 2015 Р.

Рис. 5. Травень 2016 р., Херсонська обл., ефективність гербіциду Пік при осінньому застосуванні.

3. Контроль широкого спектра зимуючих бур'янів і всіх видів падалиці соняшнику.
4. Ґрунтова дія для подовженого захисту у весняний період.

Усім цим вимогам ідеально відповідають гербіциди **Логран і Пік**:

- ефективні вже від +5 °С;
- широкий спектр дії проти дводольних бур'янів, особливо в баковій суміші;
- повний контроль будь-яких видів падалиці соняшнику, в тому числі стійкої до імідазолінонів та сульфонілсечовин;
- не мають негативного впливу на морозостійкість рослин;

- ґрунтова дія препаратів дозволяє ефективно контролювати наступні хвилі бур'янів восени і навіть навесні.

Як показали дослідження Відділу досліджень та розвитку компанії «Сингента», (2015–2016 рр.), при осінньому застосуванні гербіциду **Пік 15 г/га** на забур'яненні з осені посівах були достатньо оптимальні умови для його високої ефективності, а прибавка врожайності + 0,3 т/га відмічена саме при осінньому внесенні, порівняно з весняним (рис. 4, 5). Це пояснюється тим, що бур'яни знищуються раніше і не завдають шкоди, а також зменшенням фітотоксичного впливу на культурні рослини. Водночас виявлено ґрунтова дія на бур'яни, що сходили навесні.

Дуже важливо те, що при осінньому використанні суміші гербіцидів **Пік + Логран**, наприклад у жовтні-листопаді

2017 року, на момент посіву наступної культури, зокрема соняшнику чи бобових, у квітні 2019 року повністю пройде необхідний період (понад 18 місяців) для уникнення післядії препаратів і можна без ризику висівати будь-яку культуру.

Оптимально використовувати бакову суміш гербіцидів **Пік, 8–10 г/га + Логран, 6–8 г/га**, яка матиме високу ефективність і прийнятну ціну. Гербіциди Пік і Логран у суміші мають синергічну ефективність проти широкого спектра дводольних бур'янів, зокрема зимуючих (маків, ромашок, підмаренника, фіалки, дескуранії) та інших. Доцільність і окупність осіннього захисту очевидна — інвестуємо 45 кг/га зерна, отримуємо 300 кг/га збереженого врожаю.

Чистих полів і задоволення від роботи!

УПРОДОВЖ ЧЕРВНЯ КОМПАНІЯ «СИНГЕНТА» ЗБИРАЛА АГРАРІЇВ З УСІЄЇ УКРАЇНИ В СВОЇ АГРОЦЕНТРИ — «ОАЗИС», «БАЛІНВЕСТ», «СВІТАНОК», «АГРОРОСЬ», «ГРИГА» ТА «ОБОЛОНЬ». СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ, НОВІ ПРОДУКТИ, НОВІ СЕРВІСИ, — ЯК ЗАВЖДИ, ТЕМАТИКА ЗАНЯТЬ У ВСІХ АГРОЦЕНТРАХ БУЛА ЗМІСТОВНОЮ ТА КОРИСНОЮ ДЛЯ КОЖНОГО ГОСТЯ.

«МАЙСТЕРНЯ» ЩЕДРОГО ВРОЖАЮ

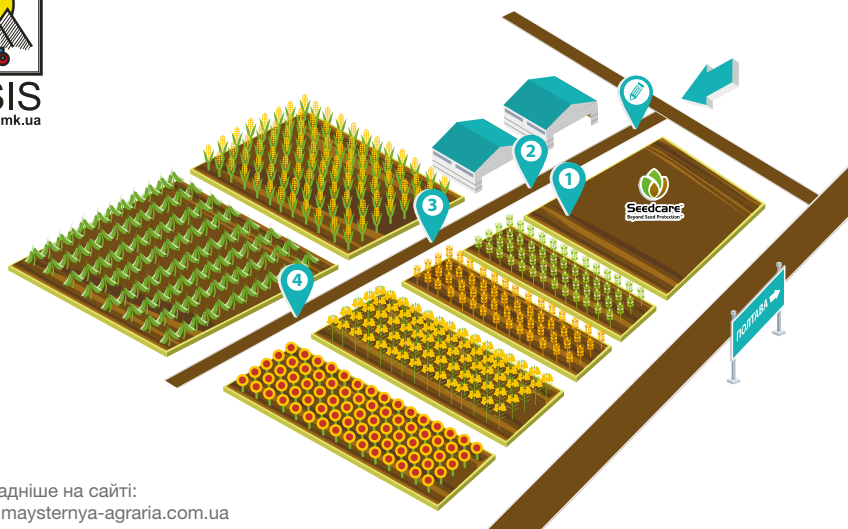

ПІВДЕННА «МАЙСТЕРНЯ»

Цьогорічний сезон весняно-літніх навчань для аграріїв відкрила «Майстерня Аграрія» у селі Іванівка Первомайського району Миколаївської області. В Агроцентрі «Сингента» — «Оазис» зібралось близько 370 учасників із Миколаївщини, Херсонщини та Одещини, аби дізнатися усі тонкощі агрономічного мистецтва Півдня України.

На початку зустрічі учасників тепло привітала керівник Південного бізнес-регіону компанії «Сингента» Наталія Пшець. Передусім вона наголосила на глибокій повазі компанії до нелегкої, але дуже важливої праці хлібороба. Вдячність і шану продемонстрували аграріям і у спеціальних відеороликах, які транслювалися протягом усього заходу.

Цікаве та повчальне шоу присутнім показав експерт із технологій внесення продуктів компанії «Сингента» Олег Людвіновський, який разом зі своїм колегою лише хвилину постояв збоку

Докладніше на сайті:
www.maysternya-agraria.com.ua

(в десяти метрах) від калібрувальної машини, а потім зайшов до «чорної кімнати», звідки на великому екрані присутні змогли побачити, як «щедро» світиться діюча речовина на захисних костюмах. Висновок: про власне здоров'я і безпеку потрібно дбати навіть тоді, коли

виїхав на поле просто спостерігати за роботою обприскувача.

Далі учасники заходу пішли навчатися до класів, де дізналися багато нової та цікавої інформації. Наприклад, у польовому класі «Експортний потенціал» їм

НАТАЛІЯ ПШЕЦЬ

розповіли про Hyvido — бренд інноваційної високоінтенсивної технології вирощування гібридного ячменю озимого, в тому числі про нові високопродуктивні пластичні гібриди Хоббіт і Галаксіон. У класі «Прибутковість» аграрії ознайомилися з інноваційними технологіями вирощування і захисту соняшнику та озимого ріпаку (зокрема, дізналися про новинку — гібриди ріпаку озимого Safecross та їхні безперечні переваги). У лабораторно-практичному класі Solguard агровиробників поінформували про три професійні рівні захисту соняшнику від вовчка.

Велику зацікавленість у аграріїв викликали досліді у класі Seedcare, де у польових умовах продемонстрували ефективність інноваційного протруйника Вайбранс Інтеграл.

«Новий продукт Вайбранс Інтеграл — високоефективний протруйник

для зернових культур, який вже пройшов реєстрацію в Україні на ярих культурах, і ми очікуємо реєстрацію на озимих. Продукт цікавий тим, що вирішує проблеми, які на території України не вирішує жоден протруйник. Це тифульоз, ризоктоніоз, снігова пліснява та ін. Ефект досягається за рахунок нової діючої речовини з класу карбоксамідів, яку добре доповнює фенолпірол», — розповіла експерт компанії «Сингента» Світлана Чоні.

У польових умовах аграрії змогли переконатися у ще одній великій перевазі Вайбранс Інтеграл, а саме стимуляції розвитку кореневої системи рослини в умовах стресу.

Також для зернових культур Півдня, виходячи з фітопатологічної ситуації, яка склалася минулої осені та нинішньої весни, проблемою є фузаріози.

Контролювати їх складно, тому найдешевше лікування — це профілактика. Для цього найкраще підходить (як було видно на демополі) протруйник Селест Макс, що контролює більшість хвороб, а також ефективний проти злакових мух. Для сої представлений новий протруйник — Максим Едванс, який застосовується спільно з інокулянтами та стимулює розвиток бульбочкових бактерій.

«Загалом в обробітку нашого агрохолдингу перебуває понад 11 тис. га землі. Вирощуємо фактично всі сільськогосподарські культури — зернові, технічні, олійні, зернобобові, багаторічні трави для власного тваринництва. Урожайність отримуємо непогану. Наприклад, соняшнику минулого року зібрали понад 32 ц/га, озимої пшениці — 52 ц/га. Для зони ризикованого землеробства це непогані показники.

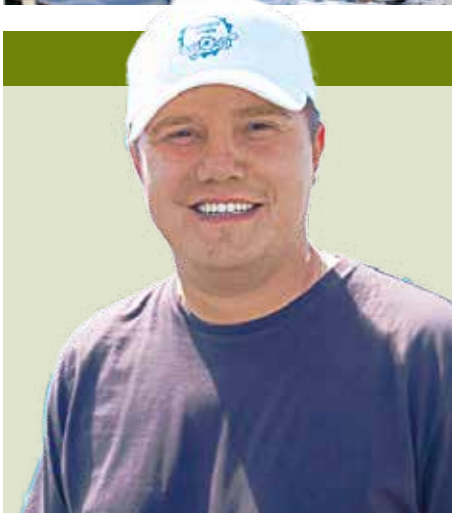
Минулого року підприємству виповнилося 10 років, увесь цей час нашим надійним партнером є компанія «Сингента». Сьогодні її препаратів (протруйників, гербіцидів, інсектицидів, фунгіцидів) у нас використовується до 70 %. Постійно беремо і посівний матеріал. Зокрема, гібриди соняшнику у нас тільки компанії «Сингента» (НК Неома, НК Фортімі, Суміко).

Весь час експериментуємо, використовуємо новинки. Нинішнього року, наприклад, взяли гербіцид Пріма Форте. Результатами задоволені: бур'янів та падалиці соняшнику на полях не було. З протруйників нашими улюбленими є Селест Макс та Максим Форте».

Ліна СУСЛОВА

директор з виробництва ПП «Агро-ДІС»,
Одеська область

Максим МАКСИМЕНКО

ФГ «Аннушка»,
Миколаївська область

«Наше сімейне господарство працює з 1992 року. Обробляємо 2500 га землі. Вирощуємо фактично всі культури (зернові, бобові, технічні), застосовуємо п'ятипільну систему.

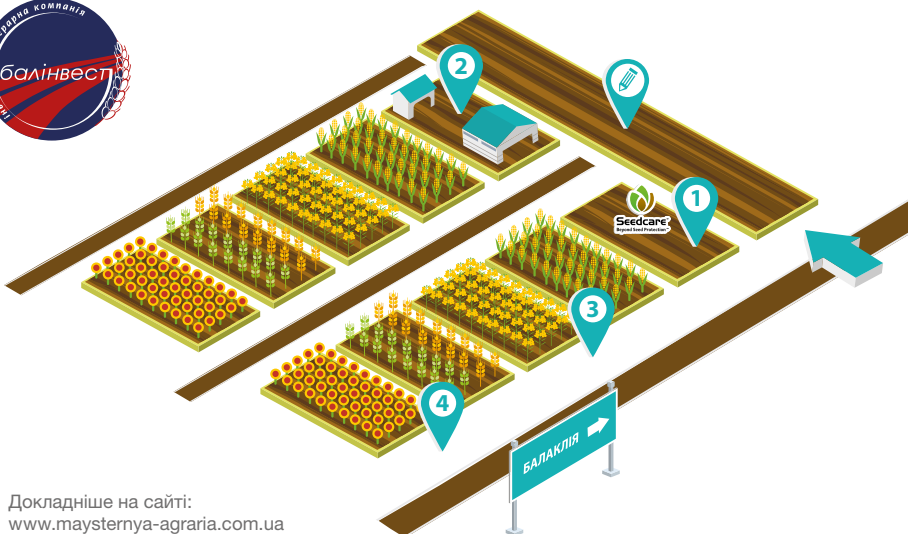
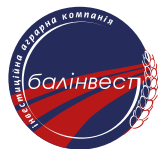
Головний принцип нашої роботи — спочатку обираємо технологію, а далі під неї підбираємо техніку, систему захисту та інше. Велике значення надаємо якості посівного матеріалу. Наприклад, уже третій рік поспіль використовуємо гібриди соняшнику виключно компанії «Сингента». Зокрема, добре себе зарекомендував новий гібрид СИ Експерто, який минулого року на окремих площах (навіть на схилах) показав урожайність 38 ц/га. Озиму пшеницю сіємо вітчизняної селекції, маємо стабільну урожайність — 45–50 ц/га. Плюс є те, що у нас добре напрацьована система захисту. Наприклад, для культур зернової групи відмінно себе зарекомендували гербіциди Дербі, Пріма, інсектицид Енжіо, фунгіцид Альто Супер. Загалом сингентівських препаратів використовуємо понад 50 %.

На цьогорічному заході нас особливо зацікавив новий протруйник Вайбранс Інтеграл. Треба буде спробувати!»

«МАЙСТЕРНЯ» НА СХОДІ

Майже 400 аграріїв зі східного регіону України зібралися в Агроцентрі «Сингента» — «Балінвест», який розташований у селі Яковенкове Балаклійського району Харківської області. Отримати багато корисної інформації, поспілкуватися, поділитися досвідом — саме за цим приїхали сільгоспвиробники до своєї улюбленої «майстерні».

Привітав учасників заходу керівник Східного бізнес-регіону компанії «Сингента» Олег Панасенко. «Для отримання хороших урожаїв завжди треба тримати руку на пульсі, адже професія аграрія — творча. Традиційно ми зустрічаємося не лише із партнерами, а насамперед зі справжніми друзями. Головне наше завдання — продемонструвати у польових умовах, яким буде економічний ефект (прибуток з га) при застосуванні тієї чи іншої технології», — підкреслив О. Панасенко.

Докладніше на сайті:
www.maysternya-agraria.com.ua

Після слів подяки за працю аграріїв запросили на навчання до класів: «Експортний потенціал», «Прибутковість», Seedcare та лабораторно-практичного класу «Важливість захисту соняшнику

від хвороб». Слід зазначити, хоча і назви класів у «майстернях» в усіх регіонах однакові, проте підходи до навчання з огляду на кліматичні та ґрунтові особливості місцевості різні.

ОЛЕГ
ПАНАСЕНКО

На Сході основний акцент було зроблено на соняшник — найбільш поширену культуру в регіоні, а саме: які підібрати гібриди, яку обрати систему захисту, тощо. Зі шкідників найбільшою проблемою для соняшнику є вовчок. Він легко поширюється, довго зберігається у ґрунті й постійно продукує насіння різного генетичного складу, утворюючи нові й нові раси, випереджаючи досягнення селекціонерів у створенні стійких гібридів. І тільки «Сингента» розробила комплексне рішення Solguard, що складається з трьох професійних рівнів захисту соняшнику від вовчка. Воно передбачає, по-перше, генетичний захист, тобто правильний

вибір гібрида соняшнику, стійкого до актуальних рас вовчка. По-друге, чітке виконання запобіжних агротехнічних заходів, а саме використання тільки сертифікованого насіння, ретельне очищення сільськогосподарських машин. Крім того, впровадження у сівозміну культур-пасток та відмову від оранки. І, по-третє, застосування гербіцидного контролю — використання гібридів, стійких до імідазолінів, та Clearfield®-гербіциду Каптора з хімічної групи імідазолінів у фазі 4 справжніх листків у соняшнику.

Також нинішній рік відзначається великим поширенням таких хвороб

на соняшнику, як септоріоз, альтернاریоз, фомоз, у більш зволжених регіонах — білої гнилі. Тому посіви потребують фунгіцидної обробки. Нинішнього року на ринок вийшов новий препарат Амістар Голд із посиленими системною профілактичною та лікувальною діями, який контролює всі основні грибкові хвороби соняшнику: фомоз, септоріоз, альтернاریоз, фомопсис, білу гниль, іржу.

А от для кукурудзи оптимальним рішенням є новий гербіцид Елюміс для контролю широкого спектра бур'янів, зокрема перерослих.

«В обробітку у нас знаходиться 3667 га, вирощуємо озимі пшеницю та ячмінь, соняшник, кукурудзу, трохи сої. На технологіях не економимо: посівний матеріал, засоби захисту рослин — все найвищої якості. Наприклад, насіння соняшнику у нас повністю компанії «Сингента» (НК Бріо, Опера ПР, НК Неома), добре себе показали нові сорти — СИ Ласкала, СИ Купава. Із захистом культур немає жодних проблем. Наприклад, для соняшнику нам ідеально підійшов гербіцид Примекстра TZ Голд, для пшениці — гербіциди Дербі та Пік (повністю знищують бур'яни, поле стоїть чисте до збирання урожаю) та фунгіцид Амістар Екстра. Для кукурудзи найкращим гербіцидом виявився Елюміс. Він чудово вирішує проблеми з нетребою, знешкоджує ваточника сирійського та інші бур'яни. Вносимо Елюміс при температурі не вище ніж 25 °С, тоді отримуємо максимальний ефект».

Олександр ШЕВЧЕНКО
головний агроном СФГ «Ревік»,
Харківська область

«В обробітку знаходиться 3200 га землі, вирощуємо соняшник, озиму пшеницю, горох, кукурудзу. Озимих зернових у середньому збираємо 60 ц/га, гороху — 30–35 ц/га, соняшнику — 30–35 ц/га, кукурудзи — до 80 ц/га. Підприємство знаходиться у зоні ризикованого землеробства. Найважливіші елементи наших технологій такі: правильно обрати строки посіву, внести оптимальну кількість добрив і вчасно подбати про захист рослин. І, звичайно, якісний посівний матеріал. Хоча сьогодні в Україні пропагують вітчизняні гібриди соняшнику та кукурудзи, та все ж імпорتنі — поза конкуренцією. Наприклад, по кукурудзі посівний матеріал у нас повністю компанії «Сингента». Препарати захисту рослин — тільки оригінали, велику кількість (понад 30 %) використовуємо сингентівських. З новинок, зокрема, нам дуже подобається інсектицид Енжіо, який застосовуємо і на зернових, і на просапних культурах. Також добре працює інсектицид Актара. На цьому заході нас зацікавив новий фунгіцид Амістар Голд, збираємося спробувати його на соняшнику».

Олександр ЧЕРКАСЬКИЙ
головний агроном ТОВ «Агротехнік»,
Харківська область

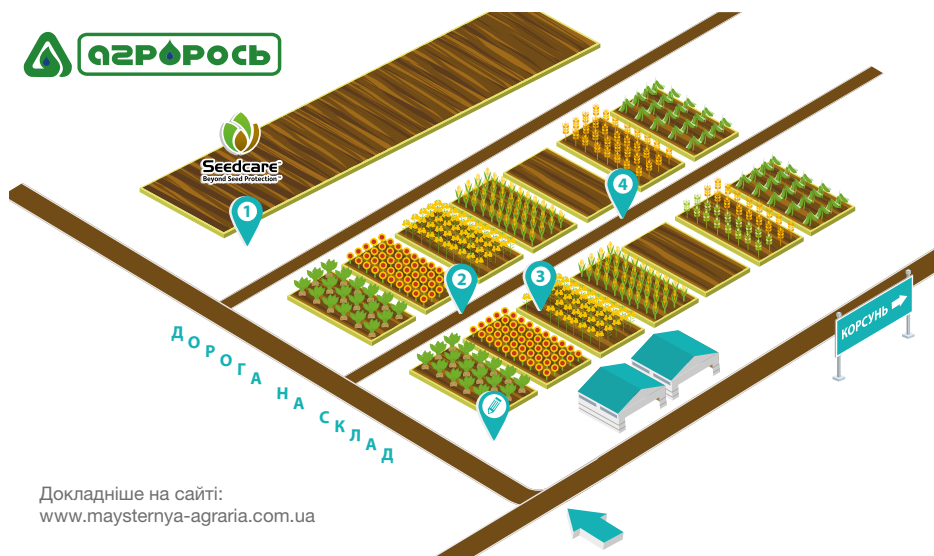

«МАЙСТЕРНЯ» В ЦЕНТРІ ТА НА ЗАХОДІ

Правду кажуть: «Краще раз побачити, ніж сто разів почути». За таким принципом працюють і агроцентри компанії «Сингента». Цього року тут було як ніколи людно — кожен агроцентр відвідало по кілька сотень аграріїв, адже компанія у цьому сезоні демонструє справді революційні технології, здатні значно полегшити роботу в полі й допомогти отримати якнайкращий результат, незважаючи на жодні погодні виклики.

Погода ж цього року була як ніколи суворою до аграріїв: окрім вже майже звичного браку опадів у весняний період, на який скаржаться агрономи і в Центрі, і на Заході (не кажучи вже про Схід та Південь), додалися ще й весняні приморозки і навіть травневий сніг. І в цій ситуації якраз програли ті, хто поспішив раніше відсіятися — у багатьох господарствах посіви підмерзли, чимало навіть довелося пересівати. Натомість там, де дотримано правил сівби — а так було в усіх агроцентрах, усі культури мають пречудовий вигляд.

«А все тому, що компанія «Сингента» згідно зі своїми рекомендаціями вчасно провела сівбу ярих культур. Наприклад, у нас, в «АгроРосі», — з 20 по 29 квітня, — зазначив директор Центрального бізнес-регіону Юрій Струмінський. — Таким чином вдалося уникнути шкоди від приморозків. Тому завжди треба

дотримуватися рекомендацій селекційних компаній і сіяти кожену культуру, коли температура ґрунту досягне відповідної позначки. Окрім того, багато виробників скаржаться, що не спрацювали ґрунтові гербіциди — вони просто були невчасно внесені. В агроцентрі «АгроРось» такої проблеми немає».

До речі, щодо ґрунтових гербіцидів. Як відомо багатьом аграріям, цього року компанія «Сингента» виводить на ринок новий гербіцид Пріма Форте, який має значно більшу ефективність порівняно зі своїми попередниками, в тому числі й за рахунок ґрунтової дії. Про цей продукт детально розповідали на зимових конференціях компанії «Майстерня Аграрія», а тепер

виробничникам наочно продемонстрували його дію. За рахунок трьох діючих речовин (флорасуламу, амінопіраліду та 2-етилгексилевого ефіру), що виключає резистентність бур'янів, Пріма Форте контролює три хвили падалиці соняшнику, осоти, амброзії, хвощ, сокирки тощо. Важливо, що цей препарат не має післядії на соняшник, а бобові культури після його застосування можна вирощувати через 14 місяців.

Варто зауважити, що спеціалісти компанії «Сингента» цього року протестували гербіцид Пріма Форте в різних господарствах України на посівах зернових загальною площею 130 тис. га. Вносили препарат у різні строки (від 25 березня до 30 квітня), по різних

«Коли минулого року менеджери компанії «Сингента» почали сіяти в нашому Агроцентрі «Грига» гібриди ячменю з нормою 90 кг/га, я здивувався, бо знаю, що його слід сіяти з нормою не менше ніж 200 кг/га, — я ж усе життя вирощую ячмінь. Я навіть посварився з ними. Восени минулого року ячмінь зійшов погано, і з зими вийшов погано — я вже пропонував його задискувати, бо був упевнений, що нічого доброго з того ячменю не виросте, а буде тільки сором на всю область. Однак мене не послушали, а коли комбайн почав молотити і ми отримали 70 ц/га — я вибачився перед колегами із компанії «Сингента». Та й цього року я з великим побоюванням сів ячмінь із нормою 120 кг/га — повторилася практично та ж ситуація, що й минулого року. Але тепер це поле зеленіє, рослини мають дуже велике колосся, тому я з гордістю всім показую поле ячменю Hyvido і раджу його сіяти».

Володимир ГРИГА
голова ФГ «Грига»,
Полтавська область

«На 3000 га посівної площі вирощуємо соняшник, озиму пшеницю, цукровий буряк, кукурудзу, ярий ячмінь, горох. Словом, культури, які без проблем можна реалізувати. Минулого року озимої пшениці зібрали 57 ц/га, соняшнику — 27 ц/га, гороху — понад 40 ц/га. Скажу, що горох для нас є дуже важливою культурою. Оскільки у нашій зоні користується популярністю технологія CLEARFIELD, то після соняшнику в сівозміні обов'язково має бути горох. У системі захисту використовуємо до 70 % препаратів компанії «Сингента», тільки за такої умови агроному можна спати спокійно, адже тоді він упевнений, що вони стовідсотково спрацюють і господарство отримає бажаний результат. Із інсектицидів нам найбільше підходить Енжіо, із фунгіцидів — Альто Супер, Амістар Екстра. Років зо сім використовуємо лише сингентівські протруйники Максим, Селест Топ. Всі препарати спочатку тестуємо на власних демополях, а потім запроваджуємо на виробничих площах.»

Вадим КОСІНОВ
головний агроном
ПОСП «Гарант»,
Харківська область

попередниках, за різного стану культур і пересвідчилися, що гербіцид стабільно працює за значних перепадів температур.

«Ми провели ретельне обстеження посівів, слухали відгуки клієнтів, — розповів менеджер з розвитку інсектицидів і гербіцидів на зернових культурах компанії «Сингента» Валерій Дубровін. — Гербіцид добре спрацював і за ранніх внесень, витримав перепади температур, зокрема приморозки. Підтвердилася ґрунтова дія гербіциду: падалиця соняшнику з появою першої пари листочків зупиняється в розвитку і засихає. Ми пересвідчилися, що препарат можна використовувати в бакових сумішах із фунгіцидами Амістар Екстра, Тілт Турбо, інсектицидами Енжіо, Карате Зеон. Помітили, що Пріма Форте більш м'який до рослини, адже в ньому вміст кожної діючої речовини є удвічі меншим, ніж в аналогічних продуктах, але за рахунок синергізму цих діючих речовин препарат є більш ефективним. Сподіваємося, що з цим продуктом виробничники отримають за одне внесення чисте поле до збирання культури».

Ще одна новинка, на якій «Сингента» акцентує увагу, — фунгіцид Амістар Голд для захисту соняшнику від альтернаріозу,

фомозу, іржі, септоріозу, фомопсису, білої гнилі. Ці хвороби дедалі більше дошкуляють сонячній квітці. От і цього року, за спостереженнями наших спеціалістів, у Центральній, Північній, Західній Україні на посівах, де в сівозміні є соняшник, ріпак чи соя, вже проявляються септоріоз, іржа, альтернаріоз, біла гниль, а також є всі передумови для розвитку фомозу. Тому одноразового чи дворазового внесення фунгіцидів на посівах соняшнику не уникнути. Надійно захистити його від хвороб можна за допомогою амістар-технології, яка об'єднує новинку Амістар Голд та «ветерана» фунгіцидного захисту Амістар Екстра.

«У фазі 6–10 листиків слід застосувати Амістар Екстра, — радить менеджер з маркетингу напряму олійних культур компанії «Сингента» Геннадій Малина. — Від фази зірочки до фази початку цвітіння потрібно провести другу фунгіцидну обробку Амістар Голд. Таким чином спочатку ми захищаємо нижній листковий апарат, превентивно захищаємо соняшник від іржі, а другою обробкою працюємо проти плямистостей, альтернаріозів, фомозів та стеблової і кошикової форм білої гнилі».

ГЕННАДІЙ
МАЛИНА

Важлива деталь: минулого року збереженість врожаю від застосування на соняшнику фунгіцидів сягала 25–30 %. Тобто, ці показники є яскравою відповіддю скептикам, які казали, що витрати на фунгіциди не окупляться.

Для захисту кукурудзи компанія «Сингента» має в своєму портфелі всі необхідні препарати. Зокрема проти бур'янів менеджер з розвитку ЗЗР на польових культурах Володимир Максимович радить використовувати групу гербіцидів Примекстра, які можна вносити не тільки досходово, але й після сходів культури. Головне, щоб стадія розвитку однорічних злакових та дводольних бур'янів не перевищувала 2 листків.

Більш широкий спектр дії порівняно з групою Примекстра має гербіцид Люмакс. Він контролює навіть такі злісні бур'яни, як падалиця соняшнику, нетреба звичайна, а також багаторічні дводольні бур'яни (осоти, березку). Період його захисної дії триває до 80 днів. Він захищає культуру навіть у період зatoryжних дощів, адже має властивість реактивації і контролю наступних хвиль бур'янів. Можна вносити до сходів, але краще він розкриває свої властивості під час ранньопіслясходового застосування, при цьому фаза культури не має значення, головне — стадія розвитку однорічних злакових

бур'янів (вони повинні мати не більше двох листків).

Післясходовий протизлаковий гербіцид Мілагро добре діє як баковий партнер у суміші Мілагро + Пріма, в тому числі проти лободи білої, Мілагро + Пік — проти змішаної забур'яненості з домінуванням падалиці соняшнику, Мілагро + Старане — проти березки польової.

Найбільший же спектр бур'янів — однорічних та багаторічних злакових і дводольних, а також наступну їх хвилю — контролює «флагман» гербіцидного захисту «Сингенти» Елюміс: пасльон, лободу, щиріці, всі хрестоцвіті, всі види осотів, березку, падалицю соняшнику (в т. ч. ІМІ та сульфостійку) і навіть ваточника сирійського. Єдине застереження: після використання препаратів Елюміс та Люмакс на наступний рік не можна висівати горох, цукрові буряки та овочі. Сою, соняшник, ріпак — можна, але бажано після оранки.

Для захисту кукурудзи від лускокрилих шкідників компанія «Сингента» пропонує новий інсектицид Ампліго. Він працює по яйцях, по личинках усіх віків, а також по імаго. Він добре всмоктується в поверхню листків і залишається там

ВОЛОДИМИР
МАКСИМОВИЧ

«Наше господарство спеціалізується на вирощуванні кукурудзи, соняшнику, пшениці, сої, квасолі, а також гречки, сорго. Дотримуємося інтенсивної технології. Компанія «Сингента» для нас насамперед асоціюється з гібридами соняшнику, тому й віддаємо їм перевагу. Сіємо НК Бріо, отримуємо в середньому врожаї понад 40 ц/га, а буває й по 49 і по 56 ц/га. Саме тому ми відводимо під цей гібрид найбільші площі — до 1 тис. га. Також сіємо гібриди Тутті, НК Конді. Думаю, що за врожайністю, якістю посівного матеріалу тощо сингентівські гібриди соняшнику найкращі. Навіть у теперішніх непростих кліматичних умовах вони добре розкривають генетичний потенціал».

Ігор ДІНОВ
агроном АФ «Заповід Шевченка» ТОВ НВФ «Урожай», Черкаська область

до двох тижнів, а значить, може тривалий час контролювати шкідників.

Але, безперечно, захист культури починається насамперед із захисту насіння. На цьому під час навчань на кожному агроцентрі наголошувала менеджер з маркетингової підтримки засобів захисту зернових культур Світлана Чоні. Як уже зазначалося, для захисту зернових компанія «Сингента» пропонує новий інсекто-фунгіцидний протруйник

Вайбранс Інтеграл, створений на основі нової молекули седоксан із класу карбоксамідів, розробленої науковцями компанії «Сингента». Препарат не тільки захищає насіння від хвороб та шкідників, але й має чітко виражений стимулюючий ефект для розвитку здорової кореневої системи. До речі, цей ефект могли наочно побачити гості кожного агроцентру, для цього коріння пшениці розкопали і, не рухаючи рослину, закрили вертикальний зріз землі склом.

І все ж таки завершити статтю хотілося б, згадавши ще одну новинку компанії «Сингента» — селекційну, яка є справді інноваційною. Йдеться про Hyvido — технологію вирощування гібридів ячменю. Нині в агроцентрах проходить випробовування перших двох гібридів СИ Леу та Хоббіт. Звісно, можна процитувати нашого менеджера Геннадія Тарасенка, який неодноразово говорив про переваги цих гібридів, але краще за практика не скаже ніхто. МА

Підпишіться на оновлення нашої сторінки у Facebook, щоб одним із перших дізнаватись найсвіжіші новини від компанії «Сингента» про інновації у галузі рослинництва і захисту рослин, сучасні технології щодо вирощування різних культур, провідний світовий та український досвід агровиробництва та багато іншого.

syngenta®

«Усе треба робити вчасно і якісно — сіяти, вносити ЗЗР і добрива, збирати врожай тощо. У нас не повинно бути авралу, битви за врожай, — лише планомірна робота».

Анатолій КИБКА,
генеральний директор
ТОВ «АПК «Докучаєвські
чорноземи»

СТРАТЕГІЯ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ВИСОКОГО ВРОЖАЮ

В АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ «ДОКУЧАЄВСЬКІ ЧОРНОЗЕМИ» НАДЗВИЧАЙНО РОЗГАЛУЖЕНА СИСТЕМА ВИРОБНИЦТВА. РОСЛИННИЦТВО, ТВАРИННИЦТВО, ПТАХІВНИЦТВО, САДІВНИЦТВО, ПЕРЕРОБКА Й ЕЛЕВАТОРНЕ ГОСПОДАРСТВО — ОСЬ ОСНОВНІ ГАЛУЗІ, У ЯКИХ СПЕЦІАЛІЗУЄТЬСЯ ГОСПОДАРСТВО. ОДНАК ПРІОРИТЕТОМ ЗАЛИШАЄТЬСЯ ВСЕ-ТАКИ РОСЛИННИЦТВО, А ОДНІЄЮ ЗІ СТРАТЕГІЧНИХ КУЛЬТУР — КУКУРУДЗА. ПРО ЕЛЕМЕНТИ ТЕХНОЛОГІЇ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ОТРИМАННЯ ВИСОКИХ УРОЖАЇВ, ТА МЕТОДИКУ ОЦІНЮВАННЯ НОВИХ ГІБРИДІВ РОЗПОВІВ ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОР ТОВ «АПК «ДОКУЧАЄВСЬКІ ЧОРНОЗЕМИ» АНАТОЛІЙ КИБКА.

— Анатолію Анатолійовичу, розкажіть, будь ласка, докладніше про специфіку вашого виробництва.

— Наше господарство має в обробку 13 тис. га землі у двох районах Полтавської і Харківської областей. Вирощуємо до десятка культур, але стратегічні кукурудза, соя і соняшник. Вони займають найбільшу площу — в середньому по 3 тис. га, хоча ця площа з року в рік у кожному кластері змінюється. Також великі площі маємо під озимою пшеницею. Ярий ячмінь вирощуємо переважно для годівлі тварин та для розрахунку з пайовиками. Крім того, сіємо просо, гречку, цукровий буряк, горох. Таке розмаїття зернових культур нам необхідно, щоб задовольнити потреби нашої переробної галузі — в об'ємах, які можемо реалізувати через власну торгову мережу «Домашній смак» та під власною зареєстрованою торговою маркою «Докучаєвський продукт».

У нас чималий штат — понад тисячу людей, багато працівників задіяно в переробній галузі, яка в господарстві дуже розвинена. Крім того, багато людей нині працює в плодово-ягідному виробництві, а це понад 120 га садів і ягідників. Вирощуємо яблука, груші, аличу, черешню, вишню, малину, виноград. Усе це інтенсивне виробництво — дерева на карликовій підщепі. Основний вид — яблуня, збільшили також насадження груші до більше як

8 га, цього року площі під полуницею довели до 10 га.

Ще вирощуємо овочі за інтенсивною технологією: майже 8 га овочів борщового набору на зрошенні та баштанні культури. До речі, в саду теж облаштовано крапельне зрошення.

У тваринництві перевагу віддаємо свиначарству: у нас понад 4,5 тис. голів свиней, яких утримуємо за чеською технологією з використанням чеського обладнання. Усі процеси автоматизовано, так ми мінімізували втручання людини у виробництво. Використовуємо змішані гібриди порід, які дають максимальний доважок — до 1200 г за добу. Маємо сім порід свиней, проводимо дво-, трипорідне схрещування для отримання гібридів, які дають сплеск продуктивності в першому поколінні, тобто активно працюємо над селекцією свиней.

Ще у нас є інкубаторно-птахівничє підприємство, де утримуємо 10 тис. курей, 10 тис. качок, 10 тис. гусей для відгодівлі й реалізації. На маточне стадо залишаємо близько 5 тис. кожного виду птиці. Потім проводимо інкубацію яйця на своєму підприємстві і реалізуємо мολодняк для своїх працівників та в торговельній мережі.

Крім того, утримуємо 700 овець, понад 1 тис. нутрій, кролів, перепелів, фазанів. Маємо власне мисливське господарство, де розводимо диких кабанів.

— Яка галузь найрентабельніша?

— На цей час — рослинництво. Якщо порівняти рентабельність рослинництва за останні роки, то в середньому по Україні вона становить 40–50 %, а в нас у сприятливі роки — 80–120 %. Рентабельність сягає 120 % у ті роки, коли ми зазнаємо мінімально-оптимальних затрат. Адже можна підняти затрати до високої планки, а рівень рентабельності при цьому не зростатиме. Тож ми, зважаючи на фінансовий стан минулих років, починали з того, що технології в рослинництві були мінімально-оптимальні, нині вони просто оптимальні.

— Які врожаї ви отримуєте?

— Вони не можуть бути низькими, щоб давати таку рентабельність. Ми застосуємо інтенсивні технології, і це здебільшого мінімізує кліматичні ризики. Нас цього навчила погода. У 2008 році у нас були оптимально-максимальні затрати і ми отримали добрий урожай — 650 ц/га цукрового буряку, 36 ц/га соняшнику, 88 ц/га кукурудзи, 62 ц/га пшениці, 52 ц/га ячменю. Однак упали ціни, кукурудза, наприклад, була по 300 грн/т. Тоді ми зрозуміли, що треба нести оптимальні затрати й отримувати максимальний прибуток.

Після цього ми змінили сівозміну: 2009–2010 роки були переломними,

перехідними. У нас одна культура, яку можна вирощувати в монокультурі, — кукурудза, і саме через неї я змінив сівозміну. У нас створено кластерну систему, маємо шість підприємств, і нині дотримуємося сівозміни за принципом «одне підприємство — одна культура». Скажімо, одного року в одному підприємстві вирощуємо кукурудзу і пшеницю, наступного року там буде тільки соняшник. В іншому підприємстві цього року вирощуємо тільки кукурудзу. Ще в одному кластері — соняшник і цукровий буряк, в іншому — сою. Такий підхід вирішує і питання логістики, і питання контролю та організації праці: коли треба, вся техніка працює в одному місці, наявний людський ресурс спрямовано на виконання певних операцій тощо.

— Які системи обробітку ґрунту застосовуєте?

— Майже всі, залежно від культури і погодних умов. Для нас головне — зберегти вологу. Під соняшник, цукровий буряк і сою (після кукурудзи) проводимо оранку. Під пшеницю (по сої і гороці) застосовуємо мінімальний обробіток. Під кукурудзу переважно проводимо рихлення ґрунту на глибину 25–27 см, почасти можемо орати.

Уже кілька років ми не використовуємо ноу-тіл, який раніше практикували на пшениці, сої, соняшнику, кукурудзі. Не побачили великої ефективності від цієї технології. Я не скажу, що у нас усе було без помилок: ми багато їздили, переймали досвід. А проте вирішили, що ноу-тіл може бути тільки за форс-мажорних обставин.

Нині ж ми повернулися до випробування часом технологій. Маємо всі потрібні агрегати, щоб усі операції проводити вчасно і якісно — щоб зберегти вологу.

— Як довго ви вирощуєте кукурудзу? Які гібриди? Яку врожайність отримуєте в товарних посівах?

— У «Докучаєвських чорноземах» я працюю одинадцятий рік, як я вже сказав, увесь цей час кукурудза була нашою стратегічною культурою. Цього року

площа під кукурудзою у зв'язку із сівозміною у нас дещо зменшилася — до 3,5 тис. га. Змінився і підбір гібридів: цьогоріч ми посіяли тільки гібриди компанії «Сингента» — ранній Неріса і середньостиглий НК Термо. Це два перевірені часом гібриди, які дають стабільний урожай. Хоча взагалі сіємо три-чотири гібриди, зокрема Делітоп, НК Джитаго, НК Люціус.

До моменту збирання врожаю у нас працюватиме на пелетах своя сушарка потужністю 1200 т/добу. Тому, маючи можливість швидкого обмолоту, досушування, довозення і складування кукурудзи, вирішили сіяти два гібриди.

Щодо врожайності, то ми отримуємо врожай у межах 10 т/га. Це при тому, що вносимо під кукурудзу 50–60 кг/га азоту, не вносимо фосфорно-калійні добрива. Наша технологія забезпечує оптимальне отримання сходов після вчасної, не ранньої сівби. Ми не кидаємо насіння в холодний ґрунт. Важливо не допустити появи шкідників і хвороб — для цього ми протруємо насіння. Крім того, вносимо мікроелементи під час вегетації кукурудзи.

— Чому ви зупинилися цього року саме на гібридах компанії «Сингента»?

— На основі наших кількарічних випробувань. Чому ми сіємо саме НК Термо? У компанії є більш високоінтенсивні гібриди, але у НК Термо надзвичайна стабільність. А ми не гаяємося за спалахами врожайності, ми прагнемо мати стабільність.

Урожайність НК Термо — біля 10 т/га, Неріса — біля 9 т/га. Це при мінімально-оптимальній кількості внесених добрив та за умов достатнього зволоження. Одного року ми проводили дослідження: восени внесли на певній площі азотні добрива в межах 100 кг/га д. р., причому двох видів — безводний аміак і азотну селітру. Вегетація кукурудзи проходила нормально до періоду наливу, але «на коло» ми отримали біля 5 т/га, а на цих площах не отримали і 4 т/га. Тобто, велика кількість азоту за відсутності вологи дала негативний результат. Це нас іще вирішила густина сівби, а інші господарства отримали по 18 ц/га, хоча урожайність закладали 150 ц/га.

— Як ви взагалі обираєте гібриди для сівби в товарних посівах?

— Як я вже сказав, тільки після кількарічного тестування на дослідних ділянках. За останні 5–7 років висіваємо понад 50 гібридів соняшнику і більше як 100 гібридів кукурудзи загалом десятка різних селекційних компаній. Ми хочемо пересвідчитися в їхній якості, бо не надто довіряємо тому, що бачимо на інших демоділянках: я не знаю, яке насіння там сіяли, які препарати вносили тощо. Натомість на своїх ділянках ми чітко бачимо, які гібриди придатні для вирощування в нашій зоні. До речі, дослідні ділянки розташовуємо вздовж траси: так не тільки зручно демонструвати їх під час семінарів, а й представники компаній можуть у будь-який момент подивитися на свої гібриди — тоді у них не виникає питання, чому ми згодом у товарних посівах сіємо одні, а від інших відмовляємося.

Цього року ми ще й організували дослідні ділянки сої — досліджуємо вплив густоти сівби і ширини міжрядь на вегетацію й урожайність. Колись дослідження кукурудзи на густоту сівби допомогло нам збільшити врожайність. Тоді рекомендації компанії «Сингента» відрізнялися від рекомендацій інших фірм: вони категорично не радили загущувати посіви, особливо якщо засуха. І знаєте, було так, що в один посушливий рік ми молотимо 40 ц/га кукурудзи, а наші сусіди — 25 ц/га. Це при тому, що вони посіяли майже 100 тис. рослин до збирання, а ми — 50 тис. А ще ж слід врахувати витрати на насіння. Ось вам і користь від досліджень.

— Яку методику оцінювання нових гібридів ви застосовуєте?

— Мене як господарника цікавить насамперед рівномірність сходів. Надалі це впливатиме на всі обробки засобами захисту. Ми кукурудзу сіємо по соняшнику і на цих полях двічі вносимо ЗЗР: перший раз гербіцид Пріма у фазі трьох листків кукурудзи після першої хвилі падалиці соняшнику, другий раз — інший гербіцид по 5–7 листках. Нам дуже важливо внести перший гербіцид чітко по трьох листках, точніше, це важливо для

кукурудзи. А щоб вносити препарати вчасно, всі рослини на полі мають бути в одній фазі.

Ще один метод оцінювання гібрида — його стартовий ріст. Дослідні ділянки ми сіємо після того, як засіємо товарні посіви. Торік урожайність кукурудзи в товарних посівах була 8,5 т/га, а на дослідних ділянках — 9,5 т/га. Це суто за рахунок різних термінів сівби і різних гібридів.

Далі ми спостерігаємо за періодом викидання волоті — як гібрид може максимумо формувати й утримувати кількість вологи в стеблі і в листі, адже в негативних погодних умовах це може вплинути на дозрівання і налив зерна. Крім того, для нас важливий початок обмолоту зерна — щоб уникнути зайвих витрат, зокрема й на досушування.

— Ви не практикуєте ранню сівбу. А чи не збігається в такому разі цвітіння кукурудзи з термочутливим періодом?

— У нас таке було раніше. Років три тому у нас рання кукурудза давала більший урожай, ніж пізня, за рахунок того, що цвітіння припадало на період посухи і всі гібриди припиняли вегетацію: одні висохли, дозріваючи, інші — не дозрівши.

Проте рання сівба й отримання ранніх сходів — це трохи різні речі. Можна посіяти рано і 20 днів не отримувати сходів, а можна їх отримати через 10 днів. Усе залежить від температури ґрунту і його зволоження. Ми робимо все в оптимальні терміни.

— Наскільки важлива для вас вологовіддача гібрида?

— Для гібридів компанії «Сингента» вона великого значення не має. Зазвичай ми молотимо гібриди «Сингента» з вологістю 16–19 %, а інколи й 14 %. Загалом під час пізнього обмолоту ми не мали проблем із їхніми гібридами. Щоправда, ми не сіємо гібриди з ФАО понад 340–360.

Для нас має значення кількість гібридів з великим ФАО під час початку

й закінчення обмолоту. Ми не хочемо сіяти багато гібридів, бо бажано кожен гібрид сушити окремо: кожен має різну вологовіддачу під час сушіння, навіть якщо вони одного типу. У протилежному разі будуть зайві витрати на сушіння зерна і, відповідно, втрати — бите зерно під час транспортування й завантаження.

— Нині на ринок виходять гібриди нової селекції Артезіан, зокрема посухостійкий гібрид СИ Феномен компанії «Сингента». Чи досліджували ви його?

— Так, ми його вирощували на дослідних ділянках. Він забезпечив урожайність 104 ц/га, а вологовіддача у нього виявилася найвищою — 15,8 %, тоді як у гібридів-конкурентів — 17–18 %.

Цей гібрид найбільше реалізує свій потенціал у стресових умовах, зокрема під час посухи. У нас опадів ніби й достатньо, але випадають вони нерівномірно. Скажімо, торік у серпні була посуха, опадів майже не було і ми недоотримали урожай. Тому й придивляємося до цього гібрида, але висновки робитимемо після кількох років випробувань. Вивчимо питання термінів сівби, густоти, обробітку ґрунту. Якщо випробовувати гібрид, його треба висівати після різних попередників, з різною густотою, в різні терміни — це основні моменти. Якщо різні попередники, то й різний обробіток ґрунту. Ми завжди проводимо випробування на тих землях, де наступного року сіятимемо цю культуру. Ми виводимо гібрид у товарний посів тільки після того, як він пройшов сприятливий і несприятливий роки, як правило, на це потрібно три роки. Тому СИ Феномен ми випробовуватимемо ще мінімум два роки, адже минулий рік був непоказовий.

— Застосовування яких технологій приносить вашому господарству найбільший економічний ефект?

— Усе треба робити вчасно і якісно — сіяти, вносити ЗЗР і добрива, збирати врожай тощо. У нас не повинно бути авралу, битви за врожай, — лише планомірна робота.

МА

ІГОР КОВАЛЬЧУК,

канд. с.-г. наук, технічний менеджер з розвитку
напрямку насіння кукурудзи компанії «Сингента»

ГІБРИДИ КУКУРУДЗИ КОМПАНІЇ «СИНГЕНТА»: ВИСОКІ ВРОЖАЇ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ТА СТАБІЛЬНІСТЬ

КУКУРУДЗА – ЦЕ МОЯ УЛЮБЛЕНА КУЛЬТУРА, ЯКОЮ Я ЗАЙМАЮСЯ ПРОФЕСІЙНО ПОНАД 17 РОКІВ. ПЕРЕЙШОВШИ ВІД СЕЛЕКЦІЙНОЇ ПРАКТИКИ У ДЕРЖАВНОМУ ЗАКЛАДІ НА ПОСАДУ ТЕХНІЧНОГО ЕКСПЕРТА З НАСІННЯ КУКУРУДЗИ ТОВ «СИНГЕНТА», БУВ ПРИЄМНО ВРАЖЕНИЙ ХАРАКТЕРИСТИКАМИ ГІБРИДІВ ЦЬОЇ КОМПАНІЇ.

Насамперед за візуальною оцінкою відзначив, що майже всі гібриди характеризуються одночасним цвітінням волотей і качанів. Це значно підвищує якість запилення уже в перші дні квітання рослин.

Друге — це еректоїдний тип розміщення листків, оскільки відомо, що 90–95 % сухої речовини рослин формується із органічних речовин, що утворюються в листках. За такого розміщення верхні яруси листків не затінують не лише нижні, а й листки сусідніх рослин, що, в свою чергу, підвищує ефективність фотосинтезу і забезпечення рослини необхідними для розвитку та формування врожаю поживними елементами.

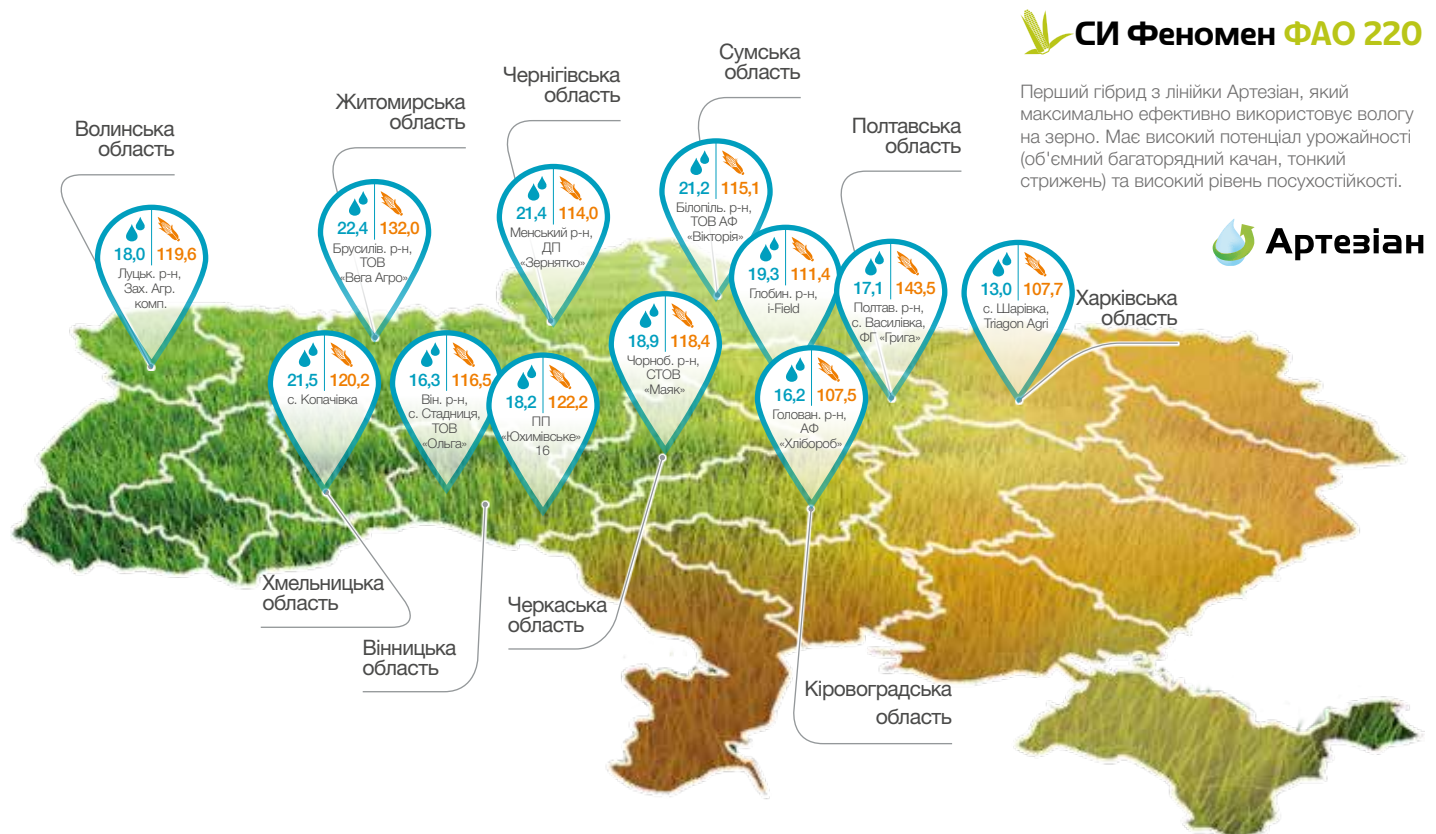
Третє — висока врожайність та адаптивна здатність до мінливих

агрокліматичних умов. Сучасна пропозиція компанії «Сингента» дає змогу підібрати оптимальні гібриди кукурудзи для різних агротехнологій вирощування і забезпечує отримання високої окупності капіталовкладень. Звісно, що це стало можливим завдяки потужній генетиці вихідних батьківських форм (інбредних ліній) та отриманню рівнем прояву господарсько-цінних ознак (стійкість проти збудників найбільш шкочинних хвороб, холодостійкість, посухостійкість, високий потенціал урожайності, швидка віддача вологи зерном у період дозрівання тощо).

Незважаючи на значні успіхи, компанія «Сингента» не зупиняється на досягнутому, вкладаючи значні

кошти у наукові розробки, в тому числі й у селекцію кукурудзи. Так, важка десятирічна робота селекціонерів увінчалася ще однією інноваційною розробкою, яка з'явилася у 2016 році на аграрному ринку під брендом «Артезіан» — гібриди кукурудзи елітної генетики, що забезпечують надзвичайно ефективне використання вологи для максимізації врожаю. Першим представником із когорти «Артезіан» є гібрид СИ Феномен, який добре зарекомендував себе й отримав визнання серед українських аграріїв, а вже у наступному сільськогосподарському сезоні з'являться ще два. Такі гібриди — це ефективний інструмент для керування ризиками, який допомагає сільгоспвиробнику стабілізувати та зберегти врожай і збільшити прибуток.

УРОЖАЙНІСТЬ (Ц/ГА) ТА ВОЛОГІСТЬ ЗЕРНА ПІД ЧАС ЗБИРАННЯ (%) ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ У РІЗНИХ ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ, 2016 Р.

СИ Феномен ФАО 220

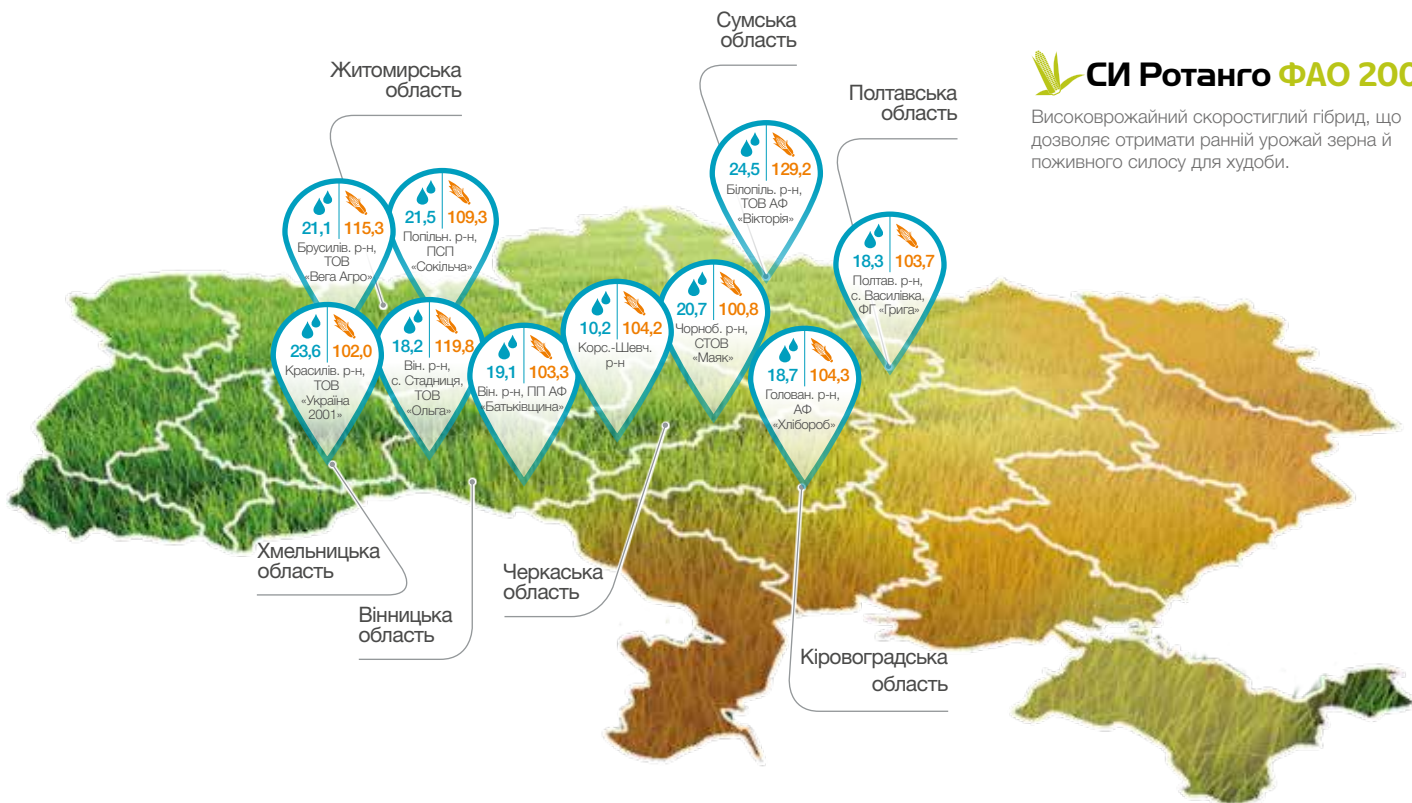
Перший гібрид з лінійки Артезіан, який максимально ефективно використовує вологу на зерно. Має високий потенціал урожайності (об'ємний багаторядний качан, тонкий стрижень) та високий рівень посухостійкості.

Артезіан

Вологість зерна під час збирання, %
 Урожайність (у перерахунку на вологість зерна 14 %), ц/га

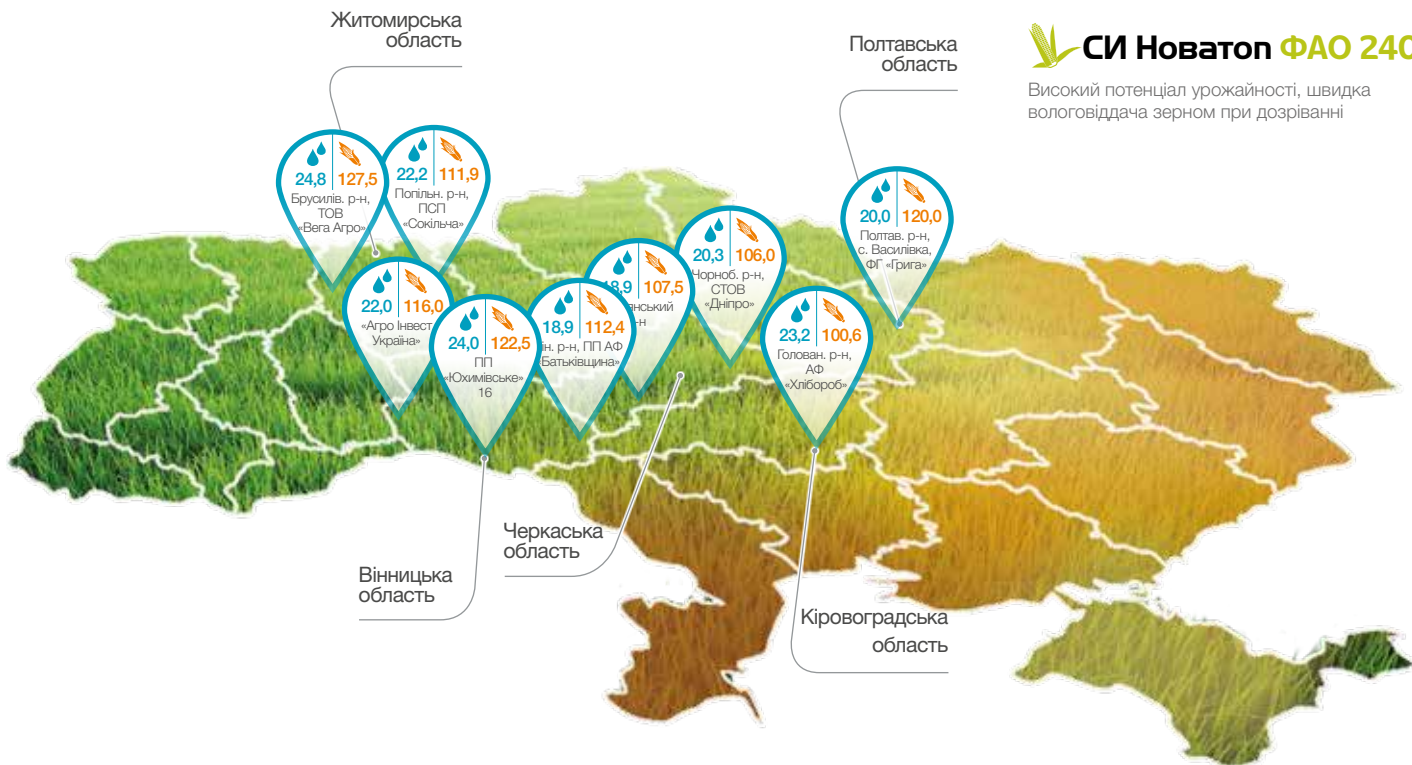
СИ Ротанго ФАО 200

Високоврожайний скоростиглий гібрид, що дозволяє отримати ранній урожай зерна й поживного силосу для худоби.

СИ Новатон ФАО 240

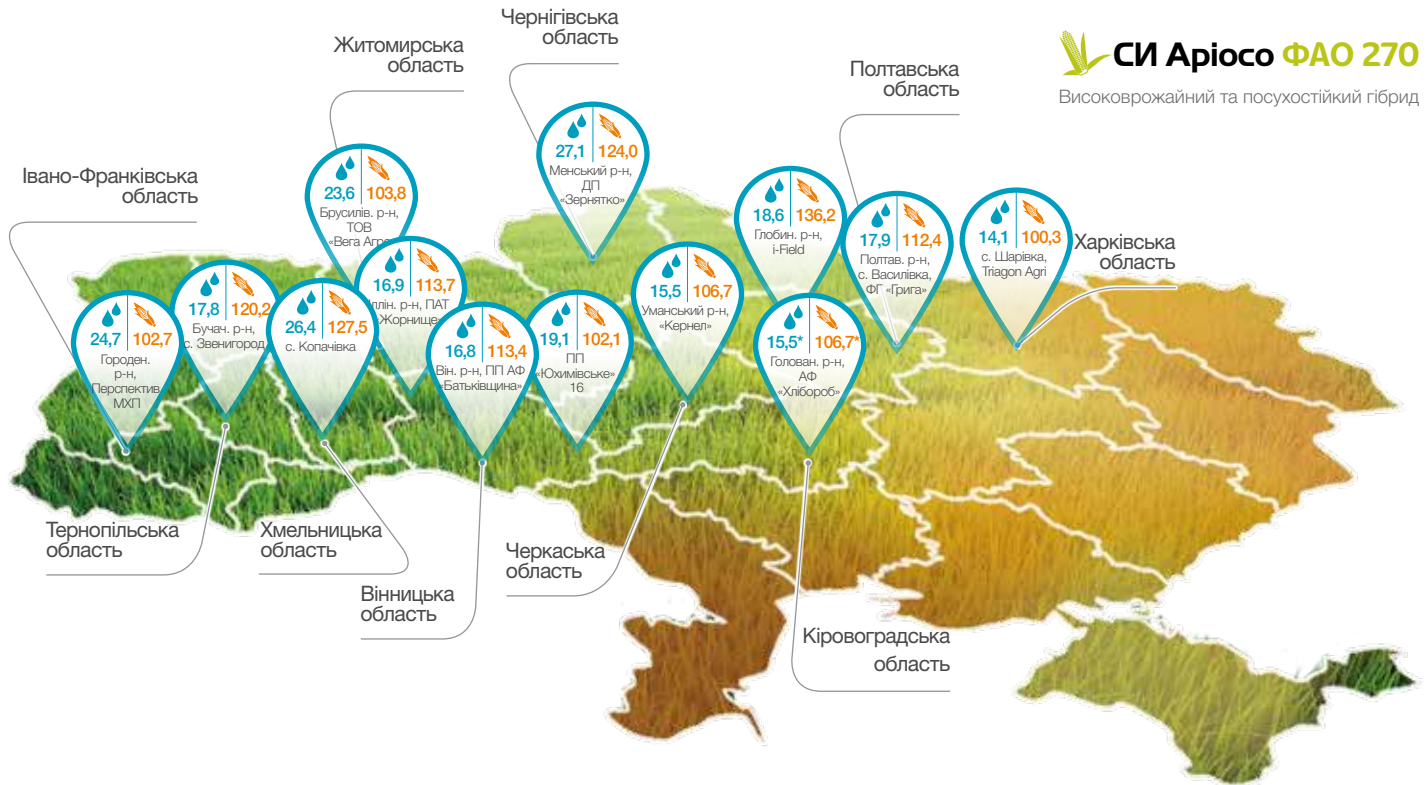
Високий потенціал урожайності, швидка вологовіддача зерном при дозріванні

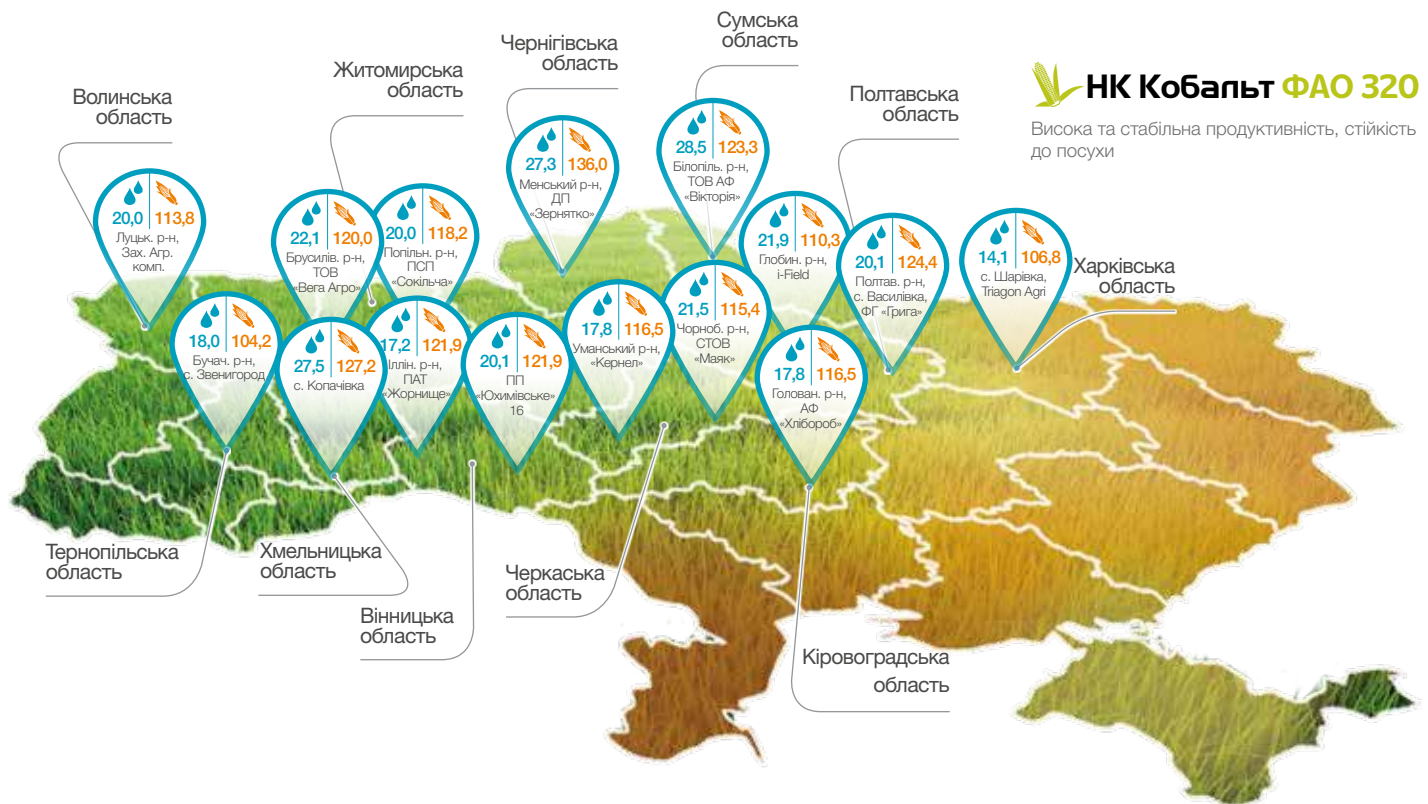
Вологість зерна під час збирання, %

Урожайність (у перерахунку на вологість зерна 14 %), ц/га

СИ Аріосо ФАО 270
Високорожайний та посухостійкий гібрид

НК Кобальт ФАО 320
Висока та стабільна продуктивність, стійкість до посухи

Високі врожаї вашого сьогодення

**ЗБЕРЕЖІТЬ
ДОДАТКОВО
15% УРОЖАЮ
у стресових
умовах**

Гібриди кукурудзи АРТЕЗІАН відрізняються елітною генетикою із підвищеним рівнем ефективності використання води, для формування максимальних урожаїв. Під час численних локальних досліджень гібриди АРТЕЗІАН стабільно виявляли найвищу врожайність у нестабільних умовах вирощування.

Ми бачили силу АРТЕЗІАН. Тепер пропонуємо Вам.

 Артезіан

syngenta®

Консультаційний центр: 0 800 500 449
(безкоштовно зі стаціонарних телефонів)

www.syngenta.ua

®

Критерії вибору гібридів кукурудзи для підвищення прибутковості її вирощування

Для одержання високих та стабільних урожаїв кукурудзи в кожному господарстві компанія «Сингента»

пропонує спектр гібридів, які мають різноманітний тип реакції на мінливість умов середовища, в тому числі інтенсивного типу (для одержання максимальних урожаїв на підвищеному агрофоні); середньопластичні, які мають широкий адаптивний потенціал

(для отримання відносно стабільних урожаїв на полях з нестабільним агрофоном), і високостабільні (для одержання гарантованого врожаю в умовах змінних метеорологічних факторів на бідних за поживним складом ґрунтах).

Урожайність — це складна ознака, яка зумовлюється багатьма факторами, а саме:

СКОРСТИГЛІСТЬ

Середньоранні гібриди (ФАО 200–299) можна використовувати і в більш південних районах для післяжнивних і поукісних посівів і оптимізувати хід посівної та збиральної кампаній.

СТІЙКІСТЬ ПРОТИ УРАЖЕННЯ ХВОРОБАМИ

Впродовж періоду вегетації, навіть і при зберіганні, кукурудзу уражують понад 100 видів грибів та бактерій, деякі вірусні й мікоплазмові хвороби. Одним із першочергових заходів захисту від основних хвороб кукурудзи є використання у виробництві гібридів кукурудзи, стійких до:

- стеблових гнилей, гельмінтоспоріозу, пухирчастої та летючої сажок (Неріса, НК Фалькон, СИ Енігма, СИ Новатоп, СИ Аріосо, НК Канзас, НК Люціус, НК Пако);
- кореневих і стеблових гнилей, пухирчастої сажки, гельмінтоспоріозу, іржі (СИ Ротанго, НК Джитаго, СИ Феномен, Делітоп, СИ Аладіум, СИ Респект, НК Кобальт, НК Термо).

ХОЛОДОСТІЙКІСТЬ

Посів холодостійких гібридів можна проводити на 10–15 днів раніше оптимального строку при температурі ґрунту 6–8 °С, щоб збільшити фазу активного фотосинтезу, за якої в рослині інтенсивно накопичується органічна речовина. Доброю холодостійкістю характеризуються гібриди: СИ Ротанго, Неріса, НК Фалькон, Делітоп, СИ Респект, СИ Енігма, НК Термо.

ПІДБІР ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ ЗА СКОРОСТИГЛІСТЮ ТА ТИПОМ АДАПТИВНОЇ ЗДАТНОСТІ

ГРУПА СТИГЛОСТІ	ТИП АДАПТИВНОСТІ		
	Інтенсивні (з високою віддачею з підвищеного агрофону)	Середньопластичні (з покращеною стабільністю врожаю)	Високоадаптивні (придатні для вирощування за екстенсивною технологією)
Середньоранні (ФАО 200–299)	СИ Ротанго ФАО 200	СИ Феномен ФАО 220	НК Джитаго ФАО 210
	НК Фалькон ФАО 220	СИ Енігма ФАО 230	Делітоп ФАО 220
	СИ Новатоп ФАО 240	СИ Аріосо ФАО 270	СИ Респект ФАО 240
	НК Канзас ФАО 290	СИ Аладіум ФАО 280	
Середньостиглі (ФАО 300–399)	НК Термо ФАО 330	НК Кобальт ФАО 320	
	НК Люціус ФАО 340		
Середньопізні (ФАО 400–499)	НК Пако ФАО 440		

ПОСУХОСТІЙКІСТЬ

Посуха є одним із основних факторів, що лімітують розвиток кукурудзи в Україні. Стійкість різних генотипів до посухи визначається зміною врожайності зерна, на яку опосередковано чи безпосередньо впливають різні морфологічні й біологічні ознаки. Генетичний рівень посухостійкості гібридів кукурудзи (НК Джитаго, СИ Феномен, Делітоп, СИ Респект, СИ Енігма, СИ Новатоп, СИ Аріосо, СИ Аладіум, НК Термо, НК Пако) створений кропіткою працею селекціонерів і науковців компанії «Сингента» й обумовлений комплексом морфо-біологічних ознак, які дають змогу підтримувати на належному рівні обмінні та ростові процеси рослини у посушливі періоди вегетації.

ШВИДКА ВОЛОГОВІДДАЧА

Велике значення для впровадження енергоощадних технологій вирощування кукурудзи відіграють гібриди з швидкою втратою вологи зерном (у своїй групі стиглості) під час дозрівання: СИ Ротанго, СИ Феномен, НК Фалькон, Делітоп, СИ Енігма, СИ Аріосо, НК Канзас, НК Люціус, НК Пако. Ця особливість гібридів дозволяє проводити збирання з одночасним обмолотом качанів та знизити витрати матеріально-грошових ресурсів на післязбиральну доробку зерна.

ТЕХНОЛОГІЧНІСТЬ

До основних показників технологічності гібридів кукурудзи належить придатність до механізованого збирання та технологічної переробки врожаю. Необхідно, щоб качани знаходилися на одному рівні й на висоті вище ніж 50 см, а машинозбірність зернової частини складала не менше ніж 97–98 %. Всі без виключення гібриди кукурудзи «Сингента» відповідають зазначеним вимогам і є придатними до механізованого збирання врожаю.

УРОЖАЙНІСТЬ

Головне завдання агронома — отримати високий урожай якісної продукції при високій окупності затрат на вирощування культури. Це завдання можливо виконати за умови використання сучасних гібридів з потужним генетичним потенціалом. Багато господарств в Україні уже мають досвід використання гібридів компанії «Сингента» й отримують добрі врожаї.

Отже, чітка уява про покращений морфолого-фізіологічний тип рослин і з'ясування біологічних причин, які лімітують їх продуктивність у певних умовах середовища, сприяють підвищенню ефективності використання гібридів кукурудзи компанії «Сингента» та рентабельності сільськогосподарського виробництва.

МА

СОНЯШНИК ПО-УКРАЇНСЬКИ

СОНЯШНИК ДЛЯ БАГАТЬОХ ГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ — СТРАТЕГІЧНА КУЛЬТУРА, ВІДТАК І ПЛОЩІ ПІД НЕЮ ЗБІЛЬШУЮТЬСЯ З РОКУ В РІК. ПРОТЕ РАЗОМ ІЗ ПОПУЛЯРНІСТЮ СОНЯШНИКУ З'ЯВЛЯЮТЬСЯ І НОВІ ПРОБЛЕМИ, НАПРИКЛАД ХВОРОБИ, ТА Й ПОГОДА ОСТАННІМИ РОКАМИ ПІДНОСИТЬ ЩОРАЗ ІНШІ СЮРПРИЗИ. ЯК ПРОТИСТОЯТИ ЦИМ ВИКЛИКАМ ТА ЗА БУДЬ-ЯКИХ УМОВ ОТРИМУВАТИ ВИСОКІ ВРОЖАЇ, МИ ДІЗНАЛИСЯ В ОПЕРАЦІЙНОГО ДИРЕКТОРА СФГ «АСТРА.» АНДРІЯ ГОРОБЦЯ.

— Пане Андрію, коротко розкажіть про специфіку діяльності вашого господарства.

— СФГ «АСТРА.» — сімейне господарство, яке працює в Глобинському і Семенівському районах Полтавської області з 1999 року. Починали діяльність з 50 га землі, поступово добираючи паї, наростили банк землі до 2200 га.

Вирощуємо кукурудзу, сою, пшеницю та ячмінь, соняшник, горох і просо. Окрім того, маємо 2 га саду й спробували цього року себе в овочівництві.

Я відповідаю за всю операційну діяльність на полі, на току, в складах. Рідний брат веде економічний блок — планування, фінанси тощо. Двоюрідний брат займається закупівлями, мій дядько — садовод. Головою нашого господарства є мій батько Іван Горобець. Маємо найманих працівників — 13 трактористів, 8 водіїв, а ще співробітники бухгалтерії, земельного відділу, який активно розповсюджує інформацію про наше господарство через соцмережі. Крім того, ми випускаємо бюлетень для наших пайовиків і також поширюємо його в соцмережах.

— Які технології застосовуєте? Чиє насіння вибираєте для вирощування?

— Застосовуємо класичну технологію, тобто оранку, зокрема, після кукурудзи, після ранніх зернових проводимо глибоке рихлення дисковою культуратором. Не жаліємо коштів

на добрива, обираємо продукти тільки всесвітньовідомих компаній, адже вони найкращі. Взагалі ми вважаємо, що ліпше заплатити трохи більше, але мати гарантовано якісний продукт. Результат вартий понесених затрат. До того ж вносимо під культури мікро- та макроелементи. Щоб визначити, які саме добрива необхідно внести, кожну осінь робимо аналіз ґрунту.

Аналогічним чином ми обираємо якісне насіння тільки визнаних виробників. Сою сіємо канадської або австрійської селекції. Пшеницю та ячмінь — вітчизняної селекції Селекційно-генетичного інституту (м. Одеса). Цього року спробували посіяти німецькі сорти — вони дуже продуктивні, вимагають високої культури землеробства, але водночас потребують дуже багато вологи. Натомість у нас, наприклад, цієї весни з березня випало 80 мм опадів. Тому для нас ці сорти неприйнятні.

Соняшник ми сіємо тільки селекції компанії «Сингента». Пробували сіяти й гібриди інших компаній, але зупинилися на сингентівських. Причина проста: у них упевнений, вони стабільні щодо врожайності. Ти знаєш, що мінімум 3 т/га отримаєш у будь-якому випадку. От минулого року ми сіяли гібриди соняшнику двох компаній, то сингентівські уродили по 3,3 т/га, а іншої компанії — 2,9 т/га. Різниця в 400 кг — це 4 тис. грн, і за однакової технології вирощування.

До того ж на момент збирання соняшник компанії «Сингента» зазвичай

уже сухий. Натомість гібриди конкурентів потрібно або досушувати, або проводити їх десикацію. Зрозуміло, що це додаткові витрати. Минулого року ми гібрид соняшнику від «Сингента» збирали з вологістю 7 %, а гібрид конкурентів — з 9,5 %, і його довелося ще досушувати.

— Як ви обираєте собі гібриди соняшнику для товарних посівів?

— Маємо демоділянки. Кожного року висіваємо по 1–2 га різних гібридів різних виробників і обираємо найкращий. Стосовно соняшнику можу сказати, що для нас важлива його врожайність, стійкість до хвороб та віддача вологи. Ми спостерігаємо, що бувають гібриди, для яких потрібно дві фунгіцидні обробки, а для інших досить однієї. Звісно, це має значення.

— То які гібриди сієте?

— Цього року сіємо мій улюблений гібрид НК Конді та НК Бріо.

— За що ви любите НК Конді?

— За те, що він середньостиглий, але його можна збирати вже в середині вересня і після нього можна сіяти ячмінь. Окрім того, як я вже казав, приваблює в соняшнику його швидка вологовіддача: на середину вересня він уже сухий. І досягає дуже рівномірно й швидко — буквально за декілька днів, і врожайність 35–36 ц/га.

АНДРІЙ ГОРОБЕЦЬ,
директор СФГ «Астра»

НК Бріо мені також подобається. Ми його вирощували в 2013 році й він уродив по 36 ц/га.

– За якою технологією вирощуєте соняшник?

– Загалом соняшнику ми намагаємося сіяти не більше ніж на 10 % усієї площі. Таким чином дотримуємося сівозміни — соняшник повертається на своє місце не раніше ніж через 5 років. Під соняшник з осені оремо, навесні проводимо культивуацію, під час сівби вносимо амофос, бо в нас ґрунти багаті на калій, але бідні на азот і фосфор. Норми сівби становлять 60 тис. насінин/га, щоб на момент збирання було 55–57 тис. насінин/га. Тобто, згідно з рекомендаціями компанії «Сингента» посіви ми не загущуємо. Ми не можемо сіяти з більшою густиною, бо буде велика конкуренція між рослинами за вологу.

Після сівби обробляємо ґрунтовий гербіцидом Примекстра TZ Голд

у нормі 4,5 л/га. До речі, часто агрономи скаржаться на те, що ґрунтовий гербіцид промивається. Минулого року у нашому районі було багато дощів і справді гербіциди у більшості не спрацювали. У нас такої проблеми з Примекстра TZ Голд не було.

Фунгіцидна обробка — це Амістар Екстра. Вносимо препарат у фазі 12–14 листків, а у фазі «зірочки» застосовуємо мікродобриво з умістом бору.

Поза тим наша технологія передбачає міжрядний обробіток. Таким чином ми прибираємо другу хвилю бур'янів, якщо вони з'являються, а головне — даємо доступ повітря до коріння соняшнику. Помітили, що тоді рослина краще росте. Добрив у міжряддя не даємо.

Позаминулого року в нас середня урожайність була 37 ц/га, минулого року — трохи менша, бо була дуже холодна весна і нерівномірне розподілення вологи протягом весни — літа.

– Чи позначилися на ваших сходах соняшнику несприятливі погодні умови цієї весни?

– Ми посіяли 17 квітня. Зазвичай ми сіємо соняшник, коли температура ґрунту на глибині загортання насіння становить не менше ніж 8 °С. На той момент вона вже сягнула цієї позначки. Травневі приморозки на соняшник не вплинули, не вплинуло й інше: ми сіємо соняшник після кукурудзи, яку минулого року збирали на початку грудня. І основний обробіток проводили навесні. Щоб не перевертати пласт ґрунту і не висушувати його, ми провели глибоке рихлення. Вийшло так, що спочатку зійшло 80 % соняшнику — той, який ми сіяли першим, а решта 20 % — через два тижні. Тому на середину червня у нас є рослини у фазі 14 листків і є соняшник, у якого 4–6 листків. Але, звісно, він вирівняється.

– Якою була рекордна урожайність соняшнику?

– У 2015 році ми сіяли НК Конді та гібрид іншої компанії. У середньому ми вийшли на 37 ц/га, але в одній частині поля було 20 га, де вони обидва дали по 4 т/га. Тільки гібрид конкурента мав вологість до 10 %, а в НК Конді — 7,5 %. Ми технологію минулого року не міняли, просто видався хороший рік — тепла весна, рівномірно розподілені опади.

– Чи плануєте ви вносити зміни до технології вирощування своїх культур?

– Ми йдемо до точного землеробства. З 2016 року почали співпрацювати з компанією «Агрілаб», яка нам створює карти полів, робить аналізи ґрунтів. Цього року купили сівалку «Хорш Маестро», яка може відключати секції, робити диференційоване внесення добрив.

Окрім того, плануємо купити розкидач міндобрив, також із диференційованим внесенням. На всіх тракторах у нас стоять GPS автотілої. Тобто, ми на 85 % готові до запровадження точного землеробства.

– Чи плануєте міняти гібриди соняшнику?

– Хочу спробувати НК Неома. На жаль, цього року не вдалося його купити, бо не вистачило насіння. А зупинився саме на цьому гібриді, бо побачив його в полі. У нас, у Глобиному, є полігон, де Торговий дім «Насіння» проводить дуже багато досліджень, у тому числі й гібридів соняшнику. Так минулого року НК Неома там показав результат 4,5 т/га.

А ще ми з 2012 року маємо ділянки гібридизації соняшнику, де вирощуємо гібрид F1. Цього року це соняшник НК Рокі.

– Як сталося, що ви вирішили зайнятися ще й виробництвом насіння соняшнику?

– Річ у тім, що ми співпрацюємо з компанією «Маїсадур Семанс» — партнером ТОВ «Сингента». Оскільки ми високотехнологічне господарство, маємо добрий парк техніки, всі роботи в полі виконуємо вчасно, то «Маїсадур Семанс» нам виділяє батьківські форми сингентівських гібридів для розмноження. Це велика відповідальність вирощувати такі гібриди, тут треба дуже ретельно дотримуватися технології.

Тим, хто не наважується сіяти гібриди, вирощені в Україні, я відверто можу сказати, щоб не боялися. Я сам сію українські, бо технологія їх вирощування дотримується, в тому числі й просторова ізоляція. Насіння доробляють на заводі «Маїсадур Семанс» у Могильові, який набагато сучасніший, ніж аналогічний завод у Франції, де я, до речі, також побував і особисто в цьому пере-
свідчився. Тож сійте українське! **МА**

ОСОБЛИВОСТІ ОСІНЬОГО ЗАХИСТУ ПОСІВІВ ОЗИМОГО РІПАКУ

ВОЛОДИМИР МАКСИМОВИЧ,
менеджер з маркетингу, напрям розвитку ЗЗР
на кукурудзі компанії «Сингента»

НА СЬОГОДНІ ОЗИМИЙ РІПАК Є ОДНІЄЮ З НАЙРЕНТАБІЛЬНІШИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ. ЦЕ СПРИЧИНЕНО ПОПИТОМ ІЗ БОКУ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ, ДЕ УСПІШНО ДІЄ ПРОГРАМА БІОДИЗЕЛЯ, СИРОВИНОЮ ДЛЯ ЯКОГО І Є ЦЯ КУЛЬТУРА. НЕЗВАЖАЮЧИ НА ТЕ, ЩО СВІТОВІ ЦІНИ НА НАФТУ І НАФТОПРОДУКТИ ЗНАЧНО ВПАЛИ В ЦЬОМУ РОЦІ, ЄВРОПА «ЗАМИСЛЮЄТЬСЯ» НЕ ТІЛЬКИ НАД ВЛАСНИМ ЗБАГАЧЕННЯМ, АЛЕ Й ПИЛЬНО СЛІДКУЄ ТА ПІКЛУЄТЬСЯ ПРО СВІТОВУ ЕКОЛОГІЮ. ТОМУ І ПРОГРАМИ БІОДИЗЕЛЯ ДОСІ ІСНУЮТЬ ТА РОЗВИВАЮТЬСЯ.

З метою забезпечення виробництва якісною сировиною та зменшення хімічного навантаження на довкілля європейські контролюючі органи посилюють вимоги до насіння ріпаку. Одним із головних параметрів є якість насіння, а от другий дуже суттєвий параметр — це особливості захисту посівів цієї культури.

Мета цієї статті стисло розглянути особливості захисту озимого ріпаку саме в осінній період.

Останнім часом ми часто чуємо про те, що озимий ріпак вимерзає. Можна багато говорити про погану зимостійкість культури, несприятливі погодні умови або неякісне насіння, але наявність на достатньо близькій відстані полів, що перезимували, та полів, що вимерзли, наштотує на думку, що питання не стільки в зимостійкості або погодних умовах, скільки у правильній підготовці полів до зими.

Крім зимостійкості сорту або гібрида, що, безумовно, дуже важливо, існує багато факторів, які впливають на перезимівлю культури. Двома словами усі ці фактори можна назвати «технологія захисту». Відсутність будь-якого елемента технології призведе до погіршення зимостійкості рослин та збільшить ризик вимерзання взимку.

Для того щоб створити рослинні найбільш сприятливі умови для підготовки до зими, необхідно усунути конкуренцію з боку бур'янів, не дати шкідникам та хворобам пошкодити листову поверхню та зміцнити кореневу систему рослин за допомогою регуляторів росту.

Бур'яни є найбільш обмежуючим фактором у вирощуванні ріпаку, оскільки вони пригнічують ріст, погіршують зимостійкість та суттєво знижують продуктивність культури. Для обмеження шкодочинності бур'янів необхідно використовувати комплекс заходів, що застосовуються залежно від конкретних умов і доповнюють один одного.

Багато запитань виникає з приводу використання ґрунтових гербіцидів.

Приміром, навіть застосовувати останні, якщо можна дочекатися сходів усіх бур'янів та обробити їх післясходовими препаратами. Крім того, далеко не завжди на момент посіву ріпаку є достатньо вологи для того, щоб ґрунтові препарати ефективно спрацювали. Звичайно, проти природи нічого не вдієш — якщо вологи немає, то вони працювати будуть погано, якщо взагалі будуть.

Але деякі передові господарства, зокрема Західної України, починають сіяти озимий ріпак ще у першій декаді серпня, як раз для того, щоб рослини встигнули потрапити у більш менш вологі умови, необхідні для дружного проростання цієї культури. Для таких господарств компанія «Сингента» може запропонувати використати гербіцид Дуал Голд 960 ЕС, к. е. Він найменш фітотоксичний серед усієї великої групи хлорацетамідів і чудово працює проти всього спектра однорічних дводольних бур'янів. Деякі господарства для розширення спектра ефективності до Дуал Голд додають препарати на основі діючої речовини кломазон у баковій суміші. Декілька тижнів після внесення такої суміші поля будуть чисті від однорічних бур'янів, включаючи хрестоцвіті види.

Практично одночасно з питанням знищення бур'янів постає проблема захисту від шкідників. В осінній період посіви пошкоджують хрестоцвіті блішки, пильщики, але найбільшої шкоди завдає група шкідників, які з'явилися відносно недавно, — це стеблові прихованохоботники. Більша частина їх шкодять посівам навесні, але деякі види, наприклад капустяний стебловий прихованохоботник, пошкоджують їх вже в осінній період. Комахи надзвичайно небезпечні тим, що личинки розвиваються всередині стебла, виїдаючи внутрішні тканини та доходючи до кореневої шийки, що призводить до суттєвого підвищення ризику вимерзання посівів у зимовий або ранньовесняний період. Якщо обробка проведена невчасно, то навіть надзвичайно потужні інсектицидні суміші з додаванням системних препаратів не здатні завдати їм серйозної шкоди.

Для запобігання пошкодженню стебловими прихованохоботниками необхідно проводити моніторинг їх появи за допомогою чашок жовтого кольору. При потраплянні 8–10 жуків на одну пастку протягом 3 діб необхідно проводити обробку інсектицидами. Одним із найкращих препаратів проти прихованохоботників є інсектицид Нурел Д (0,6 л/га), який завдяки наявності у своєму складі двох діючих речовин забезпечує як потужний миттєвий ефект, так і достатньо тривалий період захисту (до 3 тижнів залежно від умов навколишнього середовища). Але повернемося до розгляду питання захисту від бур'янів.

Найбільш шкочинними в осінній період є сходи однорічних зимуючих та багаторічних бур'янів: підмаренника чіпкого, видів ромашки, осотів та інших. Варто зазначити, що вибір того чи іншого гербіциду буде залежати від видового складу бур'янів, що з'являються.

З післясходових гербіцидів проти ромашок, гірчаків, осотів та інших бур'янів родин складноцвітих, гречкових, бобових, пасльонових ефективну дію проявляють препарати Лонтрел 300, в. р. (клопіралід) 0,3–0,5 л/га і Лонтрел Гранд 750, в. г. (клопіралід) 0,12–0,2 кг/га. Обробка проти однорічних видів найбільш ефективна у фазу сім'ядоль — 6 листків. Що стосується боротьби з осотами, то головне — знищити кореневу систему, а для цього рослини повинні мати достатню площу листової поверхні. Як правило, ця умова виконується у фазу розетки діаметром 15–20 см. Якщо листової поверхні недостатньо — буде знищена тільки надземна частина бур'янів, а від кореневої системи, що вижила, через певний час почнеться відростання нового листового апарату. При вчасному використанні препаратів Лонтрел 300 і Лонтрел Гранд осоти та інші багаторічні коренепаросткові бур'яни вищеназваних родин гинуть повністю, включаючи кореневу систему.

За наявності в посівах підмаренника, лободи, щиріці застосування

гербіцидів Лонтрел 300 або Лонтрел Гранд буде недостатньо, оскільки ці бур'яни вони не контролюють. В такому разі краще використати більш потужний препарат Галера Супер, в. р. (клопіралід, 266 г/л + піклорам, 80 г/л + амінопіралід, 17 г/л) з нормою витрати 0,2–0,3 л/га. Завдяки трьом діючим речовинам він ефективний не тільки проти бур'янів, які контролює Лонтрел Гранд, але й ефективно діє на підмаренник та деякі інші дводольні бур'яни. Краще всього гербіцид Галера Супер, в. р. вносити за наявності 3–4 листків у культури.

На сьогодні одними з проблемних видів бур'янів у посівах ріпаку є представники родини хрестоцвітих. Навіть начебто прості види, які з успіхом знищуються в інших культурах, такі як талабан польовий, грицики звичайні та види сухоребрика, в посівах ріпаку є проблемою, адже він сам по собі — хрестоцвіта культура. Для ефективного контролю вказаних бур'янів на ринку існує гербіцид на основі діючої речовини етаметсульфурон-метил. Таким чином, для розширення спектра дії препарату Галера Супер проти деяких хрестоцвітих видів на початкових етапах їх росту та розвитку можна додавати вищезазначений гербіцид. Вони чудово змішуються та проявляють синергетичний ефект проти бур'янів.

Сьогодні більшість сільгоспвиробників на озимому ріпаку посходові гербіциди вносять переважно навесні. Проте при такому застосуванні препаратів є певні недоліки, а саме: за нормально розвинених рослин, що увійшли в зиму (розетка 8–10 листків), більшість ґрунтової поверхні покрита листками, під якими можуть бути бур'яни, а тому знижується ефективність дії гербіцидів. Крім того, не завжди є можливість вчасно провести обробку через погодні умови весняного періоду. А найголовнішим є те, що на момент внесення на ріпаку післясходових гербіцидів навесні існує 2 основних ризики — це температурний режим і вікно застосування на культурі. Під час внесення, коли ріпак «оживає» навесні,

середньодобова температура рідко перевищує +10 °С. При такій температурі внесення гербіцидів, подібних за дією до синтетичних гормонів росту, є недоцільним, адже вони можуть не спрацювати. Інший фактор — як ріпак у цей момент, так і бур'яни можуть бути перерослими, тому краще за все такими препаратами, як Лонтрел 300, Лонтрел Гранд та Галера Супер, посіви ріпаку обробляти восени.

Слід також звернути увагу на сходи падалиці зернових культур, після яких зазвичай сіють ріпак. Її наявність також суттєво пригнічує посіви. З іншої точки зору, падалиця зернових культур погано контролюється ґрунтовими препаратами, тому треба передбачити в системі захисту внесення грамініцидів. Одним із оптимальних препаратів є Фюзілад Форте. В нормі витрати 1,5 л/га він знищує сходи самосівів зернових, а при підвищенні норми до 1,8–2,0 л/га повністю знищує багаторічні злакові бур'яни, наприклад пирії повзучий. Оптимальний строк застосування препарату проти однорічних злакових бур'янів — фаза 3–4 листки, проти багаторічних — висота рослин бур'янів 12–15 см. Обробку посходовими гербіцидами бажано проводити до того періоду, коли листя культури закриває бур'яни і робоча рідина має можливість у достатньому обсязі потрапити на листя бур'янів.

Необхідно пам'ятати, що забур'яненість посівів в осінній період послаблює рослини ріпаку та знижує ймовірність доброї перезимівлі.

На сьогодні одним із критичних елементів у технології вирощування озимого ріпаку є підвищення його зимостійкості за рахунок забезпечення правильного і вчасного формування рослини ріпаку. Насіння його проростає при температурі 1 °С, рослини вегетують за 5–6 °С. Озимий ріпак, що сформував розетку 6–8 листків, переносить температури на рівні кореневої шийки до -12–16 °С, а за наявності снігового покриву витримує зниження температури на поверхні снігу до

-25–30 °С. Довжина центрального кореня повинна становити 15–20 см. Рослини, які не сформували розетку та мають слабо розвинену кореневу систему, можуть загинути за температури повітря -10 °С.

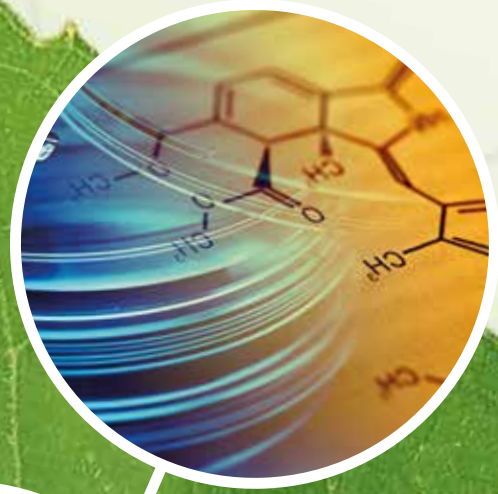
Компанія «Сингента» в своєму портфелі має спеціалізований фунгіцид-ретардант для застосування на ріпаку. Це препарат Сетар 375 SC, к. с., який містить дві діючі речовини: паклобутразол та дифеноконазол. Паклобутразол є спеціалізованим ретардантом для ріпаку. Застосування Сетар в осінній період дає змогу призупинити переростання культури та водночас забезпечує значний розвиток кореневої системи. Після використання даного препарату діаметр кореневої системи і кореневої шийки збільшується удвічі порівняно з контролем. Це дає змогу рослині покращити доступ до ґрунтової вологи та поживних речовин, а отже, забезпечити необхідний рівень

накопичення цукрів, пентозанів, амінокислот й інших речовин із низькою точкою замерзання.

На зниження рівня зимостійкості ріпаку також впливає розвиток хвороб. Збільшення посівних площ ріпаку та соняшнику в Україні, недотримання технологій сівозміни призвели до масового розвитку таких хвороб, як фомоз і альтернаріоз. Їх епіфітотійний розвиток стане великою загрозою в найближчі роки. Зараження та розвиток фомозу ріпаку починаються в осінній період, на листі з'являються жовті плями із сіро-білою серединою, згодом відбувається розрив тканин листка. На верхній частині листка всередині плями іде формування пікнід із конідіями. На стеблі з'являються сіро-коричневі чітко окреслені плями також із пікнідами, при сильному розвитку спостерігається побуріння серцевини стебла. Також відбувається розвиток цього патогену і на кореневій шийці та корені, що

проявляється в побурінні, всиханні та здерев'янінні. За навіть незначного розвитку фомозу знижується рівень зимостійкості ріпаку. Період обробки фунгіцидом збігається з внесенням ретарданту. Саме тому другим елементом у препарат Сетар було включено діючу речовину дифеноконазол, який має виражені лікувальну та профілактичну дії проти фомозу й альтернаріозу, що дає змогу зупинити розвиток цих патогенів, провести оздоровлення рослини, а також додатково підвищити її зимостійкість. В осінній період Сетар рекомендовано застосовувати в фазу 4–6 листків ріпаку з нормою 0,3 л/га.

На жаль, ніхто не може спрогнозувати, які саме сюрпризи приготує нам наступна зима, але якомога більш повний захист посівів суттєво підвищує шанси ріпаку на нормальну перезимівлю, а відсутність лише одного елемента може стати вирішальною. **МА**

НАУКА — ВИРОБНИЦТВУ

СЕРВІС У ПОЛІ

АГРОВИРОБНИКИ ДІЛЯТЬСЯ СВОЇМИ ВРАЖЕННЯМИ ВІД РОБОТИ ПОЛЬОВИХ СЕРВІСІВ КОМПАНІЇ «СИНГЕНТА»

Уже шостий рік посіпіль компанія «Сингента» пропонує своїм клієнтам технічну підтримку за програмою «АгроГід». На старті, як традиційно в Україні буває, до нового поставилися з острахом та недовірою. Хтось навіть перевіряв результати польових досліджень в іншому місці. Однак такий скепсис з часом змінився стійкою довірою, яка з року в рік тільки зростає.

На сьогодні в цій потужній програмі задіяна мережа лабораторій із найсучаснішим обладнанням, на якому можна провести ПЛР-діагностику, ідентифікацію гібридів соняшнику, фітоекспертизу посівного та рослинного матеріалів, біологічну індикацію наслідків гербіцидів, визначити рівень гібридності (типовості) насіння соняшнику тощо, а технічні експерти компанії не тільки налаштують обприскувачі, а й, що найголовніше, навчать, так би мовити, високий агрономії.

Неабиякої популярності у господарствах набула опція «Польовий моніторинг». Усе відбувається швидко, зручно і професійно. Фахівець компанії виїжджає

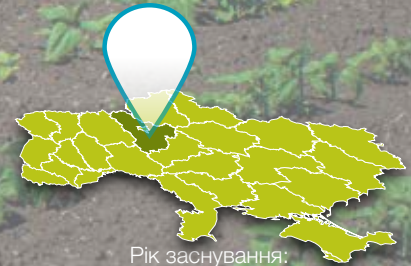
у поле, оглядає посіви, у разі потреби прямо на полі за допомогою спеціального обладнання проводить аналіз нестачі елементів живлення рослини, визначає наявність шкідників та хвороб. Також за допомогою спеціального пристрою вимірює щільність ґрунту на різних горизонтах, його температуру та вологість, визначає рН ґрунту і води, ступінь каламутності останньої для можливості приготування робочого розчину при внесенні засобів захисту. До речі, особлива увага звертається на важливість якісного внесення препаратів. Регулювання обприскувача і підбір необхідних форсунок стають гарантією якісного використання, адже результат дії препарату залежить не тільки від діючої речовини, що входить до його складу,

а й від того, як і коли препарат вноситься. Тільки після виконання всіх перерахованих досліджень у компанії нададуть рекомендації щодо внесення певних мікроелементів, запропонують варіанти застосування засобів захисту проти шкідників та хвороб.

Нещодавньою новинкою стало встановлення компанією «Сингента» 60 метеостанцій у всіх регіонах України. За допомогою такого обладнання відтепер у розпорядження клієнтів надходить інформація щодо температури, вологості, кількості опадів тощо. На підставі отриманих даних будується модель загрози появи визначених шкідників та хвороб, на основі якої приймаються рішення щодо вжиття певних захисних заходів.

Детальніше про сервіси дізнавайтеся на сайті компанії: www.syngenta.ua у розділі Сервіси або за телефоном 0800 50 04 49.

Регіон:
Київська обл., Миронівський р-н,
с. Карапиші

Рік заснування:

2001

Кількість землі:

5,8 тис.
га

Основні культури:

озима пшениця, кукурудза,
соняшник, ріпак

ТОВ «АГРОСВІТ»

Наша компанія є активним користувачем польових сервісів компанії «Сингента». Щороку здаємо в лабораторію компанії посівний матеріал, аби визначити можливих збудників хвороб і гарантовано посіяти здорове насіння.

Нещодавно фахівець компанії консультував нас щодо якості внесення препаратів, адже конче важливо, щоб препарат, який ми вносимо, потрапляв саме туди, де потрібно, саме у той час розвитку рослини, коли потрібно, не зносився вітром, щоб розмір крапель був оптимальним, розпилювач працював правильно. Таким чином, окрім ефективності дії, власне, препарату ми маємо ще й економію витрати робочого розчину. Ми переконалися на власному досвіді, що половину успіху забезпечує якість препарату, а решту — його правильне внесення.

Торік компанія нас врятувала від фальсифікату. Нам запропонували насіння гібрида соняшника, щодо якого

у нас з'явилися сумніви, тож ми вирішили скористатися сервісами компанії «Сингента» і перевірити його оригінальність. У разі сівби того гібрида без перевірки в лабораторії навіть і не знаю, що б у нас виростало і скільки ми б втратили коштів.

Робили також аналіз вегетуючих рослин на дефіцит мікро- і макроелементів, аби визначити, яких елементів рослині бракує. З'ясувалося, що пшениці не вистачало міді та молібдену, додали ще сірки і вийшли на результат 7–8 т/га. Хоча, зважаючи на стан посівів, такого ніхто не очікував.

Можу тільки подякувати компанії «Сингента» і за сервіси, і за продукти. Мені як агроному це дуже полегшує роботу — зберігає час і кошти, до того ж фахівці компанії завжди йдуть нам назустріч і допомагають у вирішенні всіх виробничих питань.

**ВАСИЛЬ
ПРИТУЛА,**
головний агроном

Регіон:
Тернопільська обл.,
Тернопільський р-н, с. Настасів

Рік заснування:

1999

Кількість землі:

40 тис.
га

Основні культури:

озима пшениця і ячмінь, ярі пшениця
та ячмінь, кукурудза, озимий ріпак,
соя, соняшник, цукрові буряки, горох

КОМПАНІЯ «АГРОПРОДСЕРВІС»

Листкова діагностика, фітоекспертиза насіння на наявність патогенів, відбір та дослідження монолітів, встановлення у нас метеостанція, випробовування нових продуктів та гібридів, навчання наших спеціалістів — усе це неповний перелік польових сервісів компанії «Сингента», якими ми з задоволенням користуємося.

Приміром, встановлена у нас метеостанція — неоціненна допомога для агронома. На станції є датчики, які збирають інформацію про температуру, вологість, опади, швидкість висихання листя тощо. Все передається на сервер для обробки і аналізу, за допомогою якого ми маємо змогу передбачити, які шкідники чи хвороби можуть загрожувати конкретному полю, і вчасно вжити необхідних захисних заходів. Тож все плануємо заздалегідь і не вносимо зайвого.

Третій рік поспіль фахівці компанії аналізують стан озимих культур у господарстві. Ранньою весною спеціалісти беруть моноліти, щоб визначити, як озимина перезимувала, збудники яких хвороб є на полі, та надають відповідні рекомендації, аби ми могли вчасно вжити заходів щодо захисту на початку весняної вегетації. Навіть було так, що ми робили це і пізніше, якщо у нас виникали питання до стану озимини, коли ми бачили проблемну вегетацію чи ознаки хвороби. В лабораторії визначали причину нашого хвилювання і радили препарати для вирішення цієї проблеми.

Традиційним також є аналіз насіння на наявність хвороб та його схожість. Поза сумнівом, такі сервіси полегшують нашу роботу, я дуже задоволений. Як кажуть, добре, поки все добре, але коли виникла проблема, то слід пам'ятати, що від швидкості її вирішення залежить чималий відсоток врожаю. Тут «Сингента» і стає у пригоді.

ІГОР ЛІЩИНСЬКИЙ,

головний агроном
із захисту рослин

Регіон:
**Чернігівська обл., Менський р-н,
 с. Жовтневе**

Рік заснування:

2013

Кількість землі:

8 тис.
га

Основні культури:

**озима та яра пшениця, ячмінь
 пивоварний, горох, соя, кукурудза,
 соняшник, гречка**

ДП «ЗЕРНЯТКО»

Знаємо, користуємося, цінуємо. Зокрема, днями відправили в лабораторію зразок озимої пшениці на фітоекспертизу. Чи то хвороба, чи то наслідки стресу від занижених температур, але стан рослин викликав наше занепокоєння. Чекаємо результату і порад, аби виправити ситуацію. Крім цього, листкова діагностика дає змогу внести корективи у живлення сільгоспкультур. Аналіз показав, що не вистачає сірки — вносимо, аналіз показав, що не вистачає іншого елемента — вносимо. У такому разі рослина не голодує, а вчасно отримує все належне і віддає нам урожай.

Загалом польові сервіси компанії «Сингента» — вагома допомога у нашій роботі. Перед посівом обов'язково відправляємо насіння на експертизу, аби протруїти і забезпечити себе від хвороб та шкідників на початковому етапі росту рослин. На ринку на сьогодні багато

різних протруйників з різною ціною, а от вибір ефективного проти певних збудників хвороб чи шкідників — запорука доброго врожаю і економія зайвих витрат.

Дуже задоволені налаштуванням обприскувачів, яке проводили для нас фахівці компанії, що також позначається на ефективності й економічності внесення препаратів.

ДП «Зернятко» постійно проводить навчання своїх спеціалістів, аби тримати руку на пульсі сучасної агрономії. З-поміж доповідачів на таких заходах чимало фахівців компанії «Сингента», до того ж ми відвідуємо всі Дні поля та навчальні семінари, які вони влаштовують. Про все, що з'являється нового в цій царині, ми намагаємося довідатися і застосовувати у своїй роботі.

**ЮРІЙ
 СЕМИРОЗ,**
 головний агроном

ТОВ «АГРОІНВЕСТ»

Добре знаємо і використовуємо у своїй діяльності програму технічної підтримки компанії «Сингента». Нам наразі важко уявити, як ми раніше працювали без такої допомоги. Так, неоцінену підтримку для нашої агрономічної служби надають діагностичні сервіси. Кожного року проводимо фітодіагностику посівного матеріалу і вегетуючих рослин. У разі виявлення проблеми менеджери відразу пропонують шляхи її вирішення. Залежно від визначеної проблеми застосовуємо ґрунтові та післясходові гербіциди. Приміром, на озимих зернових добре спрацювали гербіциди Дербі та Пріма, а цьогоріч вперше застосували новинку — Пріма Форте, результатом залишилися задоволені. З фунгіцидів до знайомого

Амістар Екстра в цьому сезоні придбали ще й новинку — Магнелло. Тобто, всі наші проблеми ми вирішуємо за допомогою продуктів компанії «Сингента» і робимо це за її технічної підтримки.

Нещодавно «Сингента» встановила у нас метеостанцію, тепер маємо можливість відслідковувати та фіксувати температуру повітря, вологість ґрунту та багато інших показників, на основі яких можемо прогнозувати появу хвороб та шкідників, що дає нам змогу працювати на випередження.

На сьогодні станом полів дуже задоволені, хоча з осені озимина викликала занепокоєння. Як і у всій Одеській області, сходи були погані, на деяких полях їх взагалі не було, відповідно, осіннього куціння ми не отримали. Нині

ситуація покращилася, посіви оцінюємо на відмінно, не в останню чергу, на мою думку, завдяки регулятору росту Моддус, який ми застосували, щоб стимулювати кращий розвиток озимини.

Хотів би ще сказати про фінансові програми компанії «Сингента». Завдяки їм нам вдалося реалізувати врожай за вигідним бартером. Уклавши контракт, ми гарантовано реалізували врожай за привабливою ціною і забезпечили свої потреби у засобах захисту рослин та насінні, до речі, за бонусною ціною.

ВІКТОР СИКАЛ,
директор

Регіон:
Одеська обл.,
м. Котовськ

Рік заснування:

2001

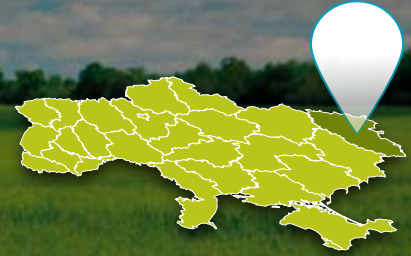
Кількість землі:

17 тис.
га

Основні культури:

озима пшениця, ячмінь, соняшник,
кукурудза

Регіон:
Луганська обл. Новопсковський р-н,
с. Осинове,

Рік заснування:

2000

Кількість землі:

2,5 тис. га

Основні культури:

озима пшениця, ячмінь,
соняшник, соя,
кукурудза на зерно та кормові
культури

Сільськогосподарський виробничо-обслуговуючий кооператив «СЛОБОЖАНСЬКИЙ»

Весна у нашому кооперативі починається з візиту менеджера компанії «Сингента». Розмовляємо щодо посівного матеріалу; визначаємо, якою буде система захисту; цікавимося, що нового з'явилося серед препаратів, та обговорюємо багато інших важливих питань. Обов'язково відвідуємо поля з озиминою, менеджер бере зразки для аналізу в лабораторії компанії, аби визначити зараженість патогенами. Результати приходять на електронну пошту, що дуже зручно. Цьогоріч у нас виявили септоріоз та борошнисту росу. Відразу розписали схему боротьби з використанням конкретних препаратів та дозуванням. На ячмені виявили плямистості, обробили рекомендованим препаратом Тілт — проблему вирішили.

У цьому році компанія «Сингента» встановила у нашому господарстві метеостанцію, що фіксує температуру повітря, вологість, кількість опадів,

швидкість висихання листка та інші показники. Ми ж отримуємо вже опрацьовані результати з інформацією щодо можливості появи хвороб чи шкідників та рекомендованими рішеннями і, відповідно, здійснюємо захист не тоді, коли проблема набула вже загрозливого масштабу, а діємо на випередження.

Особливу увагу хочу звернути на навчальні заходи, які компанія «Сингента» проводить для агрономів та керівників господарств. Держава, на жаль, усунулася від цього питання, натомість такі компанії, як «Сингента», дуже активні в організації тренінгів та навчальних семінарів. Якби цього не було, навіть і не знаю, де б ми дізнавалися про все нове, що відбувається в агрономії, адже чи не щодня з'являються нові препарати і технології, які допомагають агровиборникам вирощувати врожай. Нам набагато легше працювати з такою підтримкою.

ЮРІЙ РОМАНЧЕНКО,
агроном

ЛЮДМИЛА ШОСТАК,

менеджер Білоцерківського діагностичного центру компанії «Сингента»

ЛЮДМИЛА РОЗОРА,

спеціаліст Білоцерківського діагностичного центру компанії «Сингента»

ЯКІСНЕ ЗЕРНО — ЗАПОРУКА ВИСОКОГО ПРИБУТКУ

ЧИ ЗАМИСЛЮВАЛИСЯ ВИ НАД ТИМ, СКІЛЬКИ ТАЄМНИЦЬ ПРИХОВУЄ В СОБІ ЗЕРНІВКА? АДЖЕ В НІЙ МОЖЕ ІСНУВАТИ ЦІЛИЙ МІКОСВІТ, ЯКИЙ НЕОЗБРОЄНИМ ОКОМ ВИЯВИТИ НЕМОЖЛИВО. ЗБИРАЮЧИ ВРОЖАЙ, МИ ОЧІКУЄМО ОТРИМАТИ НАЙКОРИСНІШИЙ ТА НАЙКРАЩИЙ ПРОДУКТ, АЛЕ ПЕРЕПОНАМИ НА ШЛЯХУ «ЯКІСТЬ — ПРИБУТОК» МОЖУТЬ СТАТИ ПРИХОВАНІ РУЙНІВНИКИ ЖИВИХ КЛІТИН — МІКОТОКСИНИ.

Мікотоксини — це вторинні метаболіти мікроскопічних грибів, дуже небезпечні та токсичні для людини і тварин речовини, які забруднюють харчові продукти і корми. Вживання уражених мікотоксинами продуктів справляє руйнівний вплив на клітини, тканини і органи людини та тварин. При цьому можуть спричинятися канцерогенна, мутагенна, тератогенна, нейротоксична, імуносупресивна, алергенна та ембріотоксична дії.

Мутагенний вплив справляють мікотоксини, викликаючи тривалі зміни в генетичному матеріалі; тератогенний охоплює всі вади розвитку ембріона або плода (зміни будови, порушення діяльності, затримання розвитку, зменшення маси плода, передчасне народження); нейротоксичний спричиняє розлади центральної та периферійної нервової системи; імуносупресивний — пошкодження рецепторів імунних клітин і, як наслідок, зниження стійкості до ін-

як основу майбутнього врожаю та прибутку. Виявити приховану інфекцію можна одним із специфічних і високочутливих методів, що застосовують на базі БДЦ, — це полімеразна ланцюгова реакція (ПЛР). Цей метод молекулярної біології спрямований на пошук та значне збільшення копій досліджуваної ДНК, наприклад ділянки ДНК патогену. В Білоцерківському діагностичному центрі даний метод застосовується для виявлення певних грибів, у тому числі тих, що продукують токсини, й організмів, здатних до утворення мікотоксинів у процесі своєї життєдіяльності. Навіть якщо в зернівці знаходиться невелика кількість патогену, за допомогою ПЛР-аналізу його можна виявити в найкоротші строки. Таким чином, аграрій буде попереджений про наявність патогенів, зможе завчасно зреагувати та підібрати максимально ефективну систему захисту.

Антиген — речовина, що при потрапленні в організм викликає специфічну імунну відповідь, розпізнає цю речовину як чужорідну і виробляє антитіла для її знешкодження. Антигени є складовими вірусних і бактеріальних організмів, мікроскопічних грибів, клітин тваринного походження, отрут.

Антитіла — сполуки, що виробляються у відповідь на антигени для їх знешкодження.

Широкий спектр фітопатогенів уражують рослину з моменту проростання насінини і можуть накопичуватися до збору врожаю. Варто виділити гриби з роду *Fusarium spp.* та *Aspergillus spp.* У чому особливість цих представників мікосвіту? Вони вивчаються вже не один десяток років, і, здавалося б, багато відповідей було почуто, але є одна проблема, вирішенням якої займається компанія «Сингента». Це мікотоксини.

фекційних захворювань; канцерогенний — утворення злоякісних пухлин.

Веgetуючі рослини уражує цілий спектр грибів з роду *Fusarium spp.* та *Aspergillus spp.*, які продукують небезпечні мікотоксини. Варто зазначити, що вони не завжди проявляються візуально, і абсолютно здорова, на перший погляд, рослина може приховувати в собі декілька видів грибів з роду *Fusarium spp.* чи спектр інших хвороб. Аграрію важливо вчасно зреагувати на дану проблему, щоб захистити кожен рослин

Водночас захисту майбутнього врожаю може перешкоджати низка негативних чинників, наприклад несприятливі погодні умови, які стоять на заваді внесенню того чи іншого препарату, перезараження в процесі збору врожаю, неоптимальні умови зберігання зерна в сховищах тощо. Коли грибок проникає в зернівку, важливо визначити кількісний вміст мікотоксинів, які утворилися в результаті зараження. В цьому випадку фермеру допоможе новітній та високоточний сервіс — Імуноферментний аналіз (ІФА).

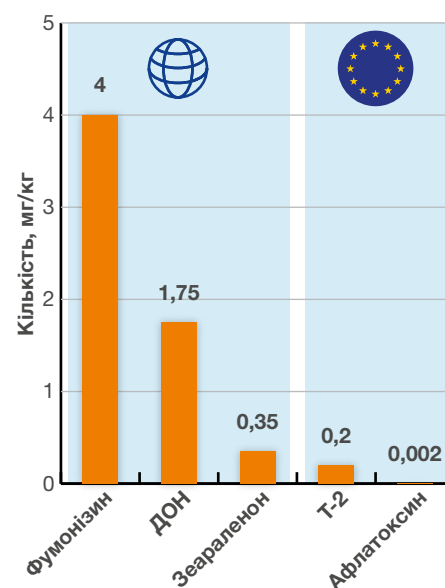
Імуноферментний аналіз (ІФА) — це імунологічний метод для визначення наявності антигенів шляхом реакції взаємодії антиген-антитіло.

Перевагами даного методу є:

- виявлення кількісного вмісту мікотоксинів у заражених тканинах у мг/кг;
- висока чутливість за низьких концентрацій мікотоксинів;
- автоматична оцінка результатів дослідження;
- можливість аналізування великої кількості зразків за короткий термін;
- специфічність із високим відсотком відтворюваності порівняно з іншими методами.

Знаючи, яка кількість мікотоксинів у зерні, агроном зможе оцінити якість отриманого врожаю і з'ясувати, чи не перевищує вміст мікотоксинів встановлені норми. Особливо це актуально для зерна, що відправляється на експорт, так як Державна служба експортного контролю уважно вивчає всі показники.

ЗЕРНО, ПРИЗНАЧЕНЕ ДЛЯ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ

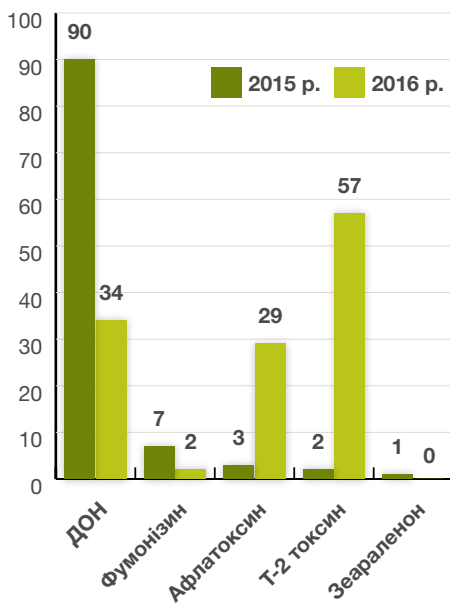
Графік 1. Вимоги трейдерів до якості насіння кукурудзи на експорт

Дуже важливо вживати тільки якісні продукти і тому вимоги трейдерів до якості насіння, яке йде на експорт, зокрема кукурудзи, дуже високі. Регламентовано низку показників, яких агровиробник повинен дотримуватися (графік 1).

Аналіз із визначення мікотоксинів проводять у чотири етапи, які включають відбір зразка і формування середньої проби; пробопідготовку; кількісне визначення та аналіз отриманих результатів.

Важливим етапом для досліджень є відбір зразка та формування середньої проби. Ця процедура повинна проводитися відповідно до загальноєвропейських правил, ДСТУ та інших нормативних документів. Формування середньої проби здійснюють на роздільній дошці чи за використання зернових дільників (ДП-5, ДП-10 або інших модифікацій). Недбалий чи неточний відбір проб може призвести до отримання невірних результатів і неправильних підрахунків вмісту мікотоксинів.

За період 2015–2016 рр. на базі БДЦ було проаналізовано близько 221 зразка зернових культур і на сьогоднішній день ми маємо дані про рівень

Графік 2. Відсоток зразків зернових культур із вмістом відповідних мікотоксинів

Упевненість у якісному насінні — запорука отримання високих та здорових урожаїв!

«Слід звернути увагу, що найбільшого поширення в цьому сезоні набули такі хвороби, як фузаріоз та септоріоз. З огляду на це потрібно наголосити, що є нагальна потреба контролю даних захворювань на кожній стадії розвитку рослин озимих культур, а з метою недопущення появи мікотоксинів у зерні особливу увагу маємо приділити захисту колосу. Тим більше ми бачимо, що інфекційний розвиток цих захворювань почався і продовжується, і цьому сприяють погодні умови.

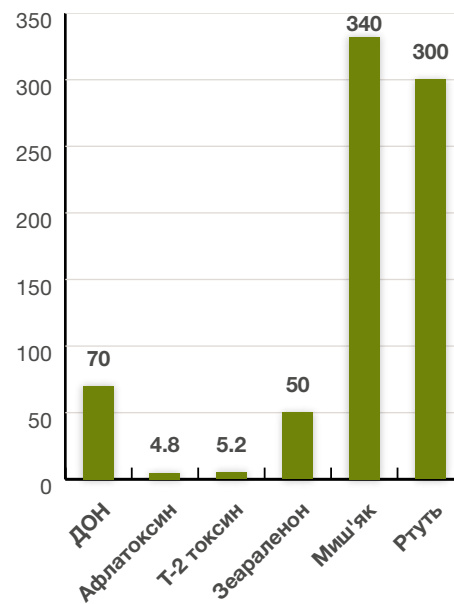
Геннадій ТАРАСЕНКО,
канд. с.-г. наук, менеджер із фунгіцидів та насіння зернових культур компанії «Сингента»

Надійним і потужним фунгіцидом для боротьби з хворобами колосу та мікотоксинами є фунгіцид Магнелло™, який компанія «Сингента» рекомендує використовувати на початку цвітіння для надійного контролю вищезазначених хвороб».

ураження мікотоксинами зерна (графік 2).

Слід звернути увагу, що мікотоксини значно токсичніші за деякі важкі метали (графік 3).

LD50 (середня летальна доза) для мишей токсину, МГ/КГ

Графік 3. Токсичність мікотоксинів у порівнянні з важкими металами

Дієвим способом запобігання забрудненню зерна токсичними видами грибів на всьому шляху від поля до споживача є насамперед застосування інтенсивних технологій вирощування. Своєчасне діагностування мікроскопічних грибів, що продукують токсини, та розробка схеми своєчасного і фокусного застосування ЗЗР дадуть змогу отримати прогнозованого якісного урожаю. Сучасні технології лабораторної діагностики дозволяють відслідковувати вміст мікотоксинів як під час збору врожаю і його реалізації, так і в період зберігання.

Імуноферментний аналіз як сучасний метод виявлення мікотоксинів забезпечує впевненість у якості продуктів харчування та кормів і зарекомендував себе як швидкий і точний спосіб виявлення прихованих небезпек у насінні. Варто зауважити, що в Білоцерківському діагностичному центрі клієнти компанії «Сингента» мають змогу скористатися лабораторними сервісами в рамках програми «АгроГід», а саме діагностувати гриби, що продукують токсини, на ранніх стадіях, ще до появи симптомів, щоб виявити наявність мікотоксинів та їх кількість. **МА**

A vibrant display of fresh vegetables. In the foreground, several bright red tomatoes with green stems are piled on a dark wooden surface. To their right, several dark green cucumbers are visible. In the background, a wooden crate holds a variety of other vegetables, including a head of white cauliflower, a head of green broccoli, and some leafy greens. The lighting is bright and natural, highlighting the textures and colors of the produce.

ПРОМИСЛОВЕ ОВОЧІВНИЦТВО ТА КАРТОПЛЯРСТВО

ПОПИТ ТА СПОЖИВАННЯ ОВОЧІВ І КАРТОПЛІ В УКРАЇНІ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ

АННА ЛЮБИМОВА,

заступник керівника відділу управління закупівлі продовольчих товарів компанії Metro Cash and Carry Ukraine

ОЛЬГА ВЕРБИЦЬКА,

менеджер з маркетингу, напрям овочі і картопля компанії «Сингента»

НА ЖАЛЬ, ОСТАННІМ ЧАСОМ МИ СПОСТЕРІГАЄМО ВИСОКУ КОНКУРЕНЦІЮ МІЖ НАШИМИ, ВІТЧИЗНЯНИМИ, ОВОЧАМИ Й КАРТОПЛЕЮ ТА ІМПОРТНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ. МИ ПОЦІКАВИЛИСЯ У НАШОГО ПАРТНЕРА — КОМПАНІЇ METRO CASH AND CARRY UKRAINE, ЧИ ДО СНАГИ УКРАЇНСЬКОМУ ФЕРМЕРОВІ ВИТІСНИТИ ІМПОРТНУ ПРОДУКЦІЮ ЗАВДЯКИ ПІДВИЩЕННЮ ЯКОСТІ ВЛАСНИХ ПРОДУКТІВ.

– Яка на сьогодні ситуація на ринку овочів та картоплі в Україні?

– 2017 рік почався зі зниження виробництва свіжих овочів при рості споживання. Тобто, на відміну від минулорічного профіциту ми спостерігаємо попит, який не завжди підкріплений пропозицією. На жаль, погодні умови теж не сприяли хорошому рівневі весняного врожаю.

– Чи відповідає продукція, вирощена українськими фермерами, вимогам ринку?

– У переважній більшості так.

– Які основні проблеми на ринку і ваше бачення їх подолання?

– Основною проблемою ринку я б назвала відсутність планування збуту значною частиною виробників. Тобто, виробник планує урожай, але

не завжди, на жаль, завчасно планує збут. Ось і маємо в деяких випадках профіцит, що зменшує ціну на продукцію нижче собівартості одного року і перетворює на дефіцит наступного.

– Що, на вашу думку, треба змінити в технології чи шляхах реалізації, аби вітчизняна продукція стала гідним замінником імпоротної?

– Потрібні планування, якісний захист рослин, охолодження і зберігання.

– Як ви гадаєте, наскільки вітчизняна продукція конкурентна у порівнянні з імпоротною? У чому її переваги і недоліки?

– У цілому продукція не поступається імпортним аналогам за зовнішнім виглядом і смаковими характеристиками. На жаль, є ще над чим працювати. Зокрема, щодо показників якості

варто зауважити, що рання продукція часто має завищені показники вмісту пестицидів, нітритів і нітратів; що ж стосується зовнішнього вигляду, то калібрують, сортують і якісно запаковують також не всі. Це, звісно, позначається на сприйнятті якості споживачем.

– Розкажіть про співпрацю Metro Cash and Carry Ukraine з компанією «Сингента» у проєкті «Фермове». Які цілі ставила компанія Metro Cash and Carry Ukraine перед початком його реалізації та які перші результати проєкту?

– Це тристоронній проєкт, у рамках якого METRO є покупцем, фермер — продавцем, а компанія «Сингента» — постачальником якісного насіння і розробником системи захисту рослин. Основна мета компанії METRO у даному проєкті — отримати максимальну свіжість і якість безпосередньо від виробника, для фермера — мати стабільний

збут, а для компанії «Сингента», у свою чергу, стабільність виробника є запорукою успішного розвитку агробізнесу в Україні. Насправді такі проєкти — це гарантія успішного, планованого і стабільного розвитку для всіх учасників.

– Скільки фермерських господарств беруть у ньому участь? Чи буде зростати їх кількість?

– Починали з 30 і вже перевищили показник у 100 фермерських господарств.

– Як змінилися вподобання і вимоги до овочевої продукції та картоплі у споживачів? На що найперше звертає увагу покупець у мережі? Який попит більший, на фасовану продукцію чи продаж навалом?

– Якість завжди є ключовим показником. Після кризи, на жаль,

дедалі більше покупців переключаються на закупівлю продукції навалом. Однак сегмент фасованої продукції має величезний потенціал, який поки що не може бути реалізованим через нестабільну пропозицію якісної продукції.

– Чи в змозі задовольнити попит вітчизняні виробники?

– Так, якщо не будуть економити на якісному захисті продукції та правильному зберіганні.

– На вашу думку, наскільки затребуваний і перспективний канал збуту HoReCa в Україні щодо овочів та картоплі?

– Для нас цей канал є пріоритетним і ми бачимо потенціал розвитку в найближчі роки.

МА

150-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ ПІДРОЗДІЛУ НАСІННЯ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР КОМПАНІЇ «СИНГЕНТА» – ШЛЯХ ДО УСПІХУ

2017 РІК Є ДУЖЕ ВАЖЛИВИМ ТА СИМВОЛІЧНИМ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛУ НАСІННЯ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР. ЦЬОГО РОКУ КОМПАНІЯ «СИНГЕНТА» СВЯТКУЄ 150-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ БІЗНЕСУ НАСІННЯ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР.

У 1867 році в невеличкому селі Андейк (Нідерланди) було засновано компанію Sluis & Groot, яка стала експортером насіння капусти білоголової. У 1872 році відбувся переїзд Sluis & Groot у містечко Енкхейзен у Нідерландах, де й до сьогодні розміщується центральний офіс і головні селекційно-випробувальні станції підрозділу насіння овочевих культур.

За цей час маленький сімейний бізнес переріс у всесвітньо відому компанію, в якій працює 2400 співробітників у понад 30 країнах світу.

Протягом багатьох років «Сингента» є одним із світових лідерів на ринку насіння овочевих культур. Асортимент насіння на сьогодні налічує понад 30 видів і 2500 гібридів та сортів овочевих культур.

«Сингента» є безперечним лідером у таких культурах: капуста, томати, гарбузові та солодка кукурудза.

Команда Sluis & Groot 1900 р.

В Україні підрозділ насіння овочевих культур почав працювати з 2005 року, і нам уже є чим пишатися. Ми вийшли на ринок з портфелем лише 20 гібридів основних овочевих культур, серед яких найпопулярнішими були томати закритого та відкритого ґрунту Раїса F1 й Астерікс F1, огірок Отелло F1. Тепер наш портфель включає в себе понад 140 сортів та гібридів 20-ти видів овочевих культур. Високі смакові, візуальні

та якісні характеристики продукції, вирощеної з нашого насіння, відповідають потребам споживачів, фермерів, переробників, торговельних мереж.

Ми реєструємо і виводимо на ринок України нові високоякісні та надврожайні гібриди.

Успішність бізнесу та інновацій — це завжди поєднання зусиль і знань багатьох людей. Ми б не змогли досягти високих результатів без надійних партнерів, а саме розгалуженої мережі спеціалізованих дистриб'юторів. Найголовнішим показником нашої роботи є те, що фермерські господарства і дистриб'ютори, з якими ми розпочинали розвивати бізнес, працюють з нами і зараз.

Наша команда складається з найкращих спеціалістів у даній галузі, для яких основними принципами роботи є клієнтоорієнтованість, а саме індивідуальний

НАЙБІЛЬШІ СВІТОВІ ВИРОБНИКИ ОВОЧІВ,
ЗА ДАНИМИ FOOD & AGRICULTURAL ORGANIZATION USA, У 2015 Р., МЛН Т

підхід до кожного нашого клієнта. Щороку ми намагаємося підвищувати рівень підтримки наших партнерів і друзів-фермерів, незважаючи на розміри їхніх господарств (від 0,3 га тепличних до понад 500 га великих овочевих господарств).

У 2017 році головним інвестором стала китайська компанія, що привело до реструктуризації всередині компанії по всьому світі. Було прийнято рішення не тільки залишити бізнес насіння овочевих культур у складі компанії «Сингента», а й виокремити його як високопріоритетний. Планується значне інвестування в селекцію і розвиток бізнесу.

Поєднання багаторічного досвіду й практики двох країн — Китаю

і Нідерландів, які займають ключові позиції на світовому овочевому ринку, відкриває нові надзвичайні та амбітні можливості.

Китай має найдовшу світову історію з культивування овочевих культур. Перші записи про проблеми з самозапиленням і необхідністю селекції та відбору насіння з рослин найкращої якості для висіву зазначені в стародавніх записах.

Китай є безперечним лідером із вирощування та споживання овочевої продукції. За даними Food & Agricultural organization USA, у 2015 році частка овочевої продукції, вирощеної на території Китаю, становила 51 % світового ринку, а саме 583 млн т.

Зі свого боку Нідерланди є найбільшим експортером у світі посівного та посадкового матеріалу: насіння, цибулин квітів тощо. Виробництво посівного матеріалу розміщене на обох світових півкулях, що дозволяє безперервне забезпечення необхідних обсягів насіння компанії «Сингента».

Українська команда працює над розвитком овочевого бізнесу не лише всередині однієї країни, а й у країнах СНД. Ми чітко розуміємо перспективи розвитку в Україні такої важливої галузі сільського господарства, як овочівництво. Наша команда докладатиме максимум зусиль для продовження багаторічних традицій, принципів та стандартів діяльності бізнесу.

МА

ПРОМИСЛОВЕ
САДІВНИЦТВО ТА
ВИНОГРАДАРСТВО

ХОЛОДНИЙ СТРЕС ДЛЯ САДУ

ЯК СТВЕРДЖУЮТЬ СИНОПТИКИ, ТАКОГО АНОМАЛЬНОГО ЗНИЖЕННЯ ТЕМПЕРАТУРИ НАВЕСНІ НЕ БУЛО ВЖЕ СОТНЮ РОКІВ. У РЕЗУЛЬТАТІ В САДАХ БУЛО ПОШКОДЖЕНО МАЙЖЕ ЧВЕРТЬ НАСАДЖЕНЬ ПЛОДОВИХ ДЕРЕВ, ЗОКРЕМА АБРИКОСІВ, РАННІХ СОРТІВ ВИШЕНЬ, ГРУШ, ЯКІ ЦІЄЇ ВЕСНИ ЗАЦВІЛИ РАНІШЕ, НІЖ ЗАЗВИЧАЙ. У ЯГІДНИКАХ СИТУАЦІЯ АНАЛОГІЧНА. КОМПАНІЯ «СИНГЕНТА» ЗВЕРНУЛАСЯ ДО ФАХІВЦІВ — АНАЛІТИКІВ РИНКУ, НАУКОВЦЯ ТА АГРОНОМА, АБИ ОБГОВОРИТИ СИТУАЦІЮ, ЩО СКЛАЛАСЯ, ДІЗНАТИСЯ, ЯКИМ ЧИНОМ ВОНА ВПЛИНЕ НА ЦІНИ, ЯК САМЕ ПОСТРАЖДАЛИ ДЕРЕВА ТА ЯГОДИ І ЯКИХ ЗАХОДІВ СЛІД БУЛО ВЖИТИ, ЩОБ УНИКНУТИ ВТРАТ.

ДМИТРО КИСЕЛЬОВ,
головний агроном господарства
«ТБ Сад», Львівська область

Господарство «ТБ Сад» входить до групи компаній Т.В.Fruit, має понад 1300 га садів та 100 га ягідників. Вирощуємо 60 сортів яблуні, 4 сорти вишні та 16 сортів малини. Яблуні маємо здебільшого зимового строку досягання як на свіжий ринок, так і на переробку. Деревя вирощуються на карликових та напівкарликових підщепах. Найбільші масиви вишні займають сорти Лутовка і Облачинська. Малину вирощуємо літнього строку досягання, а також ремонтантну. Яблуня та вишня ростуть на богарі, малина — на зрошенні. Середня врожайність яблук у межах 40 т, вишні 8–10 т/га.

Маємо стандартну схему внесення НРК, базовими добривами є нітроамомфоска, сульфат калію, суперфосфат і аміачна селітра. Окрім того, цього року почали випробовувати легкорозчинні гранульовані добрива Розаферт. Для позакореневого живлення використовуємо всю лінійку препаратів Розьє.

У системі захисту у нас понад 60 % займають препарати компанії «Сингента». Це Хорус, Актара, Люфокс, Проклейм, Нурел Д, Актеллік, Світч, Скор, Дітан М, Ізабіон, Люмакс, Реглон та Ураган Форте.

Цього року вже тричі вносили Ізабіон, хоч зазвичай ми його використовуємо двічі. А все через аномальні погодні умови: ми мали три хвили приморозків з тижневими інтервалами, коли температура опускалася до -6, -4 та -3 °С. Подібного у нас досі не було. Такі температурні коливання можуть доволі сильно пошкодити зав'язь, тому ми, знаючи про те, що насувається похолодання, перед та після приморозків вносили Ізабіон у нормі 1 л/га з додаванням калійних комплексних добрив.

До цього ми два роки його випробовували, і на основі отриманих результатів минулого та цього року застосовували Ізабіон як базове позакореневе живлення амінокислотами. Адже це органічне добриво має в своєму складі набір амінокислот. Цей препарат не тільки покращує живлення культури, але й діє як стимулятор росту, є антистресантом для всієї рослини.

Раніше ми на практиці переконалися в його якостях: коли сад наші сусіди підпалили гербіцидами під впливом високих температур, застосування добрива Ізабїон нівелювало заподіяну шкоду. Залежно від того, який стресовий чинник, рослини по-різному реагують на препарат. Наприклад, у разі гербіцидного впливу пошкоджені пагони та листя швидко відростають і протягом двох-трьох тижнів негативна дія гербіциду усувається.

Як ми пересвідчилися цього року, у разі застосування препарату Ізабїон після приморозків маточка залишається живою. Якщо ж його вносити після цвітіння, то зав'язь майже не опадає.

А загалом яблуня реагує на внесення добрива Ізабїон позитивно — у результаті маємо більший вміст пектину в плодах. Саме тому ми, пересвідчившись у цих якостях препарату під час наших досліджень, і включили його до

системи захисту та живлення, а цього року використали ще й для захисту саду від приморозків. Робимо ставку на препарати компанії «Сингента», оскільки вони мають вищу якість та триваліший період дії. Ми кожного року випробовуємо нові препарати — маємо для цього дослідний полігон. І в деяких сегментах захисту кращих препаратів за сингентівські просто немає. Було кілька випадків, коли препарати цієї компанії врятували наш сад. Про Ізабїон я вже сказав. Завдяки застосуванню цього препарату нині стан саду можна оцінити як добрий. А ще одного разу внесення інсектицидів Актара та Форс врятували вишневий сад від личинки хруща.

На майбутнє плануємо у господарстві встановити надкранове зрошення, щоб уберегти листя та цвіт від низьких температур. Після таких аномальних приморозків ми ще й таким чином вирішили себе обезпечити.

Олександр
ХОРЕВ

керівник проекту
«АПК-Інформ: овочі і фрукти»

У поточному сезоні ситуація в сегменті зерняткових і кісточкових не вселяє особливого оптимізму. Адже сніг у кінці квітня і приморозки в перших числах травня завдали істотної шкоди садам.

Найсильніше постраждали персики й абрикоси. Втрати врожаю цих фруктів в окремих регіонах сягнули 80 %. Що ж стосується пропозиції і цін, то ми очікуємо, що основну частку пропозиції становитиме імпортна продукція, а ціни будуть дещо вищі за торішні. Ситуацію ускладнює те, що подібне відбувається з садами в більшості європейських країн. Тому ми не відкидаємо брак пропозиції на світовому ринку персиків і абрикосів, що, безсумнівно, позначиться на цінах.

Ситуація з яблуками і грушами трохи краща, але й тут весняні погодні катаклізми відіграли свою роль. Нерівномірне цвітіння і проблеми із запиленням — одні з багатьох проблем, з якими зіткнулися наші виробники. Тому надурожаїв і в цьому сегменті чекати не варто. Звичайно, навряд чи виробництво яблук у поточному сезоні істотно поступиться торішнім, адже 2016 року Україна збрала один із найгірших урожаїв яблук за останні п'ять років. Аналогічна ситуація і в сегменті груш.

Олег КИТАЄВ

кандидат біологічних наук,
співробітник Інституту
садівництва НААН України

Таке різке зниження температури, яке відбулося цієї весни, — дуже рідкісне явище. Особливо небезпечно, що приморозок ударив по зав'язі, яка вже сформувалася у більшості кісточкових, зерняткових та ягідних культур. Хіба що окрім малини та ожини, які були у фазі квітання. На цьому я акцентую увагу, бо квітка у більшості плодкових стійкіша, ніж зав'язь, і витримує залежно від породи та сорту рослини зниження температури від $-0,5$ до $-1,8-2$ °C. А в нас, наприклад, по Київській області, температура знизилася до -2 і трималася півгодини — це дуже багато. Температура $-1,5$ °C трималася 3,5 год, а нижче нуля — майже 7 год. Тобто, був надзвичайно потужний заморозок.

Постраждали також ягоди, зокрема суниця. Незважаючи на те, що кущові насадження стійкіші, вони також зазнали ушкодження. Навіть у смородини, чорниці ягода «скляна», почала сипатися. Аґрус постраждає, малина — на рівні 50 %. Одна лише ягода витримала заморозок — жимолость їстівна, цвіт якої витримує до -8 °C.

Що стосується плодкових дерев, то на них нібито зав'язь непошкоджена, а коли розріжеш — там чорна насіннева камера. Це значить, що плід посиплеться. Хіба що там, де крони загушені, плоди утримаються.

Хочу зазначити, що є два види заморозків, а саме радіаційний та конвективний. Радіаційні заморозки проходять без вітру, при цьому більше охолоджується шар повітря поблизу поверхні ґрунту, температура на ґрунті нижча, ніж у повітрі. Конвективні заморозки відбуваються, коли потужні холодні потоки повітря переносяться вітром із Півночі чи Північного Сходу.

На щастя, на переважній більшості території України, що постраждала від заморозків, вітру не було, тобто це був радіаційний заморозок. Навіть у зоні Степу, де постійні вітри, в деяких місцях заморозок був радіаційний за температури $-0,5$. Тобто, ушкоджень насаджень там не було. Однак подекуди на Сході наша Мелітопольська станція зафіксувала температуру до $-1,5-1$ із вітром. Це небезпечно для плодово-ягідних культур, особливо коли швидкість вітру перевищує 2 м/с.

Захистити насадження від радіаційного заморозку легше насамперед шляхом використання різного нагрівального обладнання, як це роблять, наприклад, у країнах Європи чи Південної Америки. Це так звані прямі методи боротьби із заморозками. Існують також непрямі методи боротьби. Зокрема, йдеться про застосування фізіологічних препаратів. Так, ми випробовували багато препаратів-біостимуляторів. Приміром, біостимулятор із антистрессовою дією на основі паранітрофеноляту натрію, ортонітрофеноляту

натрію та нітрогаіколату натрію, а також препарат на основі розчину нафтилоцтової кислоти. Можу відзначити також, що розчини, наприклад, на основі гібереліну та його аналогів, знижували рівень ушкодження культур.

Застосовувати фізіологічні препарати слід за день-два до прогнозованого метеослужбою заморозку. Через два-три дні чи через тиждень після заморозку слід ще раз повторити обприскування, а протягом вегетації провести його знову. До речі, такі фізіологічні препарати рекомендовано використовувати і проти впливу посухи.

Ще один засіб проти заморозків — надкронове дощування. На основі наших досліджень можу стверджувати, що у разі радіаційного заморозку такий метод дає позитивні наслідки. У випадку ж конвективного заморозку, коли ще й вітер дме зі швидкістю 1,5–2 м/с, дощування, навпаки, посилює пошкодження крони, так як відбувається охолодження за рахунок випаровування води.

Хочу порадити виробникам інший фізіологічний метод, а саме надкронове дощування для затягування квітання дерев. Якщо температура повітря вища за $+10$ °C — включається полив-охолодження. Коли температура повітря знижується — полив відключається. Такий полив запобігає розвитку генеративних бруньок і квітання затягується на 10–15 днів, що дозволяє рослинам «утекти» від заморозків.

Важливо також після заморозків забезпечити дерева живленням мікроелементами, щоб вивести рослини зі стресу і забезпечити закладання бруньок на врожай уже наступного року.

**Тетяна
ГЕТЬМАН**
керівник «Інфо-Шувар»

Справді, цьогорічні приморозки, які пошкодили значну частину плодово-ягідних насаджень, позначаться на урожайності й, відповідно, на ціні на продукцію. Хоч є й інші чинники, які матимуть на неї вплив.

Постраждав урожай кісточкових твердих ягід — черешні, вишні. Але здебільшого насадження зазнали ушкодження через холодну вологу весну. Тобто, запилення не відбулося відповідним чином, бо через тумани, дощову погоду дуже погано літала бджола. Минулого року врожай черешні був на 15–20 % нижчим, ніж у 2015 році, думаю, що в цьому році врожай буде в кращому випадку на такому ж рівні. Відповідно, ціни будуть вищими за середні за останні п'ять років.

Щодо цін на черешню, то багато чого буде залежати від експортного попиту. Минулого року ми експортували 1,5 тис. т черешні до Білорусі, хоч фактично майже весь об'єм пішов до Росії. Тому саме від урожаю черешні в Росії, Узбекистані, Туреччині залежатиме експортний попит на українську ягоду.

Щодо тепличної суниці, то сезон розпочався майже вчасно, але ціни трималися на досить високому рівні. Відтак реалізація розпочалася

у другій половині квітня, і початкова ціна була на рівні 150–170 грн/кг. Після чого вона досить швидко впала до 60–70 грн/кг і відносно довго трималася на такому рівні, бо на ринок не виходила суниця відкритого ґрунту. Фактично тільки на початку третьої декади травня господарства розпочали збирати суницю відкритого ґрунту — із затримкою майже на два тижні. І тільки наприкінці травня ціна на ягоду почала знижуватися.

Станом на кінець травня ціна на суницю була на 30 % вища, ніж рік тому в аналогічний період. У цей час відбувається збут ранньої ягоди із Закарпаття та Півдня, а реалізовувати середню та пізню ягоду будуть господарства Вінниччини та центральних і західних областей, де якраз і були проблеми, пов'язані з приморозками. Там урожай постраждав у деяких господарствах суттєво — до 70 %, тому ціни на суницю триматимуться на досить високому рівні протягом сезону.

Я не думаю, що буде істотний провал у ціні у червні, як це відбулося поза минулого року, коли ціна знижувалася до 10–12 грн/кг. Імовіріше середня ціна буде вищою, ніж в середньому за останні 3 роки, коли суниця була доволі дорогою, бо врожай був невисокий і через дощі якість ягоди була поганою.

Експорт суниці минулого року був рекордним — 2,5 тис. т, але майже вся ягода була відправлена до Білорусі, тобто також фактично до Росії. Цього року ціна на українську ягоду буде високою, що теж може обмежувати її експорт.

Маю інформацію, що прихопило приморозками насадження смородини і малини в західних областях. Окрім того, в Європі були чималі втрати. Тому варто прогнозувати збільшений попит на ці ягоди з боку переробників, зокрема європейських заводів із заморозки ягід. Цей підвищений попит підтягне ціни на українську смородину і малину догори.

Загалом до цих погодних катаклізмів в Україні прогнозувалося зниження ціни на смородину і малину, бо три роки тому було закладено дуже багато насаджень цих кущів. Однак тепер цього зниження найімовірніше не відбудеться.

Є велика вірогідність того, що знизиться ціна на лошину, тому що вступають у плодоношення насадження, закладені три-чотири роки тому у невеличких господарствах, які самотужки не зможуть експортувати цю ягоду. Вони намагатимуться реалізувати її на внутрішньому ринку. Це збільшить пропозицію, посилить конкуренцію. Відповідно, ціна може просісти. Але це все одно буде найбільш дорогою ягодою в Україні: якщо минулого року мінімальна ціна на неї була 70–80 грн/кг, то цього року може опуститися лише до 60 грн/кг.

Очікується зниження врожайності персиків та абрикосів, які найбільше страждають від весняних приморозків, тому ціни на них будуть високими. Крім того, в таких країнах Європи, як Греція, Іспанія, які є головними постачальниками персиків, абрикосів і нектаринів до України, постраждали їх насадження. Тому ціна буде високою ще й через це, а також ціна на дані фрукти залежатиме від курсу гривні – в структурі ринкового обігу персиків і абрикосів частка імпорту досить висока (65 і 25 % відповідно).

Щодо яблук та груш, думаю, ціна на них буде вищою, ніж у минулому році. Хоча б через те, що в Польщі, яка є найбільшим постачальником яблук в Україну, прогнозується різке падіння виробництва. Є прогнози, що поляки недоберуть 30–40 % урожаю. З огляду на це ціна на польське яблуко буде високою, що дасть можливість українським виробникам і собі підвищити ціну. Проте до збору врожаю осінніх та зимових сортів яблук ще далеко, тому остаточні прогнози давати зарано.

МА

КОМПАНІЯ «СИНГЕНТА»
ЗАПРОШУЄ ВАС НА КОНФЕРЕНЦІЮ

Майстерня садівництва

27 липня

На базі господарства
ТОВ «Аграна Фрут Лука»

с. Лука-Мелешківська,
Вінницький р-н, Вінницька обл.

22 серпня

На базі господарства
ТОВ «Дністровські сади»

с. Селище, Сокирянський р-н,
Чернівецька обл.

НА ВАС ЧЕКАЄ ЦІКАВА
ТА НАСИЧЕНА ПРОГРАМА

Реєстрація	09:00–10:00
Початок конференції	10:00

Чекаємо на зустріч з вами!
Колектив ТОВ «Сингента»

syngenta[®]

Консультаційний центр:

0 800 500 449

(безкоштовно зі стаціонарних телефонів)

www.syngenta.ua

®

A green combine harvester's auger is shown pouring a thick stream of golden grain into a large pile. The scene is set in a field at sunset, with a bright orange and yellow sky and a few clouds. In the background, other agricultural machinery and a building are visible. The overall atmosphere is one of productivity and harvest.

ФІНАНСОВІ МОЖЛИВОСТІ

ОЦІНКА ЕФЕКТУ ВІД ВИКОРИСТАННЯ ФОРВАРДНИХ КОНТРАКТІВ НА ЗЕРНОВІ ТА БАЗИСНІ РИЗИКИ

ЮРІЙ РУБАН,

експерт із торгових операцій компанії «Сингента»

ДОВКОЛА ФОРВАРДНИХ КОНТРАКТІВ ТА ЇХНЬОЇ ПОТРІБНОСТІ ДЛЯ ВИРОБНИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ТОЧИТЬСЯ БАГАТО ДИСКУСІЙ. ДЕХТО ВВАЖАЄ, ЩО ФОРВАРДНІ КОНТРАКТИ ПОТРІБНІ І ЩОРОКУ СТАРАЄТЬСЯ ЇХ УКЛАДАТИ, ІНШІ ПЕРЕКОНАНІ, ЩО ФІКСУВАТИ ЦІНИ ЗА ТРИ-ШІСТЬ МІСЯЦІВ ДО ЗБИРАННЯ УРОЖАЮ НЕ ВАРТО. МЕТА ЦЬЄЇ СТАТТІ — ОЦІНИТИ ЕФЕКТ ВІД ВИКОРИСТАННЯ ФОРВАРДНИХ КОНТРАКТІВ ДЛЯ ВИРОБНИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ, АДЖЕ САМЕ РЕАЛЬНА ПРАКТИЧНА КАЛЬКУЛЯЦІЯ В ГРОШОВОМУ ВИМІРІ ДОЗВОЛЯЄ ЗРОБИТИ ВИСНОВОК, ЧИ ВАРТО ФІКСУВАТИ ЦІНУ НА НОВИЙ УРОЖАЙ.

Перший і найголовніший ефект від форвардних контрактів на зернові й олійні культури — це захист від зниження цін під час збору врожаю. Сезонність виробництва сільськогосподарської продукції, попри різноманітні інструменти ціноутворення й інфраструктурні зміни, так само актуальна. На рисунку 1 зображено ефект від використання форвардних контрактів для захисту від зниження цін на зерно, і його грошовий вимір становить 50 \$/т. Знаючи свої орієнтовні затрати на вирощування певної культури,

можливість захиститися від цінового тиску збирання урожаю дозволяє керувати своєю маржею. Тож бажання зафіксувати прибуток на певну частину майбутнього врожаю видається цілком логічним.

Багато спеціалістів стверджують, що порівнювати ціни форвардних контрактів зі спотовими на момент поставки недоцільно, зважаючи на те, що ціни коливаються протягом усього періоду існування форвардного контракту — від його укладання до фізичної поставки. На

рисунку 2 зображено цю методику розрахунку, яка в результаті дає + 30 \$/т. Важко не погодитися з цим підходом, адже він враховує всі коливання цін нового врожаю.

З іншого боку, можна в ширшому розумінні розглянути ефект від використання форвардних контрактів, ураховуючи середні ціни за маркетинговий рік, але при цьому треба не забути включити в калькуляцію вартість зберігання, наприклад, зерна, відсоткову ставку та можливі втрати по якісних показниках (рис. 3).

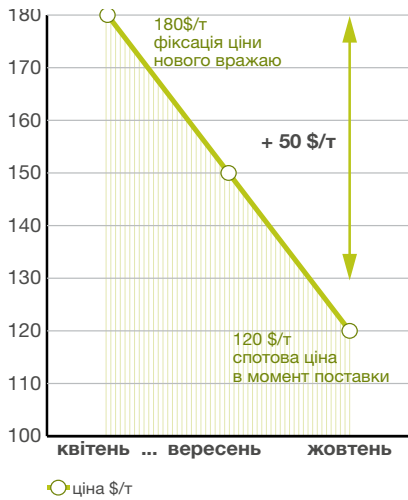

Рис. 1. Захист від зниження ціни при використанні форвардних контрактів на зернові

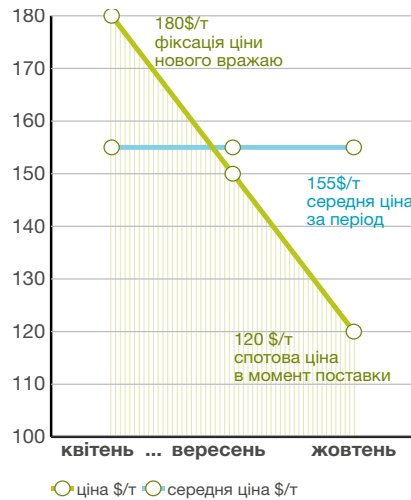

Рис. 2. Оцінка ефекту від використання форвардних контрактів з урахуванням середньої ціни за період від його укладання до виконання

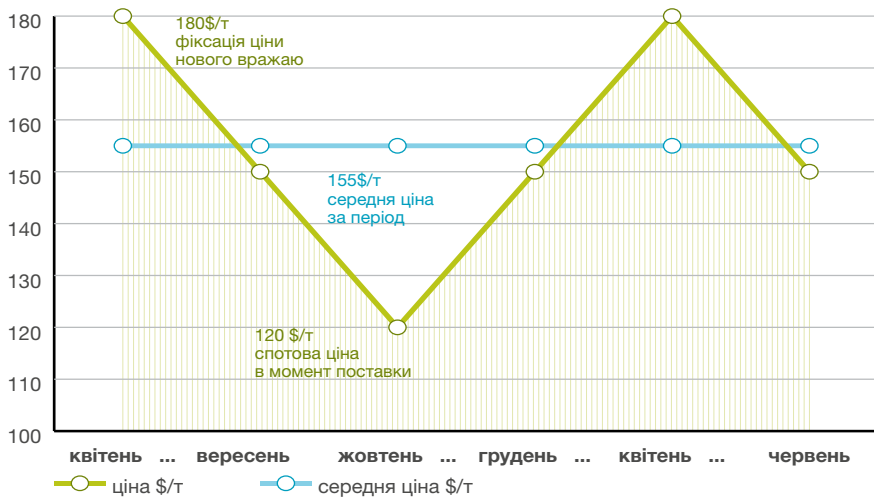
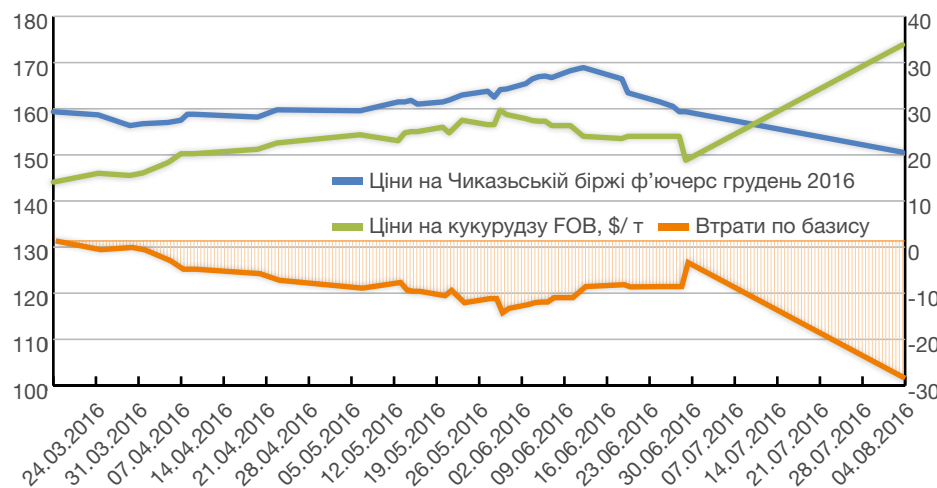

Рис. 3. Оцінка ефекту від використання форвардних контрактів з урахуванням середньої ціни за маркетинговий рік

Аналізуючи ефективність форвардних контрактів на локальному українському ринку, слід згадати також про базис і ризики, які з ним пов'язані. Зазвичай фіксація ціни на майбутній урожай відбувається за допомогою котирувань на світових біржах. Причому беруться до уваги ті біржі, з якими найбільше корелює відповідний український ринок: рух наших цін і котирування на біржі повинні якомога більше збігатися, тоді прив'язка до біржі може забезпечити адекватний захист від цінового ризику. Наприклад, для форвардних контрактів на кукурудзу застосовують Чиказьку товарну біржу. Але абсолютні значення цін ф'ючерсів на Чикаго та цін на фізичному ринку в Україні відрізняються, і ця різниця називається базисом. У випадку коли попит на українську кукурудзу на міжнародній арені зростає, а США мають високі залишки і погану динаміку експорту «цариці полів», як правило місцевий базис зміцнюється, що і впливає на ефект від використання форвардних контрактів на кукурудзу в Україні. Та може бути і зворотна ситуація, коли ціни на кукурудзу в Україні знизяться суттєвіше, ніж на Чиказькій біржі. Залежно від типу форвардного контракту і механізму ціноутворення, що в ньому прописаний, зміцнення чи послаблення базису може завдати збитків або створити додатковий дохід за форвардним контрактом. Тож при продажу майбутнього врожаю сільгоспвиробникам необхідно зважати на ризики несприятливої зміни базису.

БАЗИСНИЙ РИЗИК В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ 2016 РОКУ

В цілому можна виділити такі основні методи аналізу ефективності використання форвардних контрактів на зернові: на основі різниці між ціною, зафіксованою в форвардному контракті, і спотовою ціною в момент поставки за даним договором; з урахуванням ціни, зафіксованої в форвардному контракті, і середньої ціни за період дії контракту; з урахуванням ціни, зафіксованої в форвардному контракті, і середньої ціни за маркетинговий рік.

Базисні ризики при укладанні форвардних контрактів також актуальні, однак не всі їх враховують при прийнятті рішень. Базисні ризики можуть спричинити як позитивний, так і негативний результат.

МА

ПОБУДОВА ТОРГОВИХ СТРАТЕГІЙ ПРОДАЖУ ЗЕРНА

ЮРІЙ РУБАН,

експерт із торгових операцій компанії «Сингента»

ДУЖЕ ЧАСТО ВИРОБНИКИ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДИСКУТУЮТЬ ЩОДО ТОГО, ЩО ВАЖЛИВІШЕ: ОТРИМАТИ ВИСОКИЙ УРОЖАЙ ЧИ ВИГІДНО ПРОДАТИ СВОЮ ПРОДУКЦІЮ? АЛЕ НАСПРАВДІ І ТЕ, І ТЕ Є ОДНАКОВО ВАЖЛИВИМ, БО КІНЦЕВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ БУДЬ-ЯКОГО ВИРОБНИКА ЗАЛЕЖИТЬ ЯК ВІД КІЛЬКОСТІ ВИРОЩЕНОГО ВРОЖАЮ, ТАК І ВІД ЦІНИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ. ОЧЕВИДНО, ВДАЛІ ТОРГОВІ СТРАТЕГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗЕРНА Є НЕВІД'ЄМНОЮ СКЛАДОВОЮ ФІНАНСОВОГО УСПІХУ.

Торгова стратегія — це низка визначених правил, які торговець активом розробив для управління своєю позицією. В нашому випадку «активом» при розробці торгових стратегій є сільгосппродукція. Розробка торгових стратегій при реалізації зерна має низку специфічних особливостей, на які слід звернути особливу увагу. Наприклад, сезонність виробництва, специфіка зберігання, якісні показники та вагомий вплив погодних факторів. Також окремо можна виділити торгові стратегії реалізації зерна залежно від напрямку діяльності продавця. Так, стратегія трейдера та стратегія виробника переважно суттєво відрізняються, хоча в окремих випадках і бувають схожими. Сьогодні багато виробників зерна в Україні пробують себе як трейдери, але при цьому часто забувають ті основні відмінності між виробником і посередником, що безпосередньо впливають на кінцевий результат (рис. 1).

До основних елементів при формуванні торгових стратегій реалізації зерна необхідно віднести:

- період реалізації зерна;
- собівартість вирощеного зерна;
- можливості зберігання;
- цільову ціну реалізації зерна;
- валютні ризики;

Рис. 1. Торгові стратегії при реалізації зерна виробниками і посередниками

- пріоритети за видом зерна (пшениця, кукурудза чи ячмінь);
- кон'юнктуру зернового ринку (попит, пропозиція та залишки).

Зупинимося детальніше на кожному з елементів. Щодо **періоду реалізації**, то в Україні, як правило, розглядається маркетинговий рік, тоді як фермери в країнах із розвиненішими фінансовими ринками переважно формують стратегії на два або й більше маркетингових роки. Наприклад, у Франції та США вже зараз здійснюють форвардні продажі пшениці та кукурудзи врожаю 2018 року. **Собівартість вирощеного зерна** у підсумку є основою при формуванні стратегії реалізації, бо має

найвагоміший вплив на фінансовий результат. Вплив на собівартість — це окрема й дуже складна тема, що включає і технології, і інвестиції, і організацію праці на підприємстві. Однак немає сенсу заглиблюватися в ці процеси для формування стратегії продажу, для неї важливо знати кінцеву собівартість зерна та враховувати її при прийнятті рішень. Наприклад, умовна ціна у 100 доларів за тону торік не обов'язково гірша за ціну у 110 доларів цього року, адже, можливо, вартість виробництва також зросла, скажімо, з 55 доларів до 70.

Водночас невід'ємною складовою при формуванні стратегії є **можливість для зберігання** зерна, зокрема,

враховуються доступні обсяги та вартість. Зберігання впливає на змогу варіювати період реалізації та на собівартість.

Як свідчить досвід, одним із найскладніших етапів для виробника зерна є визначення **цільових цінових рівнів реалізації**, оскільки, як правило, немає адекватної методики їхнього визначення. Як один із найактуальніших способів можна порекомендувати використання для цього рівня рентабельності. Наприклад, реалізувати частину зерна з рентабельністю 20, потім із 40 % і так далі. Така стратегія дисциплінує виробника і дає можливість чітко визначити необхідні цінові рівні, в іншому разі досить часто при

Рис. 2. Обсяг реалізації зерна по етапах

зростанні цін виробники втрачають можливість зафіксувати позитивний рух через очікування невизначеного, вищого цінового рівня. Якщо цінові рівні зафіксовано й стратегії сформовано — дана проблема частково вирішується. **Валютні ризики**, як показує досвід, актуальні не тільки для України. Як не дивно, в ЄС виробники також стикаються з курсовими коливаннями: хтось реалізував зерно, коли євро було послабленим відносно долара США, а хтось очікував зростання цін, а євро укріпилося, і ціни, відповідно, знизилися в даній валюті.

При формуванні стратегій реалізації виробники також повинні **обрати, яку культуру** реалізувати, а яку зберегти в очікуванні зростання цін. Для того щоб визначити, яку продукцію реалізувати і коли, перш за все потрібно добре володіти ринковою інформацією і обов'язково враховувати рівень рентабельності вирощування окремої культури.

Постійний аналіз **кон'юнктури ринку** сільськогосподарської продукції є одним із найважливіших елементів при формуванні стратегії реалізації зерна. Дійсно, навіть сформувавши ідеальну торгову стратегію реалізації зерна, ґрунтуючись на аналізі ринку, потрібно зважати, що обставини можуть

скласти таким чином, що ринкова ситуація радикально зміниться.

У класичному випадку більшість спеціалістів сходяться на думці, що протягом маркетингового року вирощування зерна виробнику слід реалізувати останнє в таких обсягах і такими етапами:

- 30 % очікуваного врожаю краще продати до посівної кампанії;
- 50 % очікуваного врожаю слід мати проданим, після отримання сходів посівів за умови їхнього хорошого стану;
- 70–80 % очікуваного врожаю варто мати проданим до моменту збору врожаю, щоб уникнути низьких цін під час збору та отримати гарантований, бажаний фінансовий результат;
- після збору врожаю продати решту 20–30 % і, ймовірно, отримати потенційне зростання цін (рис. 2).

Така стратегія реалізації продукції може викликати сумніви у багатьох виробників, але насправді її застосування до ситуації попередніх років показує, що можна оминати найгірші фінансові показники, щоправда

і не досягти максимальних. Однак саме періоди низьких цін на сільськогосподарську продукцію і невдала стратегія реалізації у підсумку можуть поставити під загрозу подальшу діяльність виробників аграрної продукції.

При формуванні стратегії продажу зерна перш за все виробнику необхідно визначити цільову ціну, яка ґрунтується на собівартості вирощування. На відміну від трейдера, який отримує прибуток від різниці цін, для виробника сільськогосподарської продукції основою є собівартість зерна (рис. 3).

Нагадаємо, що аналіз кон'юнктури ринку включає фундаментальний і технічний аналізи. Зрозуміло, що спрогнозувати майбутні ціни на зернові — завдання не з простих, та все ж слід орієнтуватися в базових складових світового балансу залишків. Також, застосовуючи технічний аналіз, легше визначитися з цільовими рівнями при реалізації зерна. Однак при досягненні цільового рівня важливо дотримуватися сформованої завчасно стратегії та реалізовувати продукцію. На жаль, часто виникають ситуації, коли під дією емоцій виробники втрачають можливість зафіксувати позитивну маржу. Людям притаманне оптимістичне бачення ситуації, котре не завжди відповідає дійсності, тож фіксація чіткого цільового рівня допоможе мінімізувати такий вплив людського чинника.

Всім виробникам зерна варто звертати увагу не тільки на процес вирощування, а й на стратегію продажів, оскільки кінцевий фінансовий результат залежить від комплексного підходу. Тож бажано вам не лише гарного врожаю, а й вдалих стратегій його реалізації!

Рис. 3. Формування торгової стратегії

НОВІ ГОРИЗОНТИ

НАДІЙНИЙ ЗАХИСТ ВІД ПАДІННЯ ЦІН НА СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКУ ПРОДУКЦІЮ

Форвардні Програми

syngenta.

РОМАН ХРИПКО
Менеджер з розвитку бізнесу

067 555 27 56
Roman.Khrypko@syngenta.com

ЮРІЙ РУБАН
Менеджер з торгових операцій

067 555 27 84
Yuri.Ruban@syngenta.com

ОЛЕГ ГУСЄВ
Регіональний спеціаліст з розвитку бізнесу, Центр-Захід

067 555 25 30
Oleg.Gusev@syngenta.com

ФІНАНСОВІ РІШЕННЯ:

як отримати більше

Продаж майбутнього врожаю в рамках форвардного контракту — один із найефективніших інструментів захисту агробізнесу від цінних ризиків. Як показує світова практика, залежно від ситуації на ринку та прогнозів аналітиків аграрії обирають різні стратегії продажу врожаю, але щосезону форвардні контракти для них — це неодмінний елемент планування і реалізації сільгосппродукції. Річ у тому, що вони дають виробникові впевненість у ціні та можливість планувати майбутню діяльність.

стартову ціну, адже обмеження потенційного зростання пов'язано із захистом від меншого цінового ризику в рамках контракту, що, своєю чергою, дозволяє запропонувати вищу початкову ціну на сільгосппродукцію.

Ще одна нова можливість, доступна в рамках «Фінансових рішень» цього року, — продаж майбутнього врожаю кукурудзи чи пшениці за фіксованою в доларах США ціною без можливості її підвищити. Тут є приємний бонус від компанії «Сингента»: восени, після поставки продукції, учасник програ-

— Уперше про ці програми ми дізналися від свого дистриб'ютора — компанії «Агроскоп», а згодом уже отримали більше інформації від розробників — працівників компанії «Сингента». Хочу сказати, що в інших компаніях теж є подібні програми, але такий ґрунтовний підхід до самої програми та її реалізації пропонує тільки «Сингента». Нам імпонує, як серйозно вони підходять до навчання ризик-менеджменту, подобається їхнє відповідальне ставлення до сільгоспвиробників, навіть до невеликих фермерських господарств. Своєї ідеї, програми вони просувають різними шляхами — через брошури, презентації, семінари, вебінари, консультації, навчальні заходи, залучають при цьому експертів ринку. Ми провели низку змістовних дискусій про позиції з різних культур і виявили, що вони справді розуміються на фінансових інструментах. Тому нам було легко зробити перший крок, у якому всі були взаємно зацікавлені.

— У яких саме програмах брала участь ваша компанія?

— Перший рік ми вирішили взяти участь у програмі «Форвард Плюс». Програма передбачала фіксацію мінімальної ціни на кукурудзу з можливістю її перефіксації в разі зростання ринку. Як відомо, фермер завжди прагне отримати більше за свій продукт, адже щоб виростити добрий урожай, слід докласти багато зусиль. Для AgroGeneration форвардні

AgroGeneration завжди цікавиться інноваціями, не тільки у виробництві, а й у своїх контрактах, тому прагнемо розібратись у всіх можливостях і спробувати найкращі

В українських умовах у сільгоспвиробників обмежені порівняно з іноземними колегами можливості для продажу майбутнього врожаю, але й на нашому ринку можна знайти хороші пропозиції. Зокрема, компанія «Сингента» в рамках програм «Фінансові рішення» вже кілька років успішно реалізує програму «Форвард Плюс», яка дозволяє учасникам продати свій майбутній урожай кукурудзи чи пшениці, забезпечитися в такий спосіб від падіння ціни на зерно і водночас зберегти можливість скористатися зростанням, якщо ціни на ринку підвищуватимуться. Учасник може зафіксувати потенційне зростання ціни на своє зерно в межах 20 чи 40 доларів за тону й отримати вищу

ми отримує додатково 200 гривень за кожну відвантажену тону у вигляді ваучера. Такий варіант співпраці підійде для тих, хто не вірить у зростання ціни на ринку і хоче зафіксувати максимально можливу ціну навесні.

Про свій досвід та плани дальшої співпраці з компанією «Сингента» в рамках програм «Фінансові рішення» розповідає віце-президент з комерції компанії AgroGeneration Катерина Конащук.

— Пані Катерино, як ви дізналися про програми «Фінансових рішень» і чому вирішили взяти в них участь?

КАТЕРИНА КОНАЩУК

Віце-президент з комерції
компанії AgroGeneration

контракти — річ звичайна, питання було тільки в тому, як отримати більше за свій продукт. Для виробників такі інструменти як опціони дають можливість захистити базову оцінку і підвищити ціну — це дуже цікаво. Працювати з опціонами безпосередньо з України неможливо через відсутність нормативного регулювання, тому програма виявилася для українських агрокомпаній гідною альтернативою визнаних у світі інструментів. При цьому важливо і відповідально чітко розуміти поточну ситуацію на ринку, всі ризики і перспективи позиції в певний період, розрахунковий аналіз альтернатив. Тому дослідження ринку для нашої компанії — один із важливих чинників при ухваленні рішень.

— Як AgroGeneration управляє своїми ризиками, зокрема ціновими?

— Для нас форвардні контракти з фіксацією ціни — доволі звична справа. Ми ще до збирання врожаю продаємо до 50 % від очікуваного валу. Прийнятні для нас і контракти з фіксацією премії до ціни на продукти з додатковими якісними властивостями, наприклад, на пивоварний ячмінь чи високоолеїновий соняшник. AgroGeneration завжди цікавиться інноваціями, не тільки у виробництві, а й у своїх контрактах, тому прагнемо розібратись у всіх можливостях і спробувати найкращі.

— Яким ви бачите розвиток українського аграрного ринку в напрямі управління ризиками?

— Світ визнає потужний вихід України й інших причорноморських країн на міжнародний ринок, які вже потрапили в топ країн — експортерів зерна. Лише за останні десять років чорноморський регіон збільшив експорт зернових на 60 млн тонн. Дедалі більше наші ціни корелюють із цінами на найбільших світових торгових майданчиках, як-от Чиказька (CBOT) чи Паризька (MATIF) біржі. Вони також не припиняють спроби

створити нові ф'ючерси агропродукції чорноморського регіону та нові цінові індикатори, такі як Platts-індекс. Поява таких індексів чи котирувань — це природний розвиток прозорого й ліквідного ринку, дуже потрібного. У цьому хтось має бути першим, і ми як компанія, яка вже брала в цьому участь, готові ділитися своїми знаннями, досвідом і доповідом експертів.

— Як би ви охарактеризували компанію «Сингента» як партнера AgroGeneration?

— Сьогодні компанія «Сингента» — наш довгостроковий надійний партнер. Наша співпраця дуже цікава, націлена на розвиток обох компаній та ринку загалом. Ми разом спробували реалізувати різноманітні програми, які можуть бути цікавими для виробників України. Це програми продажів «Форвард Плюс» і «МінМакс», програма «МетеоЗахист», за якою ми страхували посіви пшениці від посухи, програма фінансування, зокрема через аграрні розписки. А також багато навчання. Те, що компанія нині пропонує ринку, — це справді працює на розвиток фермерів, упровадження цих продуктів дозволяє отримувати більший прибуток.

— Чи плануєте далі брати участь у програмах?

— Звичайно. Ми щороку розширюємо наші спільні програми. За результатами першого року роботи ми отримали суттєвий додатковий прибуток — зростання мінімальної ціни на кукурудзу приблизно на 25 доларів на тонні порівняно з сезонними цінами. Це надихнуло нас продовжувати співпрацю з компанією «Сингента» і пробувати щось нове. Уже наступного року після вдосконалення програми ми побачили, як подешевшала вартість захисту від цінового ризику, що стало можливим під час визначення лімітів на зростання. Так з'явилася програма «МінМакс», яка нині існує у двох варіантах: +20 \$/т

та +40 \$/т до чинної мінімальної ціни. З цією програмою ми наважилися збільшити наші об'єми втричі і не пошкодували.

Нині ми вже працюємо над укладанням контрактів нового сезону, зокрема, в рамках програм «МінМакс», «Форвард Плюс», сподіваємося частково поширити наші контракти на пшеницю. Також ми активно проробляємо з компанією «Сингента» нову програму, яку хочемо спільно реалізувати, але про це згодом. Тільки після того, як її буде апробовано в нашій компанії, програма вийде на ринок.

— Чи порекомендували б ви програми «Фінансових рішень» своїм колегам-сільгоспвиробникам?

— Для мене програми «Фінансових рішень» стали можливістю вийти на новий рівень управління ризиками, з якими має справу кожна компанія. «Фінансові рішення» — це дуже вдалий інструмент, який створює певну довіру до цього продукту, бо є взаємна зацікавленість у результативності програми і з боку «Сингента», і з боку виробника. Завжди щось буває вперше і кожна дорога починається з першого кроку. Так і тут — треба лише наважитися, але при цьому потрібно усвідомлювати, що таке ринок, які нині тренди розвитку, треба відстежувати основні новини ринку і сподівання.

Крім того, такі інструменти дозволяють робити ринок прозорішим. Тобто, ми розвиваємося разом і робимо Україну кращою.

Насамкінець хочу зазначити, що команда «Сингента», яка працює над програмами «Фінансових рішень», просто чудова — Хелен Феірлемб, Роман Хрипко, Юрій Рубан та інші командні гравці. І звісно, генеральний директор «Сингента» в Україні Гебхард Рогенхофер. Вони креативні, відкриті, енергійні, тому їм усе вдається. Я вважаю, що з такою командою компанія «Сингента» просто приречена на успіх. МА

НОВІ ГОРИЗОНТИ

РОЗМІР ПРЕМІЇ НА ЗЕРНОВІ, ЯКИЙ ВАМ СПОДОБАЄТЬСЯ!

Підтримка **XXL**

syngenta.

РОМАН ХРИПКО
Менеджер з розвитку бізнесу

067 555 27 56
Roman.Khrypko@syngenta.com

ЮРІЙ РУБАН
Менеджер з торгових операцій

067 555 27 84
Yuri.Ruban@syngenta.com

ОЛЕГ ГУСЄВ
Регіональний спеціаліст з розвитку бізнесу, Центр-Захід

067 555 25 30
Oleg.Gusev@syngenta.com

ЗРУЧНО ТА ВИГІДНО – РОБОТА З «ФІНАНСОВИМИ РІШЕННЯМИ» НА БАЗИСІ ФРАНКО-ЕЛЕВАТОР

Щоб краще відповідати потребам українських сільгоспвиробників, «Фінансові рішення» ще

2014 року почали розвивати напрям продажу зерна на базисі EXW (франко-елеватор). Спершу механізм випробували на одному елеваторі в Полтавській області, з часом мережа доступних елеваторів розрослася і на початку цього року нараховувала понад 80 елеваторів по всій Україні. Причому нові елеватори можуть підключатися за заявою учасника програм «Фінансових рішень», а терміни затвердження елеватора дуже короткі — від двох до семи днів. Більше як шістдесят підключених елеваторів було затверджено саме через заявки клієнтів. Тож не варто задумуватися, де продавати зерно, — приєднуйтеся до програм «Підтримка Плюс» і «Підтримка XXL», отримуйте всі їхні переваги та переоформлюйте сільгосппродукцію на зручному елеваторі!

Можливості роботи на елеваторі:

- Працюємо з усіма основними культурами — ячмінь, пшениця, кукурудза, ріпак, соя, соняшник
- Мінімальна партія — 200 тонн
- Елеватор — на вибір учасника програми, підключення нових елеваторів за заявкою клієнта в найкоротші терміни
- 10 великих трейдерів-партнерів, щоб запропонувати найкращу ціну за зерно для учасника на конкретному елеваторі
- Можливість отримати всі переваги програм «Підтримка Плюс» і «Підтримка XXL» та забезпечити своє підприємство якісним насінням і ЗЗР компанії «Сингента»

Досвідом співпраці з «Фінансовими рішеннями» на базисі елеватора діляться партнери компанії.

АНДРІЙ КОРКАЧ

директор департаменту
сільгосппродукції ТОВ «Украгроком»

У рамках програми «Підтримка Плюс» компанії «Сингента» ми працювали з 18 елеваторами.

Суть програми проста. Наш контрагент — с.-г. підприємство — відвантажує нам продукцію для закриття боргу за купівлю ЗЗР, а ми надалі робимо поставку компанії «Сингента». При цьому господарство отримує додатково 200 грн за кожен тону відвантаженої продукції. Вигода для виробника очевидна.

Для нас, дистриб'юторів, програма цікава насамперед тим, що дозволяє вчасно повернути заборгованість від виробника. Крім того, розглядаються менші об'єми до поставки. Якщо раніше мінімальна партія зернових до поставки, яку розглядала компанія «Сингента», становила 500 тонн, то по елеваторах спершу має бути поставлено 200 тонн, тобто три вагони продукції. Тут також є переваги, адже сільгоспвиробники, які вирощують невеликі об'єми, мають можливість вигідно продати своє зерно.

АНДРІЙ УДОВИЧЕНКО

директор ПАТ «АТП 15339»

Наше господарство має в обробітку 6,5 тис. га землі. Вирощуємо пшеницю, кукурудзу, соняшник, горох та інші культури. Тісно співпрацюємо з компанією «Сингента». Наприклад, соняшник у нас тільки їхньої селекції, отримуємо урожайність в середньому 3 т/га. Та найбільше ми користуємося засобами захисту цієї компанії: в загальній структурі препарати «Сингента» займають 80 %. Працюємо через офіційного дистриб'ютора — компанію «Агро-Рось».

Віднедавня почали співпрацювати і за програмами «Фінансових рішень», про які я дізнався з інтернету. До речі, інформаційна підтримка в компанії «Сингента» налагоджена дуже добре: про будь-які інновації компанії можна оперативно дізнатися у них на сайті, з численних публікацій, які вони розміщують у професійних виданнях, під час конференцій і семінарів тощо.

Торік ми почали працювати з «Сингента» за програмою «Підтримка Плюс» на елеваторі. На жаль, багато сільгоспвиробників, поставляючи зерно на елеватори, стикаються з певними проблемами: то остаточні ціни не відповідають

заявленим, то отримані суперечливі значення коефіцієнтів вологості чи засміченості зерна тощо. На запропонованому компанією «Сингента» елеваторі, ми з такими порушеннями не зіткнулися.

У рахунок погашення боргу перед нашим дистриб'ютором за отримані ЗЗР ми законтрактували 1 400 т кукурудзи, відвантажили весь об'єм на елеватор. Взаємозаліки відбувалися швидко, документообіг здійснювався оперативно. Відчувається, що «Сингента» — європейська компанія, яка поважає і себе, і клієнтів.

Переваги програми в тому, що товаровиробник завжди залишається тільки в плюсі. Скажімо, я цю кукурудзу міг би продати за гроші, але я ці гроші однаково віддаватиму дистриб'юторам, які ними розраховуватимуться із «Сингента». Натомість програма «Підтримка Плюс» істотно полегшує життя сільгоспвиробників, коли той хоче продати свій урожай, адже йому не треба стежити за курсом валют, щоб вигідніше продати зерно. Зазвичай товаровиробники втрачають, а не заробляють, на фінансових коливаннях. Як я вже сказав, тут ти завжди виграєш. Важливо, що сама схема проста: товаровиробник відвантажує кукурудзу, «Сингента» видає ваучер на додаткову знижку та документи, які потім передаються дистриб'ютору. Після чого твій борг перед дистриб'ютором за отримані ЗЗР списується в межах вартості поставленої кукурудзи. Це дуже зручно.

Для нас ця угода була вигідна ще й з іншого боку. Торік обмолот кукурудзи був доволі тривалим, і «Сингента» відстрочила нам виконання контракту до 31 грудня, значно продовжуючи традиційні терміни розрахунку. Завдяки цьому ми домолотили кукурудзу, відвезли її на елеватор і розрахувалися за отримані насіння та ЗЗР.

Загалом мені дуже подобається підхід компанії «Сингента» до товаровиробників, які поки що не дуже міцно

стоять на ногах у фінансовому сенсі. От ми займаємося сільськогосподарським виробництвом п'ять років. Звичайно, нам не вистачає оборотних коштів. Передусім ми спрямовуємо кошти на закупівлю якісної техніки, щоб вчасно виконати всі технологічні операції. Тому для закупівлі ЗЗР чи добрив хотілося б мати певні бонуси, і в цьому плані «Сингента» працює на 5+.

І ставлення їхніх дистриб'юторів до виробників лояльне: бували випадки, коли ми не встигали навесні вигідно продати соняшник, тому не вистачало коштів, щоб повністю проплатити 30 % авансу за ЗЗР, і нам дистриб'ютор дав коротку відстрочку. Так ми і технологічний процес не зупинили, і вигідно продали продукцію. Думаю, якщо дистриб'ютор іде на такі поступки, то «Сингента» аналогічно чинить стосовно дистриб'ютора, а отже, і стосовно виробника. До того ж у них гнучка цінова політика: з ними завжди можна дійти згоди щодо ціни на препарати. Це вирізняє «Сингента» з-поміж інших компаній.

Загалом співпраця з компанією «Сингента» за програмами «Фінансових рішень» мені дуже сподобалася. Цього року ми плануємо відвантажити в рамках програми «Підтримка Плюс» на базисі елеватора уже 4 тис. т кукурудзи. Крім того, цього року хочемо попрацювати ще й за програмами форвардних контрактів — уже законтрактували 2 тис. т кукурудзи.

ЮРІЙ КАРНАУХ

фінансовий директор ТОВ «Хортиця-Агро»

Наш агрохолдинг «Хортиця» об'єднує майже 10 тис. га землі в Житомирській області. Спеціалізуємося на рослинництві, зокрема, вирощуємо сою, кукурудзу, соняшник, пшеницю, жито. Практикуємо інтенсивне землеробство, використовуємо для цього сучасні технології і найсучаснішу широкозахопну техніку.

Давно співпрацюємо з компанією «Сингента», застосовуємо їхні засоби захисту й гібриди (кукурудза, соняшник), що їх нам постачають дистриб'ютори — Лебединський насінневий завод та «Агроскоп». У загальній структурі ЗЗР препарати компанії «Сингента»

займають до 40 %. Нас цілком влаштовують якість препаратів, цінова політика, обслуговування. Також хотів би відзначити професіоналізм працівників компанії-дистриб'юторів і самої компанії «Сингента».

Ми довго не наважувалися взяти участь у програмах «Фінансові рішення» компанії «Сингента». І нарешті торік почали співпрацювати ще й у цьому напрямі. Обрали для роботи програму «Підтримка Плюс» на базисі елеватор. Щоб закрити заборгованість за ЗЗР відвантажили майже по 1000 т кукурудзи і сої на елеватор для компанії «Сингента», після чого тристоронні актами закрили заборгованість перед дистриб'ютором.

Економічний ефект від участі в цій програмі ми відчули, адже ціну на зерно «Сингента» запропонувала найвищу на ринку, так що ми отримали бонус на сою +300 грн/т, а на кукурудзу — +200 грн/т, і навіть мали залишок коштів як передплату за майбутню поставку ЗЗР.

У результаті залишилися задоволені і я як споживач, бо отримав прибуток, і дистриб'ютор. У нашому бюджеті було закладено ринкову ціну на ці культури — ту, яку пропонують трейдери. Натомість завдяки цій програмі ми змогли заробити більше — в середньому до 400 грн на тонні.

Вважаю, що основна перевага програм «Фінансові рішення» — додатковий прибуток, адже ми отримали більше грошей за меншу кількість проданого товару.

Зізнаюся чесно, нас дещо стримувало від участі в цій програмі — побоювання, що треба буде заповнювати велику кількість документів. З'ясувалося, що це геть не так. Крім того, команда «Сингента» виявилася надзвичайно професійною і, навіть якщо бували певні дрібні неузгодженості, нам вдавалося швидко їх долати.

Нині збираємося укласти нову угоду з компанією на продаж цьогорічного врожаю кукурудзи і сої під поставку продуктів захисту на 2018 рік у рамках програми «Підтримка Плюс». Тут ми матимемо подвійну вигоду: я продаю товар за вигідною високою ціною, а компанія дає додаткову знижку на свою продукцію — з урахуванням того, що це буде передоплата на поставку ЗЗР 2018 року. Тобто, ціна товару буде вищою, плюс ми матимемо додаткову знижку на їхню продукцію. Результат наочно видно, коли підбиваєш підсумки року: на великих об'ємах такі знижки виливаються в чималі суми. У кожному разі певна кількість препаратів захисту обходиться нам безкоштовно.

Єдине побажання до компанії на майбутнє — пропонувати більше фінансових рішень, щоб збільшити об'єм закупки в товаровиробників зерна.

Я довго йшов до цієї програми «Фінансових рішень», але тепер раджу всім брати в ній участь. Особливо в нинішніх умовах, коли ми залишилися без підтримки держави (маю на увазі неповернення ПДВ). Думаю, прибуток 10–15 доларів на тонні для кожного буде незайвим.

МА

СТІНЕРСТВО
ЦІЛІ
МЕНДАЦІЇ

ПРОГРЕС
КОМУНІКАЦІЯ

ЗРОСТАННЯ

ТЕХНОЛОГІЇ

НАТХНЕННЯ
НАВЧАННЯ

СПЕЦІАЛІ

М

СУСПІЛЬСТВО

УСПІХ

СПЕЦІАЛІСТИ
РІШЕННЯ

ПЛАНУВАННЯ

СПІВРОБІТНИЦТВО

ІНТЕРЕСИ

ЕКСПЕРТІВ

ФОРУМ

РЕСУРСИ

ЗАХОПЛЕННЯ

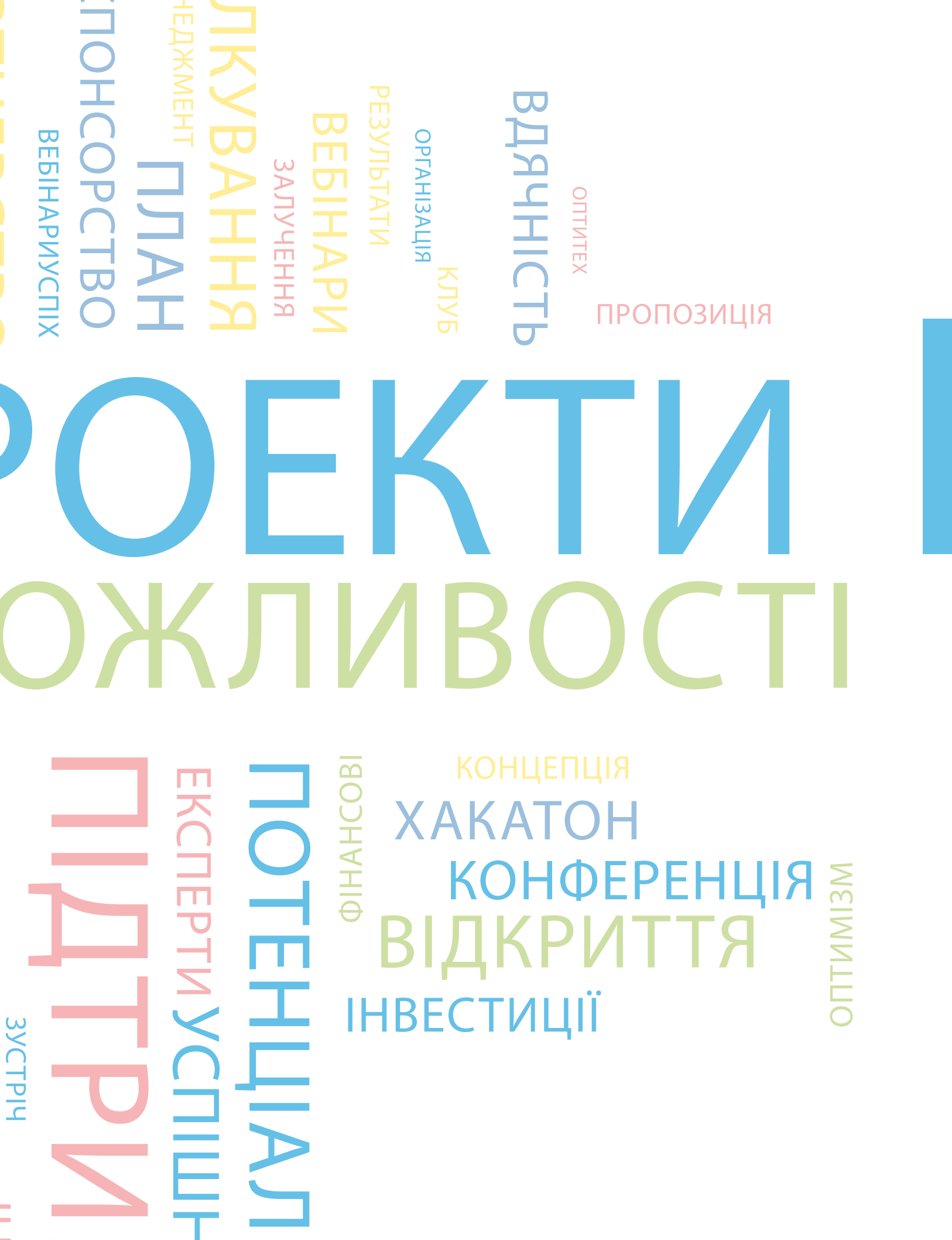
ПРОГРАМИ

КОМАНДА
ПРАКТИЧНІ

ДОСВІД

РОЗВИТОК

ЦІН

ВДЯЧНІСТЬ

ОПТИТЕХ

ПРОПОЗИЦІЯ

КЛУБ

ОРГАНІЗАЦІЯ

РЕЗУЛЬТАТИ

ВЕБІНАРИ

ЗАЛУЧЕННЯ

ПЛАН

СПОНСОРСТВО

ВЕБІНАРИУСПІХ

ПРОЕКТИ ВОЖЛИВОСТІ

ОПТИМІЗМ

КОНЦЕПЦІЯ

ХАКАТОН

КОНФЕРЕНЦІЯ

ВІДКРИТТЯ

ІНВЕСТИЦІЇ

ФІНАНСОВІ

ПОТЕНЦІАЛ

ЕКСПЕРТИ УСПІШНІ

ПІДТРИМКА

ЗУСТРІЧ

ПРОГРАМА ЛОЯЛЬНОСТІ «АГРОЛІГА» ЯК СТАТИ УЧАСНИКОМ?

УВАГА!
ДОВВНЕНА
РЕАЛЬНОСТЬ

Android
Google Play

Apple
App Store

МИ ЩИРО ВДЯЧНІ ТИМ, ХТО ПРАЦЮЄ З НАМИ, І ДАРУЄМО ДОДАТКОВІ БАЛИ ЗА ТРИВАЛІ ВІДНОСИНИ ТА ЗРОСТАННЯ! ЩО ДОВШЕ Й ПЛІДНІШЕ ВИ СПІВПРАЦЮЄТЕ З КОМПАНІЄЮ «СИНГЕНТА», ТО БІЛЬШЕ БАЛІВ І ДОДАТКОВИХ ПЕРЕВАГ ВИ ОТРИМУЄТЕ! ВАШ РІВЕНЬ УЧАСНИКА ЗРОСТАТИМЕ, А СПЕКТР ТЕХНІЧНИХ СЕРВІСІВ, ЯКІ ВИ МОЖЕТЕ ЗАМОВИТИ, РОЗШИРЮВАТИМЕТЬСЯ.

Кожен учасник програми лояльності «АгроЛіга» отримує бонусні бали за співпрацю з компанією «Сингента». Зароблені бали можна обміняти на різноманітні винагороди, перелік яких ви знайдете в розділі «Каталог винагород», на сайті www.agroliga.in.ua.

ПРИКЛАДИ ВИНАГОРОД

ІТ-рішення

Агроприлади

Техніка Gardena

Подарункові сертифікати

Універсальна карта, що діє для мереж «Епіцентр К», «Комфі», «Ельдорадо», «ОККО», Інтернет-магазину «Розетка» та ще 35 мереж.

Техніка Husqvarna

Техніка Kärcher

КРОК 1

Відскануйте один із QR-кодів, що знаходяться зліва, та встановіть програму Arilyn.

КРОК 2

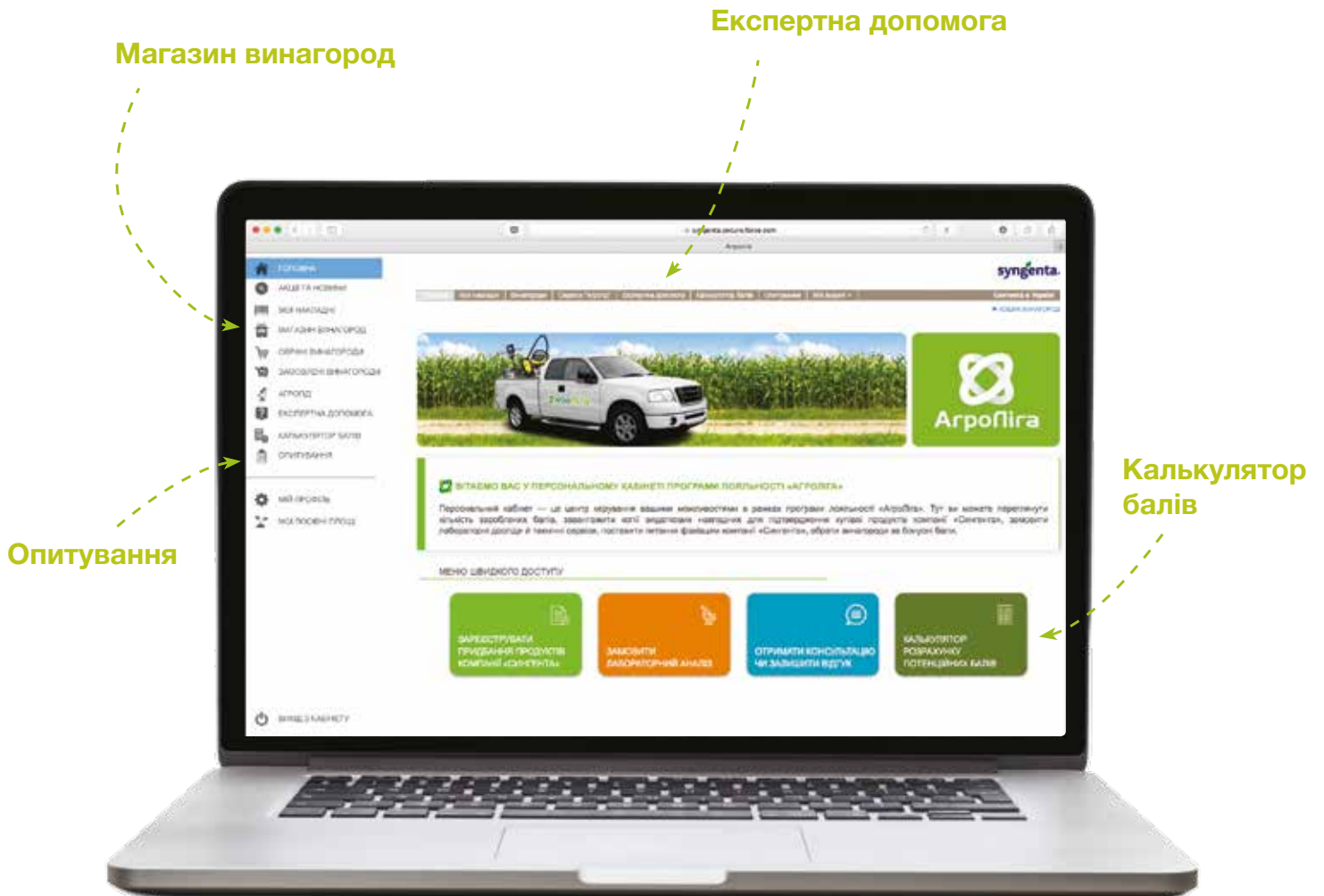
Запустіть програму Arilyn і наведіть камеру телефону/планшета на обкладинку цієї брошури.

КРОК 3

Тепер ви у віртуальній реальності! Коли запуситься відео, увімкніть звук.

www.agroliga.in.ua

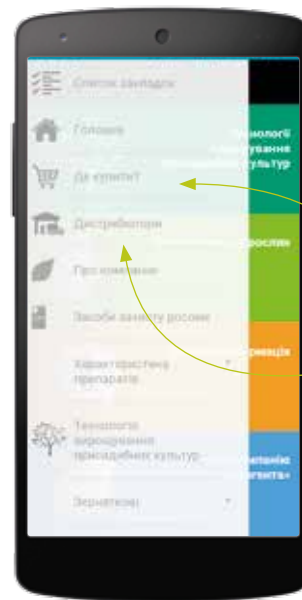
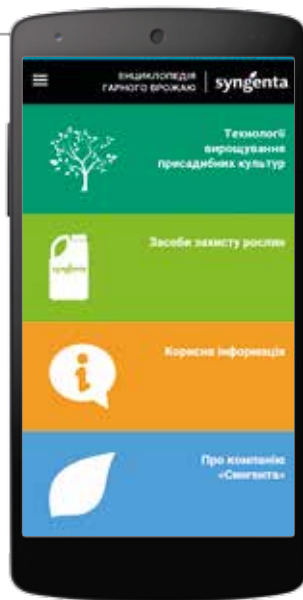
ОНОВЛЕНИЙ МОБІЛЬНИЙ ДОДАТОК «ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ГАРНОГО ВРОЖАЮ» «СИНГЕНТА» УКРАЇНА – НОВІ ДИЗАЙН ТА ФУНКЦІОНАЛ

ОЛЕКСАНДР МАКСИМЧУК,
спеціаліст з цифрових комунікацій

ОНОВЛЕНИЙ МОБІЛЬНИЙ ДОДАТОК МАЄ ПОВНІСТЮ ЗМІНЕНИЙ АДАПТИВНИЙ ДИЗАЙН, ЗРУЧНИЙ ФУНКЦІОНАЛ ТА МОЖЛИВІСТЬ ПОСТІЙНОГО НАПОВНЕННЯ АКТУАЛЬНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ.

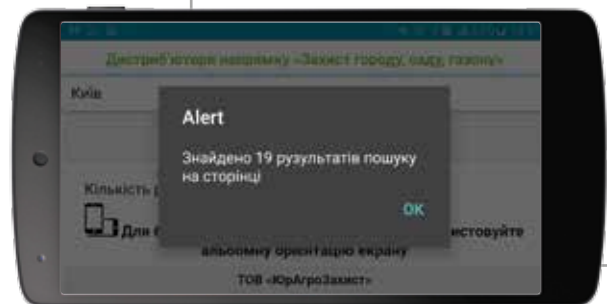
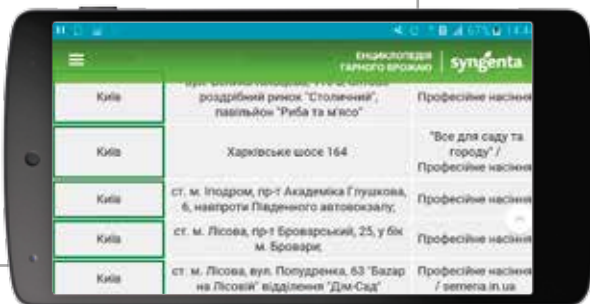
Адаптивний дизайн

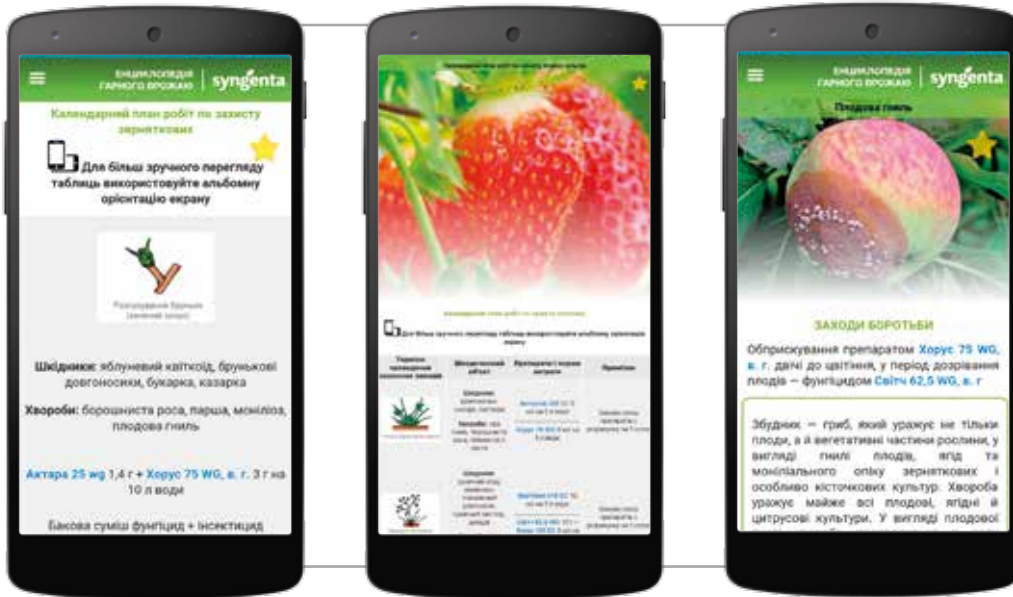
дозволяє зручно переглядати матеріал як на мобільному, так і на планшетах. Таблиці для зручності мають можливість горизонтального скролу та різну структуру у разі горизонтального й вертикального перегляду.

Додаткове бокове меню дозволяє здійснювати швидку навігацію у розділах додатка.

Нові розділи «Де купити» та «Дистриб'ютори» з можливістю пошуку контактної інформації на сторінці та лінками на сайт або електронну пошту.

Для зручності користування кожна сторінка з інформацією про хвороби, шкідників або календарним планом захисту має посилання на препарат, який варто застосувати.

Також додана нова можливість **закладок** для найактуальніших сторінок та **коментування** власного досвіду щодо особливостей препаратів, хвороб або для того, щоб просто робити нотатки для себе.

Потрібно лише натиснути на зірочку та знайти потім на сторінці «Список закладок».

На сторінці «Список закладок» реалізована можливість пошуку та редагування внесеної інформації.

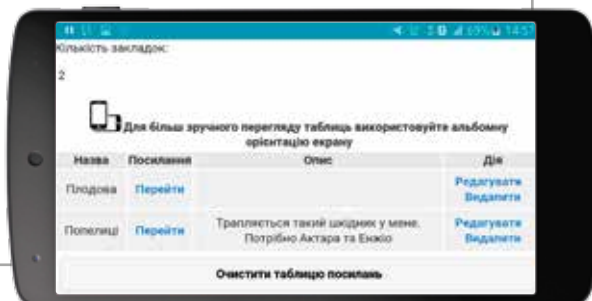

Під час найважливіших періодів (**весна, осінь**) додаток буде постійно оновлюватися і наповнюватися найактуальнішою інформацією щодо захисту рослин відповідно до погодних умов та активності шкідливих об'єктів.

Мобільний додаток може бути встановлено як на iOS, так і на Android пристрої.

Знайти розділ на сайті:
<https://www.syngenta.ua/zahist-gorodu-sadu-gazonu>

ПРИЄМНОГО КОРИСТУВАННЯ!

ЗЕМЛЯ — НАШЕ БАГАТСТВО

ЗЕМЛЯ — ЦЕ НАЙБІЛЬШИЙ СКАРБ НАШОЇ ДЕРЖАВИ! ЧВЕРТЬ СВІТОВИХ ЗАПАСІВ ЧОРНОЗЕМІВ ЗОСЕРЕДЖЕНО В УКРАЇНІ, І ЦИМ НЕ МОЖНА НЕ ПИШАТИСЯ. НІ ДЛЯ КОГО НЕ СЕКРЕТ, ЩО УКРАЇНСЬКІ ҐРУНТИ НАЙРОДЮЧИШІ У СВІТІ. ЇХНІЙ ВИДОВИЙ СКЛАД НАДЗВИЧАЙНО РІЗНОМАНІТНИЙ І ОХОПЛЮЄ КІЛЬКАДЕСЯТ ТИПІВ — ВІД РОДЮЧИХ ЧОРНОЗЕМІВ І ПІВДЕННИХ КАШТАНОВИХ ДО МЕНШ РОДЮЧИХ СІРИХ ЛІСОВИХ І ОПІДЗОЛЕНИХ ТА МАЙЖЕ НЕПРИДАТНИХ ДЛЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА ПІЩАНИХ І КАМ'ЯНИСТИХ ҐРУНТІВ. ЗАЛЕЖНО ВІД РЕГІОНУ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ДОСИТЬ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНО. КОЖНЕ ГОСПОДАРСТВО В ОСОБІ ВЛАСНИКІВ НЕ ЗАЛИШАЄ ЗЕМЛІ БЕЗ ОБРОБІТКУ І ХОЧЕ СВОЄЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДТРИМАТИ АГРАРНИЙ СЕКТОР ДЕРЖАВИ.

Дуже приємно, що ці господарства тісно співпрацюють з компанією «Сингента», світовим лідером аграрного бізнесу. Щодня кожен фермер має справу з труднощами, які не можна залишити без уваги, починаючи з питань, що сіяти, коли і які технології використовувати, як отримати високу врожайність. Насправді таких

питань набагато більше, і щоб зробити правильний вибір, український фермер шукає поради у кваліфікованих фахівців, експертів, які працюють у компанії «Сингента» і які радо консультують та допомагають знайти рішення.

Спеціалісти компанії зі свого боку дуже вдячні клієнтам за відгуки про продукти, що їх вони радять

використовувати, і технології, з якими фермер отримує добрий результат — високу врожайність.

Працівники відділу регіонального маркетингу активно долучаються до обговорення важливих для фермерів тем. Нам цікаво, що саме зробив клієнт, щоб за короткий час стати успішним і відомим в області чи регіоні.

Серед таких клієнтів — ТОВ «Глобіно Агро». Це молоде підприємство, яке почало діяльність 2013 року, маючи лише одну тисячу гектарів землі, але завдяки бажанню і наполегливій праці збільшило свій банк землі втричі. Наразі підприємство вирощує такі культури, як соя, кукурудза на зерно і силос, соняшник та озима пшениця. Хоча землі розташовано в зоні Лісостепу, де недостатнє зволоження, працівники прагнуть отримувати кращі результати.

У чому секрет успіху — з нами поділився головний агроном компанії ТОВ «Глобіно Агро» **Богдан ДУБИНА**.

«У структурі корпорації «Глобіно» багато тваринницьких ферм і свинокомплексів, що забезпечує поля перегноєм. На поля вносимо органічні добрива — перегній у рідкій і сухій фракціях, що дає відмінний результат на другий-третій рік застосування, особливо під такі культури, як кукурудза й озима пшениця. Органічні добрива вносимо до оранки, даємо азот і, звісно, прискіпливо ставимося до вибору посівного матеріалу. У цьому питанні компанія «Сингента» допомагає нам як ніхто, адже має широку лінійку гібридів з різним ФАО. Не забуваємо і про захист культури — використовуємо гербіцид Люмакс та інсектицид Ампліго.

Що стосується соняшнику, підприємство використовує тільки якісний посівний матеріал, зокрема гібриди НК Конді й НК Бріо. Потенціал урожайності цих гібридів дуже високий. Велике значення має добре організована система захисту соняшнику від шкідливих чинників — бур'янів і хвороб. Насамперед важливо

обрати «правильні» гербіциди, в чому теж допомагає «Сингента». Активно застосовуємо фунгіцидний захист соняшнику, а саме фунгіцид Амістар Екстра.

На пшениці добре працює фунгіцид Тілт Турбо. Сою сіємо взагалі без добрив, а пізніше використовуємо гербіцид Фюзілад Форте компанії «Сингента», який чудово справляється із завданням!

Секрет успіху — це застосування оригінальних препаратів, тобто препаратів від компанії «Сингента» — гербіцидів, інсектицидів, регуляторів росту, високоякісного насіння, а також плідна і надійна співпраця з представниками компанії».

Погода випробовує українських фермерів на міцність і щороку приносить нові й нові сюрпризи, до яких фермер не завжди готовий. Торік зима перейшла простісінько в літо, а цього року нас спіткали сніг у квітні й заморозки в травні. Як вдається пристосовуватися до природних катаклізмів — порадами й секретами з нашими колегами поділилися наші партнери з різних куточків України.

СВК ім. Фрунзе засновано 2000 року на базі колишнього колгоспу ім. Фрунзе. Сьогодні господарство обробляє близько 3000 га землі в Золочівському районі Харківської області.

Розповідає заступник голови
Сергій СВІР.

«Немає жодних секретів — вчасне проведення всіх польових робіт та чітке дотримання сучасних технологій. Головне — не заощаджувати на

якісному посівному матеріалі і засобах захисту рослин, працювати на випередження — основна запорука успіху. Тісна співпраця з представниками компанії «Сингента» допомагає господарству отримувати зручні й вигідні сервіси, а сучасна лабораторія, де можна перевірити посівний матеріал на схожість і провести його фітопатологічну оцінку на ураженість хворобами, допомагає ухвалити правильне рішення. Послугами цієї лабораторії ми користуємося вже давно і дуже задоволені.

Микола ВАСИЛЬЧЕНКО, головний агроном ТОВ «Агроінвест», наголошує, що озима пшениця, озимий ячмінь, соняшник і кукурудза — це культури, які можна успішно вирощувати в засушливих регіонах Півдня. Головне — зберегти вологу, що потрапляє з опадами, які не часто, але все ж таки бувають.

«Найперше — це вчасний обробіток ґрунту. Захист продуктом Селест Макс дозволяє запобігти розвитку численних хвороб і перешкоджає ураженню шкідниками. Селест Макс можна використовувати після будь-якого попередника, а коли є затримка з дощами, він стимулює розвиток кореневої системи. Навіть коли погода у квітні принесла неприємний сюрприз, як цьогоріч — заморозки і шар снігу в 30 см, ми зберегли посіви, бо вчасно і правильно

застосували регулятор росту Моддус компанії «Сингента»: внесли його заздалегідь і він спрацював як антистресант. Цей препарат захищає також посіви від вилигання, покращує засвоєння вологи, сприяє розвитку кореневої системи. Ще в цей період ми застосували інтенсивний захист озимих культур від шкідників і хвороб — через тиждень після заморозків провели комплексне підживлення. Так проблеми на полі було знято, і сьогодні посіви перебувають у прекрасному стані. Отож, що вищий рівень технологій, то менше фермер залежить від погодних умов. Якщо ж чітко дотримувалися технологій — правильно обрати гібрид, захист, то неодмінно матимете врожаї вищі, ніж господарства, які цього не зробили. Оце і весь секрет успішного бізнесу».

ТОВ «Агроінвест» засновано 2001 року на базі кількох КСП. Нині до структури холдингу входять п'ять господарств. ТОВ «Агроінвест» загалом обробляє 17 тис. га землі на території трьох районів Одеської області.

Сімейне фермерське господарство «Лань Борисенко», засноване 1991 року, нині обробляє понад 200 га землі в Черкаському районі Черкаської області.

Павло БОРИСЕНКО, голова і співзасновник ФГ «Лань Борисенко», розповідає, що господарство вирощує озиму пшеницю, сою, ріпак, соняшник і кукурудзу.

«Соняшник — найприбутковіша культура, але ми не акцентуємо на ній, бо працюємо не на швидкий прибуток, а на перспективу, щоб і через п'ятдесят років

земля добре родила й тишила високими врожайми. Ми робимо ставку на підвищення ефективності одного гектара. Цього можна досягнути шляхом удосконалення технологічного процесу вирощування сільськогосподарських культур, у чому нам активно допомагають спеціалісти компанії «Сингента». Незважаючи на раннє осіннє похолодання, озима пшениця перезимувала без проблем, не вплинули на неї і весняні заморозки. А проте, хоч ми живемо в центральній Україні, засуха вже дісталася й до нас. У травні опадів було дуже мало, тому пшениця візуально трохи відставала в рості. Щоб зберегти вологу, навесні застосували ротаційну борону. Також

провели листові підживлення азотними й аміномінеральними добривами. В умовах раннього відновлення вегетації використали регулятор росту Моддус. Підняти «імунітет» рослин, щоб вони могли протистояти несприятливим умовам весняної вегетації, можна за допомогою фунгіциду Амістар Екстра. Цей препарат добре захищає зернові колосові культури від багатьох хвороб (прикореневих гнилей, хвороб колосу, грибних хвороб). Тому кожен фермер має виділити пріоритети — чітке дотримання агротехнологій і тісна комунікація з представниками компанії «Сингента». Тих, хто додав мінадобрив, вчасно провів обробіток ґрунту, чекає позитивний результат».

МА

КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР КОМПАНІЇ «СИНГЕНТА»

1

ФЕРМЕРСЬКІ
ГОСПОДАРСТВА
ПО ПОЛЬОВИХ
КУЛЬТУРАХ

2

ФЕРМЕРСЬКІ
ГОСПОДАРСТВА
ПО ОВОЧЕВИХ
КУЛЬТУРАХ

3

ДРІБНА
УПАКОВКА,
ПРИСАДИБНА
ДІЛЯНКА
ЧИ ДАЧА

4

ПИТАННЯ
ЩОДО ОРИ-
ГІНАЛЬНОСТІ
ПРОДУКТУ

5

ІНША
ІНФОРМАЦІЯ

0 800 50 04 49

(безкоштовно зі стаціонарних телефонів у межах України)

Сьогодні як ніколи світ потребує сільськогосподарських виробників, які добре знають свою справу. До 2050 року у світі буде на два мільярди більше людей, яких треба годувати. Проте вже зараз ресурси нашої планети занадто перевантажено.

Для вирішення продовольчої проблеми світ повинен віднайти такі способи ведення сільського господарства, щоб не використовувати додаткові ресурси. Немає іншого способу забезпечити своє майбутнє — для вашого бізнесу, нашого бізнесу, світу.

ОДНА ПЛАНЕТА — ШІСТЬ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Підвищити середню продуктивність основних культур світу на 20 % без збільшення посівних площ, водоспоживання чи засобів виробництва

Покращити родючість 10 млн гектарів землі сільськогосподарського призначення, яка перебуває на межі деградації

Сприяти підвищенню біологічного розмаїття на 5 млн гектарів землі сільськогосподарського призначення

Допомогти 20 млн дрібних фермерів підвищити ефективність своїх господарств на 50 %

Навчити 20 млн працівників фермерських господарств правил безпечного виробництва, особливо в країнах, що розвиваються

Запровадити справедливі умови праці в усіх ланках логістичного ланцюжка